

ARGIA

FLOREN AOIZ

«Badirudi
abertzaleak
erreserba bateko
indioak bihurtzen
ari garela»

EEBB

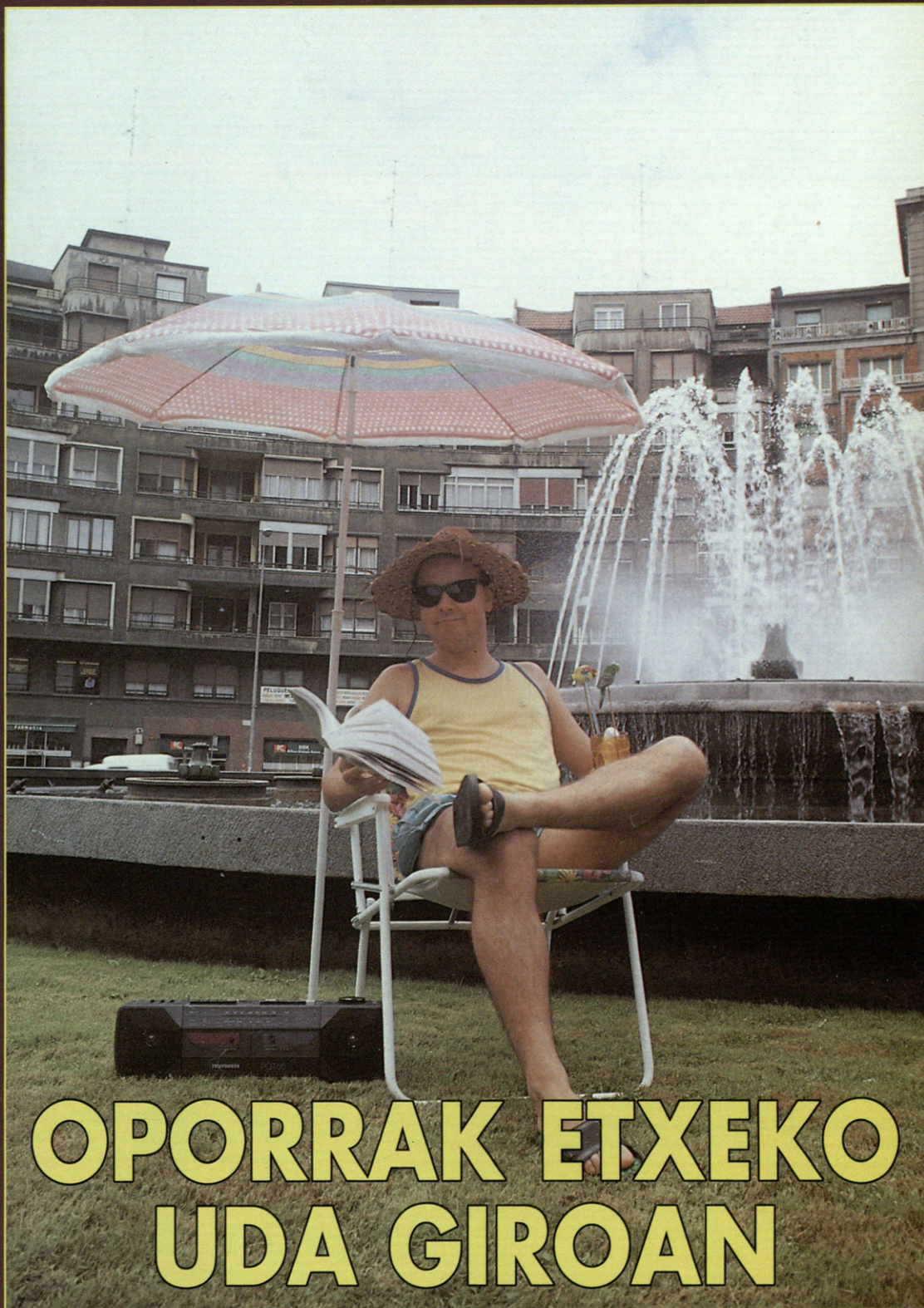
Pentagonoa
poltsiko zulatuen
garaian

JEAN FILIPE CASABONNE

«Sei urteren
buruan, Madrilek
ez du nigan lagun
bat irabazi»

MUSIKA

Ipar Euskal
Herrian badago
rock and rollek

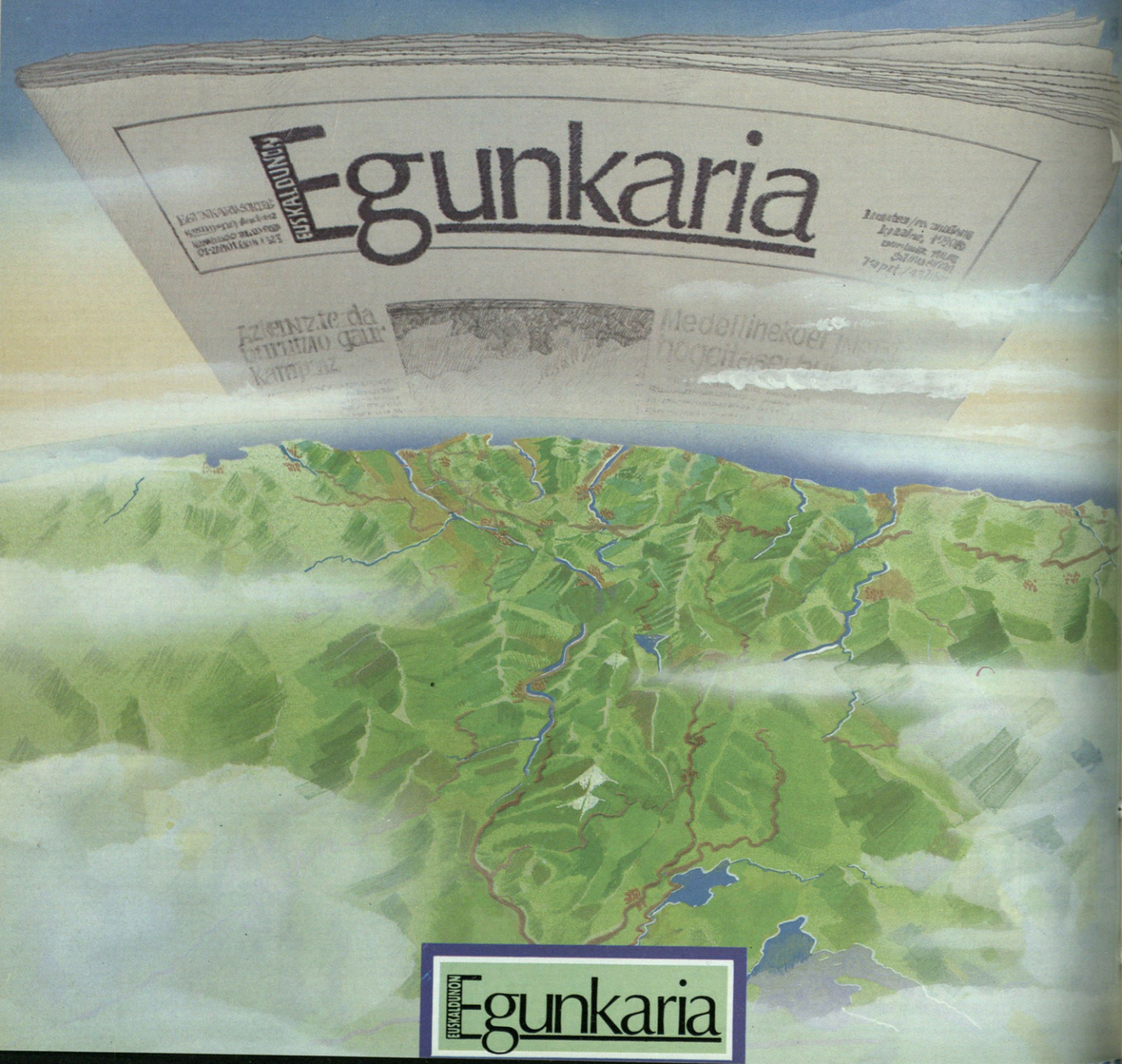
OPORRAK ETXEKO UDA GIROAN

NOLAKOA DA EGUN BAT ZALDI LASTERKETETAN?

Euskal Herriko Egunkaria

Zure Egunkaria

Okerrak zuzenduz

AURREKO asteko alean, 1993.eko uztailaren 25ekoan —1.445.a—, Joseba Jakari eginko elkarrizketari bi zuzenketa egin behar zaizkio.

Batetik, bere familia aipatzen dugunean, hamabi anaia direla esaten dugu, eta zazpi baino ez dira Jakatarrak. Bestalde, Ikastolen Federazioarekiko harremanaz ari garela, bera partaide dela esaten dugu; Elkar eta Ikastolen artean bada harremanik, baina berak ez du zerikusirik aipatu federazioarekin. Barka, bada, gaizki esanak.

ARGIA

Otoi, mitoa utz bizirik

BAZKALONDOAN ari nintzenean ene ohizko goxokiaren jastatzen —ARGIA irakurtzea, bai— jauzi bat egin dut, giroa puskaturik: pastoral delata eta «Mitifikatzearen mitoa desmitifikatuz». Nolako atrebentzia duen Ritxi honek!

Parte hartu nuen pastoraleko irudiak jin zaizkit uhainka. Imajina ezazu herri txiki bateko euskaltzale multxo baten gogoeta:

IRAKUR- LEAK MINTZO

azken pastoralaren oroitzapenik ez gazteetan, hauek zatituak aste hondarretan, euskaraz haur guti mintzo; «pastoral batekin denak bilduko ditiagü eta euskal jei eder bat egingen». Herritarren artean denetarik bada, frantses munudna bizi direnek ez dute nahi, ohizko jokalaria prest dira, gazteek ez dakite zer den eta politikariak —haizeari so— ez dute iritizirik momentuan.

Emido, botatzen dute euskaltzaleek, geroko urteko pastoralaren egile agertuz eta dei bat zabalduz osatzen da Komitea, euskaltzale eta politikarien arteko konsenso ixil batekin: bakoitzak bere iritzia botatzen du eta arrakasta gehiago emanen dituzten berritzeak proposatzen. Pastoral egunean,

jendea barra-barra datorrenean —Xibero-tar, Manex eta Hegoaldeko— zer zoriona! Estaltzen ditu akidurak, goibelen kritikak: pastoralak maite dutenek lortu dute arrakasta, jende kopurua eta nahi zuten bezala agertzea. Parte hartzeak bizi guzira mar-ka uzten du.

Xibero-tarra biltzen eta altxatzen duen jei bakarra da, denen gainetik, odolean balitz bezala, mendez mende eta generazioz generazio. Guk ez diogu esplikaziorik eta betebeharrak emaiten, jendearen eginak dio emaiten bizia: Herri handi bat den Xiberoa honetan sinesten dugu bereziak girela eta aparteko jei batzuk ditugula.

Antolatzaile guziek amesten dute ikusle goa handiena eta badoaz prentsaurreko egitera Donostiaraino eta pastoral ematera Arriaga, Arrasate eta Ordiziaraino. Hegoaldeko etorri «errurik» gabe Euskal Herriko jei bereziaren «kontsumitza», herriko ekimen honek zuen beharra badu! Haragi hutsezkoak ez girenez, atxik ditzagun gure mitoak bizirik eta denok Gotainera abuztuaren 8an.

**Allande Etxart
Bildoze**

H I R U G A R R E N B E G I A

Eskerrak laburpena den

KALEKOEI erreparatu gabe ere etxe honetan makina bat artista badabil erleen moduan atzera eta aurrera bere *arte* erakutsiz, eta bat oso erne ibiltzen ez bada, erantsiz ere bai. *Ikusle-biktimaren* baimenik gabe alegia. Egiari zehatz lotzekotan, erletik baino erlamandotik hurbi-lago dabilta.

Ortopedikoa azken hau egiten baino oporretan daukagula iritziko diozue agian, betelanean ari garelakoan, baina okertuta zabilzate osteria ere. Erreportaia azaltzen zirenekiko alde ez dago kalean edo lanean (?) egiten ote duten. Artistaren kontu hori ez da etxe ho-

netakoengan bizibidea, berez sortzen zaie. Halako ukitu magiko batek hornitu ditu eta denei darie artez oso gutxitan adierazten duten arte hori.

Bakoitzak bere *abile-ziak* noiznahi erakusten dizkigu, eta askotan zirko itxura hartzen du etxe honetik: poesia kultura sailekoek jartzen dute beren titulu parnasiarrek; pilotekin gora eta behera ibiltzen den bat baino gehiago dago (koskabilo eta diti izeneko *pilotekin* malabarista benetan finak ditugu, beraiekin jokatzeko ematen duten denborari erreparatuta bederen); argazkilariak ere nonnahi, eta hori argazkiei ongi be-

giratuta igerriko diozue, hots, horretara dugun **Leirek** atera ez dituenak zein diren; txotxongiloak egiten inor gutxi baina txotxongiloarena egiten gehientsuenak... *Ad aeternum* luza daiteke kazetarien trebezia zerrenda. *Horrela ibiltzen dira artista euskaldunak.*

Hawkins eta horrelakoei utziko diegu denboraren neurketa eta horri buruzko gogoetak egitea, baina geure iritzi apala emango dugu azken alean begiztatutako xehetasun baten gainean. Denboraren definizioa eta ulertze-koarekin zerikusia duena, eta behin berriro erakusten diguna norberaren

neurriek ez dutela denentzat balio. Pastoralari buruzko erreportaia **J.J. Petrikorenak** hiru ordu t'erdiko laburpena (sic) aipatu digu. Laburpena, txo! Eguzki galdatan, lipotimia albo batean eserita, beste aldean deshidratazioa lagun, izerdia *D'ior...* Arras ontsa *laburpena*. Ez dugu dudarik Gotañe - Iribarnekoek egingo duten lanaren mailaz, eta bertaratzea ez zaio inori damutuko (inor gutxiri behintzat; denek, zorrionez, ez ditugu gustu berak), baina laburpen deitza ere... Lagunak, irailera arte.

MIKEL ELORZA

7. Politika kronika. AITZIBER YARZA.

8. Floren Aoiz, HBren bozeramailea: «Hemen badirudi abertzaleak erreserba bateko indioak bihurtzen ari garela». AITZIBER YARZA.

12. Politika ttantaka.

14. Nazioarte kronika. LUKAS MARTINEZ.

16. Pentagonoa poltsiko zulotuen garaian. XABIER LETONA.

20. Nazioarte ttantaka.

22. Mikel Arriaga, Behiki kooperatibaren gerentea: «Baserritarrak azpiegitura enpresarialak behar ditu.» MYRIAM GARTZIA.

24. Eta ardoa ur bihurtu zen. AMAGOIA IBAN, RITXI LIZARTZA.

28. 20 ideia abuztuko langile ausartentzat. MYRIAM GARTZIA, ALBERTO IRAZU.

32. Jean Filipe Casabonne: «Sei urteren buruan, Madrilera ez du nigan lagun bat irabazi». IXABEL ETXEBERRIA.

38. Egun bat lasterketetan. AMAGOIA IBAN.

42. Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.

44. Ipar Euskal Herrian badago rock-and-rollik. IXABEL ETXEBERRIA, JOXI GOIKOETXEA.

48. Fermin Iraolagoitia, Euskal Editoreen Elkarteko lehendakari berria. «Hainbeste argitaldarirentzat merkaturik ez dago». J.J. PETRIKORENA.

50. Morazan, El Salvadorreko musika taldea bira bat egiten ari da Euskal Herrian. «El Salvadorreko herri borrokaren zati bat dira gure kantuak». JOXI GOIKOETXEA.

52. Kultura Agenda.

54. Argitalpenak.

56. Kultura ttantaka.

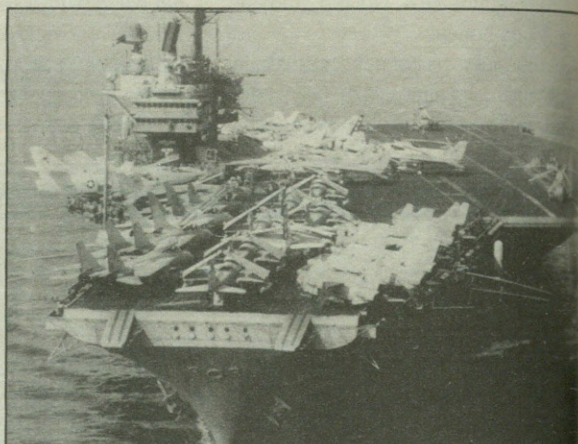
58. Aukeran.

64. Denborapasa.

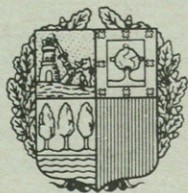
66. Pedalik ukitu gabe. MIKEL ELORZA

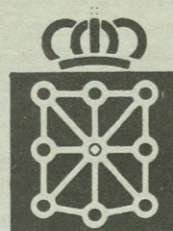
FLOREN AOIZ: Gazte nafar hau azken urteetan euskal politikagintzan izan den aurpegi berri bakarrenetakoa da. HBren bozeramaile papera hartu zuenean non sartu zen bazekiela azaltzen du, geroztik, bere lanari dagokion bezala, kazetarien aurrean makina bat agerraldi egina da. Lan horretara ohitzea zaila dela azaltzen badu ere, gustura egiten duela esateko orduan ez du baztertzarik izaten. / **8**

EEBB: Gerra hotzaren amaieraren ostean, Estatu Batuek superpotentzia monopolioa eskuratu zuten. Egoera aldatetako den, bere armadaren bermoldatzea eskatzen dio, munduko edozein lekutara ahalik eta azkarren hel dadin. Egokitu beharra, ostera, EEBBek bizi duten krisi ekonomiko gogorarekin bat dator eta Pentagonoak bere aurrekontuen ia herena murrizturik burutu beharko du bermoldaketa. / **16**

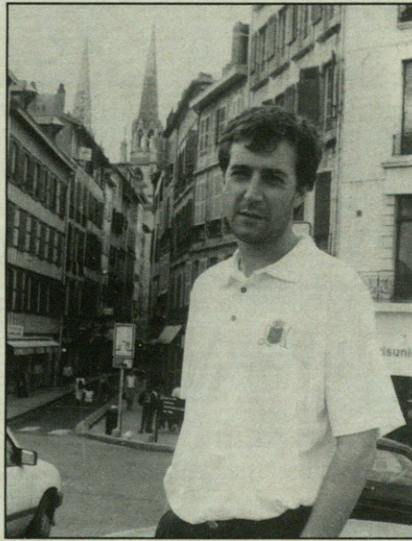
Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Aldizkari honek Nafarroako Gobernuaren
laguntza jaso du

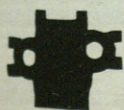
UDA: Batzuk trasteak hartu eta kanpora joaten dira egunotan, beste batzuek, berriz, etxean geratu behar izaten dute. Abuztuko egun beroek, dena den, ez dute zertan kaskarragoak izan behar etxean geldituagatik. Mugitzea da kontua. Udak eskaintzen dizkigun hamaika aukerak baliatzea. Ikastaroak direla, ibilaldiak direla, herritako festak edota liburuak direla... badago zer egina eta nora joana./ **28**

FILIFE CASABONNE: Sei urte espetxean igaro ondoren eguneroko bizitzara egokitzeko ahaleginetan ari da Paben sortutako gazte hau. 21 urterekin preso sartuta, soziologia lizentziatu bezala ateratzen da kalera. Ez zaio berataz hitz egitea gustatzen. Politikaz, ordea, nahi adina hitz egin digu. Bere egoera pertsonala, Espainiako presondegiatan ezagututako errealitatea... Gertuko ikuspegi azaldu dizkigu./ **32**

MUSIKA: Aurten martxan jarri diren Euskal Sorkuntza Gaztearen Zeingehiagoka eta Zimako Talde Koordinakuntza bezalako ekimenek, nahiz argitaratu diren zenbait grabaketek erakutsi digute Ipar Euskal Herrian badagoela rock-and-rollik. Azken aldian, gainera, Iparretarock disko konpainia eta zenbait talde berri ere sortu dira Ipar Euskal Herrian erein berriak diren rockaren azpiegiturak denen artean garatu asmoz./ **44**

kutxa fundazioa
fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kuxaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san sebastián

Jabea: Zeruko Argia, S.A.L.

Argia egiten dugu:

Donostian: Eñaut Apaolaza, Amagoia Iban, Alberto Irazu, Joxi Goikoetxea, Ritxi Lizartza, Juan Jose Petrikorena, Patxi Sarriegi, Garbiñe Ubida, Aitziber Yarza.

Bilbon: Maite Artola, Myriam Garcia, Maite Iriondo, Xabier Letona, Maite Lizarraga, Sabino Madariaga, Amaia Nabaskues, Nere Portillo, Idoia San Sebastian, Lierni Uribarren, Ainara Zuazabeitia, Aitor Zuberogoitia.

Iruñean: Iñaki Camino, Patxi Larrion, Ixiar Rozas, Iñigo Herce, Ander Usabiaga.

Iparraldean: Isabel Etxeberria.

Gasteizen: Ismael Diaz de Mendivil, Jon Maia, Leire Lopez de Aberasturi, Igone Olarte, Estitxu Ugarte.

Kolaboratzaileak: Iñaki Agirresarobe, Xabier Alegria, Edorta Arana, Hilario Arbelaitz, Xipri Arbelbide, Karlos Argiñano, Gorka Arrese, Patxi Azpillaga, Mikel Arrieta, Juan Mari Arzak, Mikel Asurmendi, Jean Louis Davant, Elhuyar, Joxan Ellosegi, Xarlo Etxezarreta, Xabier Euzkitze, Luis Fernandez, Fernan Goñi, Andres Gostin, Jimu Iturralde, Josu Landa, Juan Jose Lapitz, Xabier Lekuona, Xabier Lezeta, Emilio Lopez Adan, Mattin, Xabier Mendiguren, Bego Montorio, Imanol Murua, Jaione Ogiza, Joxan Oiz, Eva Olaizola, Xabier Oleaga, Joxe Mari Ostolaza, Bota Punttuba, R.M. Sabaris, Joxemi Saizar, Carlos Santamaria, Jon Sarasua, Tala, Txillardegi, Iñaki Uria, Iñaki Uriarte, Asisko Urmeneta, Iñaki Zarata, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Hizkuntz arduraduna: Mikel Elorza.

Argazkiak: Aitor Bayo, Leire Arzuaga.

Diseinu eta montajea: Garbiñe Ubida, Karlos Beristain.

Infografia: Beñat Azurmendi, Iñaki Martiarena.

Azala: Aitor Bayo, Garbiñe Ubida.

Publizitatea: Josu Martikorena.

Promozioa: Jose Luis Olaziregi.

Administrazioa: Aitor Aznar.

D.L.: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X

Commissiion paritaire: 72562 E.

Helbidea: Industrialdea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria, 114 Postakutxa Bilbo, Iratxe Monastegia 70 3.ezk 31011 Iruñea.

Tfnoa: (943) 37 15 45, (94) 424 46 63, (948) 17 80 78

Faxa: (943) 36 10 48.

Inprimategia eta Fotomekanika: ANTZA.

1993ko ekaina **Larrun** 17. zenbakia

HAN BALKANETAN DAGO HEGOESLAVIA

■ XAN KOSKARAT: «Lortu ditugun gauza guztiak borrokari esker izan dira». PATXI LARRION.
■ TXIKIA: kulturgintzatik ETAr, pistolek moztu kantua. JOXE AZURMENDI ■ EZKER ABERTZALEA, borrokatik estatuaren logikara. ENRIQUE LOPEZ.

XAN KOSKARAT:

«Lortu ditugun gauza guztiak borrokari esker izan dira»

TXIKIA

Kulturgintzatik ETAr, pistolek moztu kantua

EZKER ABERTZALEA

borrokatik estatuaren logikara

HEGOESLAVIA

Han Balkanetan dago Hegoeslavia

Mugarik gabeko pentsamendua

Jaso ezazu LARRUN etxean

IZEN-ABIZENAK
 HELBIDEA
 Tel.:
 HERRIA
 HERRIALDEA K.P.
 BANKU EDO AURREZKI KUTXA
 SUKURTSALA
 SUKURTSALAREN ZENBAKIA
 KONTUAREN ZENBKIA

(Urtean lau ale. Hego Euskal Herria: 2.800 pezeta. Ipar Euskal Herria: 182 libera)

Zatiketa gogor eta biguinak

ZENBAITETAN jendeak era egokian sailkatzen ez dakien gertaera jakin batzuk ematen dira eta hauek jarrera bero edo hotzagoetatik erabiliak izaten omen dira, egoera benetan dagoena baino nahasiagoa dagoela azaltzeko. Horrela iruditzen zaio behintzat Marcos Merino PSE-EEko idazkariorde nagusiari, eta horrela azaltzen zituen PSOEn inguruan ematen ari diren tirabirak. Merinoren ustez, estatu mailan ez dago krisirik, eta EAEmailan egoera oraindik ere normalizatuagoa dago. Baina bere alderdikide den Ramon Jauregik bi-

tartekari bezala egin behar izan dituen lanak ikusirik, zerbait badagoela pentsa daiteke, hauteskundeak izan baino lehen jada lan horretan ari baitzen. Baina agian hau esatea ere jarrera hotz edo beroago batetik erabiltzea litzateke.

EAEn Estatu mailan ematen ari diren liskarrak ez dute EAEn beste komunitateetan bezain beste arazo sortu, baina EAEn ere bi aldetako jendea ere badago. Guztiak «berrikuntza edo heriotza» esaldi horrekin bat datozela zabaldu nahi da, eta gehiengoa, antza, horren alde dago, baina EAEn ere ho-

rren aurkakorik badagoela uka ezina bihurtzen hasia da.

BAINA PSOE barneko zatiketa isilarazteko lanak egiten diren bitartean, ETA barneko zatiketa, berriz, guztion ahotan dago. Zenbait komunikabidetan kaleratutako berriaren arabera, Felipe San Epifanio ETako zuzendaritzatik kendua izan zen, Madrilgo azken atentatua burutzeko agindua emateagatik. Berri honetan oinarriturik, politikariak beraien balorazioak egiten hasi ziren, hau guztiz egia zela ziurtatuz, ETA barneko iturri fidagarri batek emaniko informazioan oinarritzen zirela esatea besterik ez zitzaien falta. Ardanza berak ere argi azaldu zuen, «*kaleratu den informazioa orokorrean egi da*» esanez. Antza denez, errezagooa zaio Ardanzari legez kanpo dagoen erakunde batetako barne liskarren berri izatea, gobernukide duen alderdiaren arazoak ezagutzea baino. Agian hau ere Atutxari azaldu beharko dio Ardanzak, badaezpada ere susmagarria izan ez dadin.

ETari buruz hainbat gauza dakien jendeak hala ere, orain arte ETaren barneko 'biguin eta gogorren' arteko borroka azaltzerakoan, gogorrak azaldu dituzte irabazle bezala behin eta berrir, biguinek erabaki ahalmena galdu zutela azalduz. Orain, berriz, bat-batean biguinak azaltzen dizkigute irabazle gisa, pertsona bat zuzendaritzatik kentzeko adina indarrez. ETaren egoera hain ongi eza gutzen dutenek, kontraesan hau azaltzea ere gustatuko litzaziguke egoera horri buruz ezer ez dakigunoi.

Juan Miguel Bardesi erbesteratuaren gorpua Euskal Herrira iritsi zen. Minbiziak jota Venezuelen hil zen erbesteratuak Zalla bere jaioterrian omenaldia jaso zuen. Bardesi erbesteratzen hil den laugarren euskal herritarra izan da. Oraindik, 50 dira zazpi herritan sakabanatuak bizi diren erbesteratuak. (Argazkia: X. Simal)

Aitziber Yarza

Floren Aoiz, HBren bozeramailea:

«Hemen badirudi abertzaleak erreserbateko indioak bihurtzen ari garela»

Gaztea bada ere, badaramatza urte batzuk politikagintzan murgildurik. Jarrai erakundean ibilia, bi legegintzaldi egin ditu jada Nafarroako Parlamentuan diputatu eta azken aldian HBren bozeramaile lanetan dabil. Euskal politikagintza ere oporretan jarri den honetan bere lanaren eta orokorrean euskal politikaren alde batzuk ukitu ahal izan ditugu, ekainean igarotako hauteskundeetan itzala oraindik ere guztien buruetan dagoenean.

ARGIA. Bozeramailea beti izaten da beste alderdi zein komunikabideen jopuntua. Obitu al zara egoera bonetara?

FLOREN AOIZ Bai, azken batean hasi baino ere lehen badakizu hori horrela izango dela. Eskaini zidatenean lana onartu nuen eta banekien. Hala ere, ohitzea zaila da. Beste alderdien bozeramaileak beste modu batera tratatzen dituzte; HBren bozeramailea diskriminatua dago.

A. Gazte izateagatik diskriminazio hori areagotu egiten al da?

F.A. Askotan. Politika hemen nahiko itxita dago, beste alderdietan betiko jendea dabil. Gazte bat sartzen denean, gaitasunik ez duela azaldu nahi da. Nik

hauze bizi izan nuen EAJrekin izan genituen elkarrizketetan, haiek mukitsu bat nintzela uste zuten. Beste alderdietan ez dira konturatzten gauza asko aldatu direla, nahiko ahulduta dardela eta gazte jendeak ere zerbait esan behar duela.

A. Askotan aipatu izan da zure gaztetasuna eta horrekin batera belaunaldi berria datorrela. Zuk zer berri dakarkiozu HBri?

F.A. Ez nik bakarrik, nire adineko jendeak beste modu batera ikusten dugu po-

litika eta dena. Batzuk frankismoaren kontra aritu ziren borrokan; guk, aldiz, ez dugu hori bizi izan eta beste modu batera ikusten ditugu herria, ideia sozialak eta borroka. Nire ustez, gure ikuspuntua lotuago dago gaurko errealitatearekin. Batzuek ortodoxia ordezkatzten dugu diote, gazteenak garela itxienak. Hau ez da horrela, gazteenok gaurkotze prozesu bat suposatzen dugu. Ezinbestekoa da gainera.

A. Hauteskundeei dago kienez, PPk adibidez, igoera

bandia izan du. Beldurra ematen al dizu igoera bonetara?

F.A. Beldurra baino kezka. Hemen abertzale eta ezkerrekoak garenok ez gertatu uste boto espainolista hain indartsu aterako zenik. Batean konturatu gara eta dela jaitsi eta igo egin dela. Prozesu bat ematen ari da eta prozesu honetan eskuinti eta espainolistak indartsuago sentitzen dira gero eta erosoago. Abertzale eta ezkerrekoek, berriz, beren helburu politikoak defenditzeko ahalmenak murriztuko dituzte. Donostian, adibidez, Odon Elorza, espainolista amorratua izanik, inoiz baino argiago hitz egin eta probokaziotan sartzen da. Donostian eta Euskal Herrian badirudi abertzaleak erreserbateko indioak bihurtzen ari garela. Hau oso serioa da. Ezkerreko edo abertzaleak bihurtuko gara, nolabait, indioak, eta besteek berriz kontrola izango dute.

A. Azken urteetan garrantzi handia eman diezue hauteskundeei, azterketa

■ «Zenbait elkarrizketatan manipulazioa oso argi dagoela ikusi dut, baina manipulazioa agerian uztea posible dela ere ikasi dut» ●

moduan ere planteatuz. Instituzioetara joaten ez den alderdi batentzat ez al da hau oso arriskutsua?

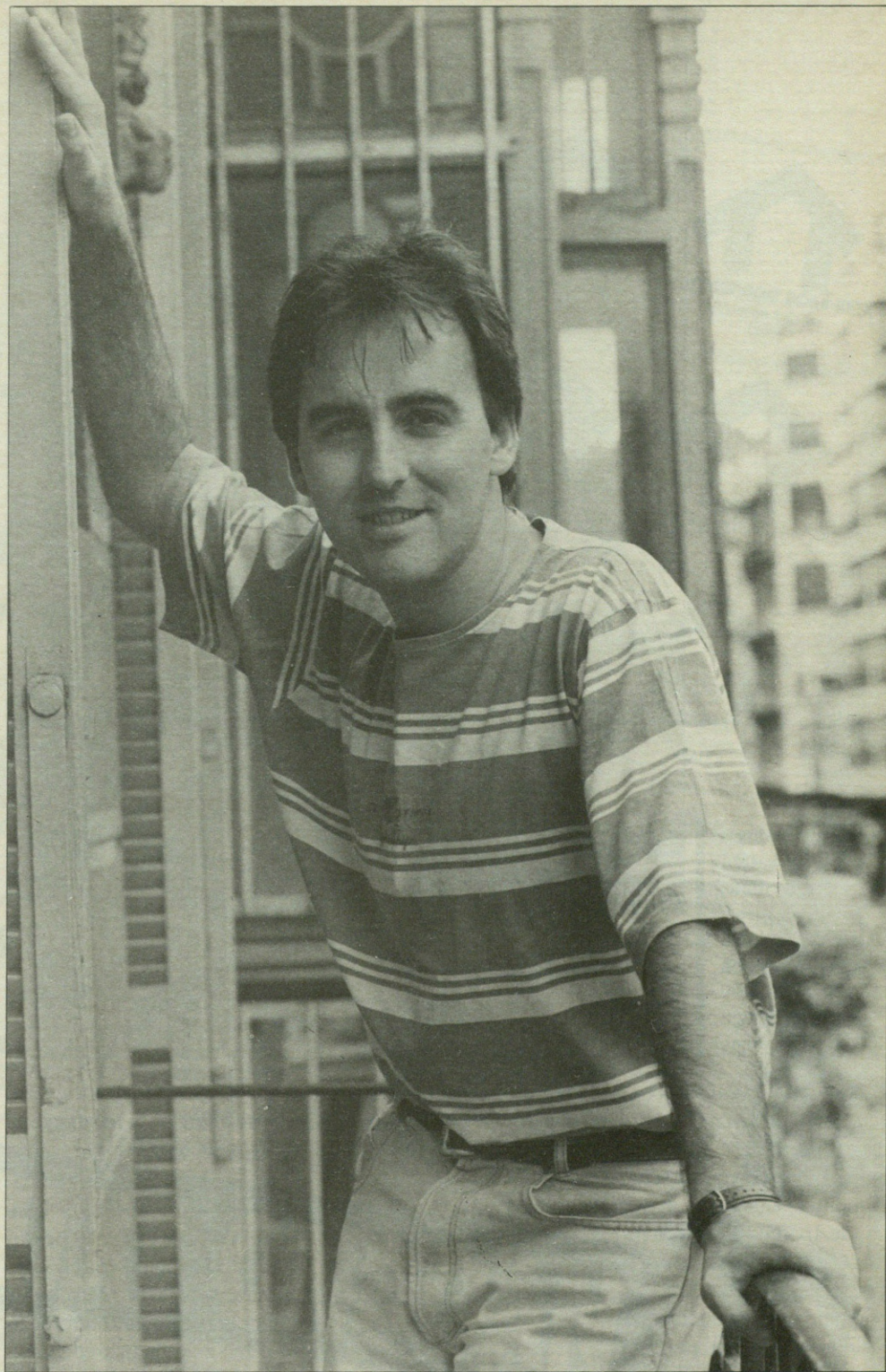
F.A. Ez dakit zein puntutaraino den hori horrela. Garrantzia ematen diegu hauteskondeetako emaitzei. Ez da benetako argazki bat, baina termometro bezala uler daiteke, neurri batean behintzat. Beharrezkoa da hauteskundeetan parte hartzea. Hala ere, hauteskundeetatik ateratzen diren emaitzak erlatibizatu egin behar dira. Errealitate sozial bat ere badaigo, mugimendu sozialen inguruan, eta hori ez dute beti hauteskundeek adierazten. Ezker abertzalearen esparrua hauteskundeetako emaitzekin soilik neurtzea ez zait zilegi iruditzen.

A. Baina hauteskundeei ematen zaiei garrantzia ez al da mugimendu sozialen kontrakoa?

F.A. Hau sistema honen funtzionatzeko eraren ondorio da. Ez da soilik hauteskundeetan ikusten, eguneroko bizitzan ere alderdiek dena egiten baitute. Alderdiek badute paper bat baina badaude beste elementu oso inportanteak, eta hauek herri mugimenduak dira. Hauei bide bat eman behar zaie nahi dutena defenditzeko. Gu saiatzen gara, agian askotan okertzen bagara ere. Egoerari buelta emateko beharrezkoa da HB gero eta indartsuagoa izatea, baina batez ere herri borroka gero eta indartsuagoa izatea. Indar koerlazioa ez baita soilik alderdi politikoen arabera zehazten.

A. Nola manten daiteke oreka hori?

F.A. Zaila da oreka mantentzea, baina hori lortzeko bide asko daude. Alde batetik, ziurtatu behar da ez

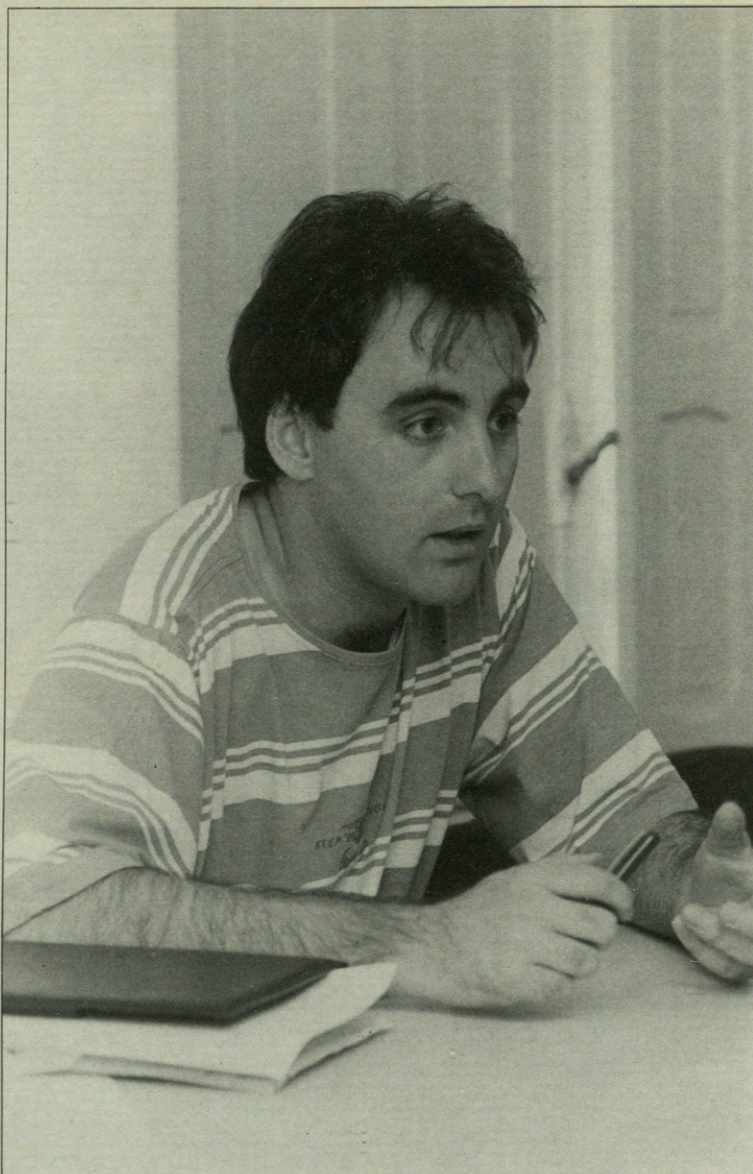
dutela alderdi politikoen erantsiko gizartean dagoen indar guztia, bakoitzari bere bitartekoak mantentzen utzi behar zaio. Tirabirak beti egongo dira, baina uste dugu gaingiditzen ari garela eta oreka mantentzen saiatzen ari garela. HB indartsu bat

bilakatu daiteke herri mugimendua bultzatzeko tresna bat.

A. Aipatu izan duzu Ipar nabiz Hego Euskal Herriko ezker mugimendu abertzaleak ez oso epe luzean batzeko aukera emango dela.

«Batasunak ez du esan nahi bide beretik joango garela, erritmo eta tresna berekin, hori ez da batasuna. Batasuna desberdintasunak onartuz etorriko da.

Batzuek ortodoxia
ordezkatzten
dugula diote,
gazteenok garel
itxienak. Hau ez da
horrela, gazteenok
gaurkotze prozesu
bat suposatzen
dugu.

*Baina alde bietako egoera
ikusirik ez al zaizu hau oso
zaila iruditzen?*

F.A. Bai, baina guk tesi bat gainditua daukagu eta ziur gaude Iparraldean ere gauditua dutela. Tesi honen arabera batasuna erritmo edo bide beraren ildotik etorriko litzateke; eta ez dugu uste horrela denik. Batasunak ez du esan nahi bide beretik joango garela, erritmo eta tresna berberekin, hori ez da batasuna. Bata-suna desberdintasunak onartuz etorriko da. Bata-sunerako zenbait pauso ematea posible da etorkizun hurbilean. Alde batetik

nahia, borondatea bada-goelako, eta bideak nondik nora joan behar duen ikusi dugulako.

A. Jakinak dira zenbait kazetarirekin izan dituzun tirabirak. Zein elkarrizketatan egon zinen deserosoen, ETBn hauteskunde

■ «Gero eta
zailagoa da Euskal
Herrian polizi
neurrien bidezko
porrotaren ideian
sinestea» ●

garaian egin zizuten elkar-
rriketan hala lehenago «El
Pais-en egindakoan?»

F.A. «El Pais-en eginda-
koan. Nik horrelako edo-
zein kazetariri ez diot beldu-
rrik zuzenean izatekotan.
Zuzenean izanez gero, nahiz
eta haiek dena kontrolpean
izan, zuk baduzu defendi-
tzeko aukera. Baina «El
Pais-ekoek egin zidaten be-
zalako elkarrizketa batean
ez da posible.

A. Zer ikasi duzu elkarriz-
keta hauetatik?

F.A. Ikasgai bat atera
nuen. Alde batetik, mani-
pulazioa oso argi dagoela,

baina aldi berean manipu-
lazio hau agerian uztea po-
sible dela, lasaitasuna man-
tenduz gero.

A. Ajuria Eneko Iturza
HBrekiko isolamenduan
aldeko apustua egin du
dirudi. Jasango al du berri-
HBk isolamendua?

F.A. Posible da. Ez dakigu
zer gertatuko den baina
gara beldur; lehen ere den-
tarik egin eta ez dute bere-
helburua lortu. Egia esan
bilera hori nahiko patetiko
iruditzen zaigu. Saiatuko di-
ra eta agian lortuko dute
oso erraz baitute, komun-
kabideak alde izanik. Baina
eremu politikoa porro-
tatu egin du, jendea konturatu
delako saldu dioten mezu-
ez dela bidezkoa. Gero eta
zailagoa da Euskal Herria
polizi neurrien bidezko po-
rrotaren ideian sinestea, eta
hori da Ajuria Eneko Iturza

A. Julio Inglesiasen babu-
ta dela eta behin eta berri-
aipatu izan da HBko kideen
bitartekaritza. Ez al zaizu
iruditzen bainbeste aldi-
entzun ondoren gizarteak
berak sinetsi duela zuen bi-
tartekari paper hori?

F.A. Hori Atutxari dago-
kio. Atutxak esan behar du
Elosegiri nola konpondu
arazoa, hori haien arazoa da.
Ezker abertzaleko jendea
besteetan prest agertu da
zenbait mugimendu egite-
ko, baina era humanitari-
batean, ez bestelako zen-
tzuan. Hori kriminaltza-
baldin badute, ezinezkoa
bihurtuko da eta hori alda-
tzea ez dago gure esku. Be-
raien esku dago eta benetan
laguntzeko borondatez mu-
gitzen den jendea ahalmen
bat ematen diote edo oso
zaila izango da ezker aber-
tzaleko edozeinek horretan
parte hartzea.

Atziber Yarza

UTS

EKO ASTEASU
Keelavite poligonoa z/g
ASTEASU

EKO VILLALBA
San Juan Kalea, 9
EIBAR

EKO TOLOSA
Zumalakarregi kalea, 4
TOLOSA

AUTOSERVICIO GORA-BERA
Agerretxe Ibilbidea
DEBA

EKO EUOMAR
Nafarroa Ibilbidea, 37
ZARAUZ

SUPER ANDONAEGUI; C.B.
Andonaegi kalea, 10
SAN PEDRO - DONOSTIA

MERKEK IGLESIAS
Azkuene Kalea, 12
TRINTXERPE

**SAN JUAN BAUTISTA
KOOPERATIBA**
Villas auzoa
HERNANI

EKO IRUN
Blas de Lezo, 22
IRUN

EKO LEZO
Avda. Jaizkibel, 1
LEZO

EKONOMATO ORBEGOZO
C/ Eliz-Kalea, 1
ZUMARRAGA

SUPER RENTERIA
Vicente Eliceagi kalea, 5
ERRETERIA

EKO BERAUN
Galtzaraborda Etorbidea, z/g
BERAUN - ERRETERIA

EKO ERREKONDO C.B.
Zigordia kalea, 7
ZARAUZ

EKO LEGAZPIA
Urola s/n
LEGAZPIA

SUPERMERCADO SOKOA, C.B.
Sokoa / Merkatalgunea, 7
Hirigintza (ARABARKA jaietxearen aldean)
HONDARRIBIA

BETI MERKEK
Loiola kalea, 12
DONOSTIA

EKO ALTZA
Larratxo Ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

EKO VILLALBA
Torres Urquiza kalea, 13
EIBAR

EKO AIETE
Etxaidi Sola
AIETE - DONOSTIA

BASTIDA
Erdiko kalea, 32
MUTRIKU

ZURE ETXE ONDOAN

EKO

SUPER IZTIETA
San Sebastián kalea, 16
ERRETERIA

E Z P A L A K

■ BIDARTEKO ETXEBARNE ETXEA 550.000 LIBERATAN SALDUA

PIERRE Fagant ingeniariak Bidarten zuen etxea, ustez ETak arma fabrika bezala erabili zuena, 550.000 liberatan (12'5 milioi pezeta) saldu zen. Etxea saltzeko enkantea burutu zen eta hasierako prezioa 350.000 libera bazen ere, azkenean, igo egin zen. Enkantean hiru pertsona aritu ziren Etxebarne erostekotan. Eroslea 700.000 libera eskaintzeko prest bazegoen ere, azkenean 550.000n geratu zen.

Etxea Pierre Fagant ingeniariarena zen, baina gaur egun ETA erakundearekin kolaboratzeagatik behin-behineko espetxean dago eta ezin izan du etxea erosteko eskatu zuen mailegua ordaindu. Horregatik erabaki zen saltzea. Etxea 550.000 liberatan saldu bada ere, oraindik ere hamar eguneko epean eskaintza hobeak egonez gero hauek onartzeko aukera dago. Ordainduko den diru kopurua garai batean merkatuan izan zuena baino askoz ere txikiagoa da.

■ EA EZ DAGO EGIBAR EPAITUKO DUEN EPAILEAREKIN POZIK

EA-K dokumentuen faltsifikazioa eta estafa dela eta Joseba Egibarren aurkako salaketa jarri zuen aspaldi. Orain, EA ez da batere gustura azaldu epaitzeko hautatu den epailearekin, EAren ustez, EAJrengandik hurbil baitago. Hau dela eta errekurtsua aurkeztu zuen, baina EAEko Auzitegi Gorenak ezezkoa eman dio epaile aldaketari.

EAk GBBko lehendakariaren aurka kereila aurkeztu zuen Egibarrek Donostiako lokalaren jabetza EAjk lor zezan paperak faltsifikatu zituelakoan.

EAk bere kezka azaldu du, uste duelako Auzitegi Goreneko epaile bategi Joseba Egibarren aurka zeuden eta autoetan azaltzen ziren frogak ezeztatu dituela. EAKo abokatuak azaldu zuenez, «*harrituta gelditu ginen maiatzean epaileak kasua artxibatzearabaki zuenean, deliturik ez zela egon esanez, hau EA eta EAJren artean emandako akordio batean oinarrituz baitzioen. EA-EAJ akordioa apurtua dago.*»

Z
H
I
T
T
E
Z
Z
H
I
T
T

«Ean bi sektore daudela esatea guztiz desgokia da eta gure alderdiaren benetakoz ezagutza ezaren ondorio besterik ez da».

Inaxio Oliveri, EAren idazkari nagusia
El Mundo, 93-VII-17

«Estatu frantziarrak etengabeko poliziaren kontrolpean dituen konfinatuak eta errefuxiatuak babitu politikoak bezala ditu, omura komertzial eta baita politikoak lortu abal izateko merkantzia biburtuz».

Xabier Alegria, KAsen bozeramailea.
Egin, 93-VII-18

G O R D E T Z E K O A K

ALFREDO JAIME LOGROÑO ETA BILBOKO ALKATEEI BARKAMEN ESKE

IRUÑEKO alkateak eskutitz bana bidali dizkie Logroñoko eta Bilboko alkateei, egun batzuk lehenago egindako adierazpenak zirela eta barkamen eske. Alfredo Jaimek prentsaurreko batean azaldu zuenez, kanpotarrak ziren San Ferminetan izandako egoera negatiboen errudunak, eta Bilbo eta Logroñoko jendeari egotzi zion kalean pixa egitea eta droga hartzea.

K A R T A J O K O A N

enbido...

«Alderdiaren berrikuntza ongi doa, batzuetan tentsioak izan eta kide batzuen adierazpen desegokiak entzuten badira ere».

Ramon Jauregi, PSE-EEren idazkari nagusia. Deia, 93-VII-18

«Badago garai batean EAren zuzendaritzan egon zen jendea gaur egun normaltasun osoz EAJra itzultzen dena».

Felix Ormazabal, ABBren lehendakaria. Deia, 93-VII-18

«Bi urtetan 61 preso egurtu zituzten, orain aste bakar batean 21. Argi azaltzen ari da ez dagoela bide legalik presoen jipoiketarak geldiarazteko».

Senideak elkartearen egunkaria 93-VII-21

...ordago!

JOSE LUIS REZABAL

LAB sindikatuaren erantzuna berehala etorri zen. LABeko ordezkariak azaldu zuten, «intolerantzia, fanatismoa eta bazterte antidemokratikoaren argerpiderik argiena izan da». Rezabalek azaldu zuenez, «Odonen bitzak askatasun demokratikoei eraso izugarria dira. Udal enpleguetarako ezker abertzalearen inguruan dabilen pertsonen sarrera kontrolatzea mugimendu sindikalentzat kolpe onartezina da». Bestetik, LABek Udaltzaingoaren azken hauteskundeetan bigarren postua lortu zuela gogoraziz, Elorzak eskizofrenia politikoa jasaten duela eta ondorioz Udaletxea eta Barne Ministerioa nahasten dituela esan zuen ●

ODON ELORZA

Donostiako alkateak ETari informazioa pasatzeaz salaturik atxilotu zituzten bi udaltzainak direla eta hitz gogorak bota ditu HB eta LABeko jendearen aurka. Odonek azaldu zuenez, «Udaltzaingoari agindu egingo diot txibateo politikoan aritzen diren udaltzainei beraien armak entregatzea eskatzea». Alkateak azaldu zuenez, «ez nago lasai talde horrek armak baditu, horregatik etorkizunean inor arriskutan jartzeko aukerarik ez duten postutara bildatzeko aukera dago. Herritarrak beldur dira pertsona hauek hor ikusita». Hala ere, Odonek argi utzi zuen HB eta LAB inguruko udaltzainak 12 edo 14 besterik ez direla ●

Alea jacta est

GENEVAN kroaziar eta serbiarren arteko negoziaketek aurrera jarraitzen duten bitartean, gerrak bere gordintasun osoarekin jarraitzen du aurrera. Areago, serbiar eta kroaziarrak euren helburuak gertuago ikusi ahala, musulmanen aurkako 'garbiketaren etnikoa' gogortu egiten da. Slobodan Milosevic eta Franjo Tudjman, Serbia eta Kroaziako lehendakariak, Bosniarako konfederazioaren proposamena, Genevako mahaian baino eguneroko errealitatean inposatzen dute. Musulmanen artean, bitartean,

larritasun militarraz gain, lehendakartzan banaturik ageri dira. Alia Izetbegovic, esaterako, Bosniaren zatiketa onartzeko prest agertzen da, gerra amaitzeko azken modu bakar gisa, baina Ejup Ganic, bere lehendakaria, banaketaren aurrean gerraren alde azaltzen da.

Nazioarteko aktore garrantzitsuek, ordea, —EK, EEBB eta NBE— euren ohizko geldotasun eta ekimen ezaz jarraitzen dute. Teorian defendatzen dutena ez dute praktikara inondik inora eramaten. Arrazoi etni-

koetan oinarritutako lurralde banaketak dagoeneko gerra konkista baina da, ezer gutxi negoziatzerik dago. Bosniarren kapitulazio ahalik eta duinena ez bada, duina berbak gatazka hartan dagoeneko lekurik badoa behintzat. Bosniako lehendakariak konfederazioan oinarritutako banaketa baino federalizazioan oinarritutakoa aurkeztuko bide du Genevan. Alperrik ordea. Dagoeneko gauzak erabakita daude. Nahiz eta oraindik entzungo ditugun EK edo NBEko ordezkariak, ez dutela banaketa etnikorik onartuko, eta ezta gerraz konkistatutako lurraldeen mantentzerik.

Baina Bosniarena 'konponduta' ere, Kroazia eta Serbiak, serbiarrak gehiengoa baina Kroaziako lurraldea

Armada sandinista eta kontren kide ohiak Nikaraguako iparraldeko Esteli herria hartu eta borroka gogorak izan zituzten armadaren aurka. Gobernuarekin negoziatutako lurrei buruzko akordioak ez betetzea salatzen zuten armetan altxatutakoek. Iraultza

sandinistak lorpen ugari izan arren, EEBBek bultzatutako gerrak ez zion garatzen utzi. Hirugarren Munduan eredu izatetik, Nikaragua Hirugarren Munduko azken lerroko herrialdeen zerrendara pasatu da, munduko txiroenen artean kokatuz. UNOk, 1990eko otsailean Violeta Chamorro lehendakariara eraman zuen koalizioak, honek sandinistekin lortutako akordioak gaitzetsiz bakarrik utzi du lehendakaria. FSLNren baitan ere desakordioak daude Chamorrori ematen zaion laguntasunagatik eta, hauteskunde ondoan, oposizioan egotearekin FSLN indartu egingo zela pentsatzen bazen, gaur egun hori horrela ez dela argi geratu da. Ez behintzat bere helburuak eta estrategia ondo finkatu eta bateratzen ez dituen bitartean.

den Krajinan egingo dute topo. Horrez gain, serbia Handiaren eraikuntzan, serbiarreik garai hauetan ezin dituzte inolaz ahanzi Kosovo eta Mazedoniako zenbait lurralde.

BALKANETAKO gerraren hasieratik nazioarteko komunitateak Eslovenia, Kroazia eta Bosniaren independentzia onartzeko izan zuen prentsa salatu izan da behin eta Berriro. Zenbait urrats formaletan akaso egon ahal izan diren akatsez gain, argi dago herri hauek funtsezko eskubideetan oinarritutako bideei ekin zietela. Arazoa autodeterminazioa edota gutxiengoaren inguruan nazioarte mailan dagoen hutsune nabarmenean dago.

— Autodeterminazioa eta gutxiengoari buruz nazioarte mailan hutsune praktikoa nabarmena dago ●

Zer da herri bat? Nork du autodeterminazio eskubidea eta nola garatu behar da? Eta gutxiengoaren eskubideak nola babestu? Zer gertatzen da norbera bere etxean gutxiengo bihurtzen denean? Oso sinpleak diruditen arren, egungo gatazka ugariaren eragileak dira, besteak beste, galdera hauek. Nazionalismoak hausnarketa sakona egin beharko du gutziari buruz eta irtenbide bila abiatu. Noski, beti ere, indar nagusiaren —estatuek— autodeterminazio eskubidea praktikan ere onartuko balute. Eta oraindik egoera horretatik oso urruti gaude. Nazionalismoak gogor sakondu beharko ditu kontzeptu horiek, baina oraindik ere, sakonean, gatazka gehienentzat iturburu estatua handien erresistentzia dago.

Lukas Martinez

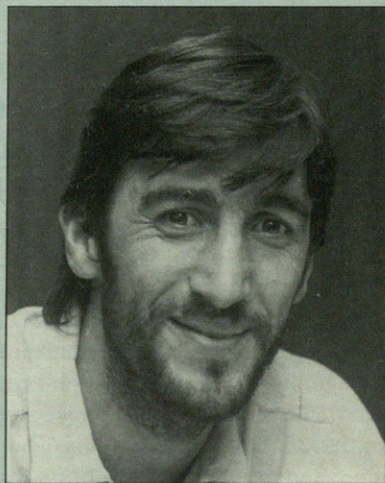
MUNDUA EZ DA BIRIBILA

Kuba

HITZ gutxi beharko genuke gutariko edozeinek Kubak bizi duen egoera zein den adierazteko, gutxi asko denok jasotzen dugulako nahi adina informazio komunikabideen bitartez kubarren egoera latzaz. Uka ezina da bestalde, modu batera edo bestera aldaketaren bat gertatzen ez bada, irudi beldurgarriak ikusteko arriskua nabarmena dela.

KUBAN egin litekeena adierazi edo zehaztea ez da batere erraza, bai barrukoek nahiko luketena, bai nazioarteak onartuko lituzkeen baldintzak finkatzerako orduan. Azken hilabete hauetan era guztietako aholkuak eman zaizkie kubarrei egin beharrekoaz, baina erabat errespetagarriak diren iritzi horiei kontu garrantzitsu batek ihes egin die agian.

Kubarrek egin dutenaren aurrean jarrera positiboena agertzen dutenek, nolabaiteko negoziazioen bidez iraultzaren lorpenei eutsiz aldaketak eragitea eskatzen diete, parte hartzea zabaltzea. Horrekin batera blokeoa bertan behera utzi eta arazoez baretu egin beharko luke. Jarrera hauek hala ere ez dirudi kontutan hartzen dutenik orain arte antzerako egoeratan gertatutakoa, kanpotik izan diren presio eta jokakerak.

JUANJO SAN MIGUEL

Euskadi Irratiko kazetaria

ORAIN dela gutxi arte Nikaragua komunikabide guztien informazio iturri zen, ugariak ziren nazioarteko erakundeetan hango egoeraz egindako saio eta eztabaidak, moeta guztietako iritziak zabaldu ziren bertan egin beharrekoaz edo komenigarriena zitzaienaz... Sandinistek protagonismoa galdu ondoren, Nikaragua mundutik desagertu egin da, gaur egun bertako ekonomia erabat lur jota izan arren, indarkeria bertan nagusi izan arren, Estatu Batuek agindutakoetatik bakarra bete ez badute ere, jateko oinarritzakoena falta arren eta osasun arloa gehienentzat debekatutako zerbitzua bihurtu bada ere. Nikaraguari orain dela gutxi arte agindutako gutzia hutsean geratu da (eta hori Violeta Chamorro berak ere badaki). 'Demokrazia' onartu ezkerreko emango zitzaien gutzia haizeak eramane du.

Kuban aldaketak behar dituzte, baina inguruan gertatzen ari denak eta azken urtetan ikusitakoek ez dute itxaropenerako inongo biderik uzten, eta hori kubarrek ere badakite.

Pentagonoa poltsiko zulatuen garaian

Munduak aldaketa handiak jasan ditu azken urte hauetan eta egokitu beharra modan jarri da alde guztietan. Armadetan ere bai. Ordena berriaren kontuak direla eta birmoldatu beharra du Armada estatubatuarra. Dirurik ez, baina munduko edozein bazterretan esku hartzeko prest. Hirugarren Mundua bihurtu da bere egungo etsairik gertuena eta hari aurre egiteko prest izan behar du.

IAZKO udan «New York Times» egunkariak, Estatu Batuetako Armadaren ezkutuko txosten bat argitaratu zuen. Bertan 'bitxikeria' ugari azaltzen ziren, baina garrantzitsuenetakoa bere etorkizuneko estrategiari begiratzeko ziona: «(...) *Gure abaleginik handiena Asia, Europa edota SESB obiko lurraldeetan gure botere militarri aurre egin diezaiokeen beste indarren sorrera ekiditera zuzendu behar dugu*».

Golkoko gerraren ostean behin eta berriro aipatutako «munduko ordena berri» horretan, Estatu Batuek beren etsai garrantzitsuenak galdu zuten. Sistema kapitalista sistema komunistari nagusitu zitzaion, EEBB munduko superpotentzia bakar moduan geratuz. Etsaiaren desagertzeak ez du Armadaren ahultzea ekarri, ordea. Ahultze hori

nonbaitetik badator, EEB-Bek bizi duten krisi ekonomiko gogorretik da. Baina etsai bat desagertzen bada beste bat sortu behar da. EEBBek ondo ikasi dute ikasgai hori, eta Hirugarren Mundua etsai berria bihurtu da. Irak lehenbiziko maila batean, baina Kuba eta Ipar Korea, esaterako, horren adierazle garbienak dira.

Europatik mundura

Lehen gerragunea Europa zen moduan, orain mundu osoa da eta estatubatuar Armadak prest egon behar du edozein unetan edozein lekutan bere indar militarren nagusitasuna agertzeko; errealitateak horrela eskatuko balu baita une desberdinetan aldi berean ere.

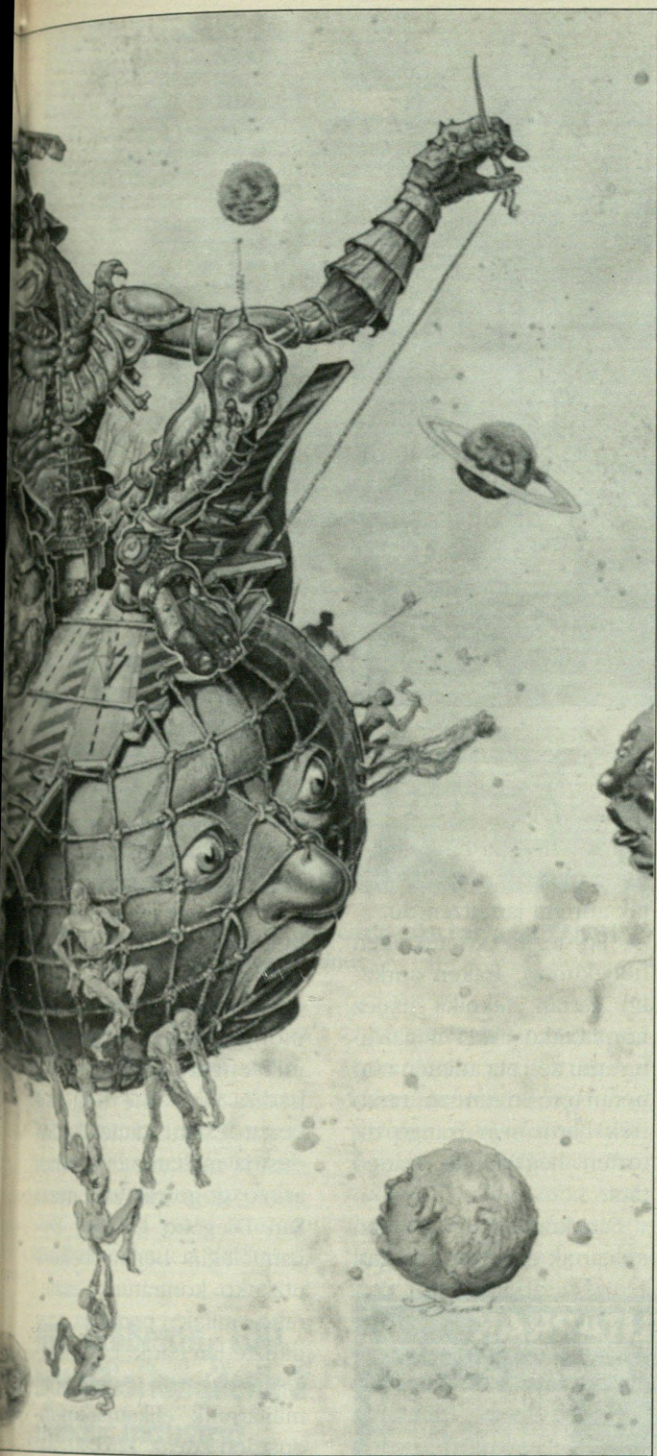
Bigarren Mundu Gerra eta gero estatubatuar Ar-

mada European borrokatze-ko prestatu izan da, eta SESB buru, Varsoviako Itunaren erasoari aurre egitea pentsatuz. Gaur egun mundura zabaldu behar du eta horrek gatazka egoera batera pentsatutako armada guztiz birmoldatzea behartzen du. Moldaketa hori, hala ere, gastu militarren murrizketa gogor baten aurrean egin beharko du. 1993. eta 1997. urteen arteko eperako, Pentagonoaren aurrekontua ia 200 bilioi pezetakoa da (9 bilioi libera inguru). Clintonek bere hauteskunde egitarauan agindu zuen moduan egiten badu, aurrekontu horiek % 30 murriztuko lituzke, hots, Pentagonoak bere diruaren bi herenekin ekin beharko lioke armada osoaren birmoldatzeari: «US Navy, US Army, US Air Force eta marine»-en indarra.

Gerra hotzaren antzokian

lau indar hauek beren zerregina garbi bazuten, orain nahasiago geratzen dira eta bakoitzaren interesen defentsak, liskar eta tentsio ugari sortzen ditu euren artean. 1954etik aurrera lur armadak, esaterako, «100-5» gerra-liburuan beti defenditu izan du lur armadak munduko edozein lekutan

Pentagononoak bere aurrekotuaren herena murriztuz jokatu beharko du datozen urteetan.

bere jarduera garaipenera berak bakarrik eramateko gaitasuna. 1986tik aurrera, liburu honek dioenez, lur armada inoiz ez da bakarrik arituko.

«Field Manual 100-5» Armadaren oinarrizko gerra

liburuak, gerra izan ezean ere beste arrazoi batzuek direla eta armadak munduko edozein lekutan berehala izateko prest izan behar duela dio. Laguntza humanitarioa, narkotrafikoaren aurkako operazioak

Estrategia nuklear berria

GERRA hotzaren garaietako estrategia nuklearrean, Sobiet Batasuna zen EEBBetako lehen mailako etsaia. Txina ere hor zegoen bigarren maila batean, eta baita potentzia nuklearrak ez ziren Kuba, Ipar Korea eta Vietnam ere. Gerra hotzaren ondorengoak politika nuklear berri bat ekarri du. SESB dagoeneko ez da existitzen eta, izatekotan, EEBBek haren apurketatik sortutako zenbait estatuti egin beharko liekete aurre: Errusia lehen maila batean eta Ukraina eta Kazakhstan bigarren batean. Pentagonoko estratzen ustez, dena den, mehatxu hori oso urrutikoa litzateke eta, indar nuklearra badaezpadakoa izango litzateke, batez ere estatu hauek lehengo erregimenetara itzuliko balira.

Politika nuklear honen arabera, EEBBek 1991n SESBekin sinatu zuten START tratatua baino arma nuklear gutxiago eduki beharko litzateke, hots, 5.000 arma nuklear inguru. Kopuru hau, dena den, Frantzia, Erresuma Batua eta Txinak batera dituzten 1.500ekoa baino askoz handiagoa da. Honez gain, politika berrian 'partehartze nuklear azkarreko' operazioa ere kontuan hartzen da. Hirugarren Munduan heriotz-ahalmen handiko sistema garatzearen susmagarri edota EEBB eraso ditzaketen estatuen aurka erabiliko litzateke. Pentagonoko adituek egindako txosten batean agertzen denez, «Hirugarren Munduko militarrek gero eta gehiago ari dira lantzen arma garatuak, eta munduak bizi duen giro lehergarri horren aurrean adi egon behar dugu».

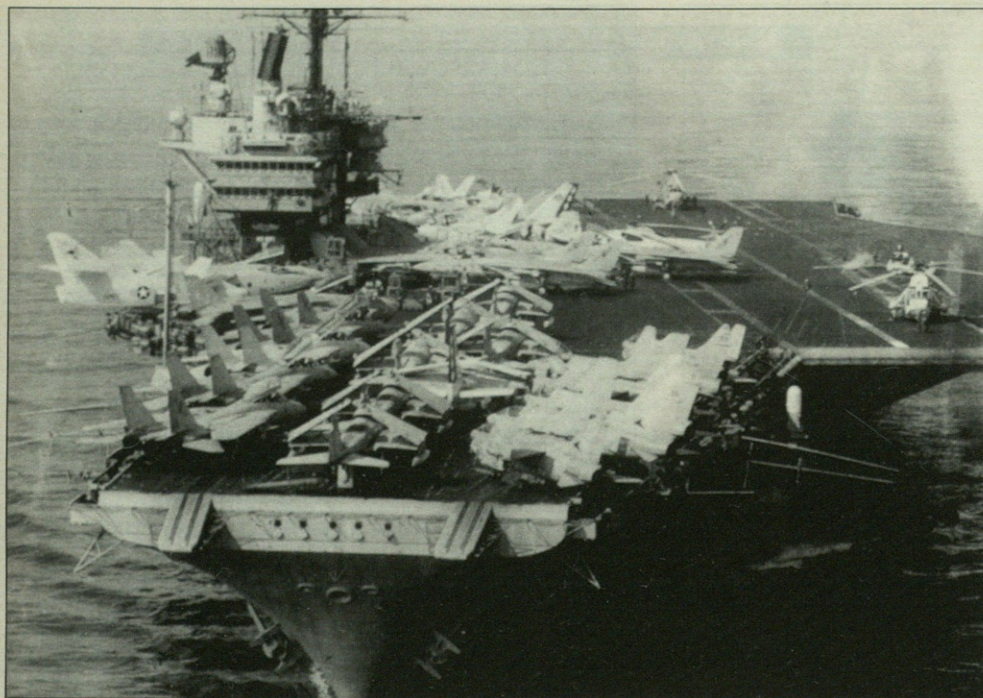
Txostenaren beste atal batean esaten deanaren arabera, EEBBek arma nuklearrak mantentzea beste herrialde batzuen birrarmatzea ekiditeko modu bat da. Alabaina, EEBBetako ahots guztiak ez datoz bat estrategia nuklearraren inguruan eta «The Washington Post» egunkariaren arabera, «EEBBek indarra gal dezaketen balizkoaren aurrean, Alemania eta Japonia euren arma nuklearrak hornitu beharko lirateke».

edota bakearen mantenua dira horietako garrantzitsuenak.

Baina nola ekin birmoldatzeari diru barik? Akaboki ikerketa militarrean zuzendutako dirutza guztiak, eta akaboki, beraz, arma berri eta indartsuagoen arma produktio zabala. Arma botereetsuen ikerkuntza baino, Armadako ikertzaileak dauzkaten eraginkortasuna handitzen saiatu dira, eta halaxe jarraitu behar datozten urteetan. Informatikaren erabilera da filosofia

pentsakera horren oinarria, baina baita soldaduen heziketa. Militar estatubatuarrek burutu beharreko iraultza lasaiaz hitz egiten dute jada.

Lan honetan, SESB ohian egiten ari diren legeak, industria militarren birmoldaketa zibila funtsezkoa da, baina SESB ohian ikusi den legeak, lan benetan gaitza ere bai. Les Aspin Defentsa idazkari berriak dagoeneko 133.000 milioi pezeta (5.800 milioi bat libera) bideratu ditu ikerkuntza militarren

Itsas armada estatubatuarra sobietarrarekin itsas zabalean borrokatzeko prestatuta zegoen, aurrerantzean bereziki partehartze azkarreko operazioetarako egokitu beharko du.

produktuak komertzialtze-ko; eta beste 100.000 milioi ia industria militarra zibilera bultzatzeke. Iparramerikarrek funtsezkotzat jotzen dituzten lau proiektuek, dena den, aurrera jarraituko dute: — Abiadura azkarreko propulsihoa. Honen bidez, atmosferan sartu eta ateratzeko ahalmena izango lukeen hegazkina egin gura dute. — Hilkorrak ez diren armien garapena (plasmak, elektromagnetismoak, laserrak...).

— Defentsa Estrategikorako Ekimena — «Galaxietako Gerra» moduan ezaguna — atzera uzten da baina misilen aurkako armien ikerketak aurrera jarraitzen du.

— Ikustezinezko tekniken hobekuntza. Iraken aurkako gerran, teknika hauek hornitutako F-111 hegazkina aritu zen eta adituen esanetan etorkizunean radarrek hartu ezin izango dituzten hegazkinak izango dira.

Diru kontu hauen aurrean militarrek estu eta larri ageri

dira, politikariak Estatu Batuetako Armada oroinaratuaren jarduerarako galaraz komentzitu guran. Maiatzaren bukaeran jada Les Aspinen iragarri zuen orain arte izandako motaketa gogorrek leuntzeko aurtengorako 665.000 milioi (29.000 milioi libera inguru) pezetako igoera bat eskatuko duela.

Era batera ala bestera, indar guztietan ekin diote egokitzeari. Lur armadak egungo 590.000 soldadutik 535.000ra pasatuko da. Aire armada ere bere bonbaketari estrategikoak ohizko gerra modurako birmoldatzen ari da eta itsas armada ere berdin: bere itsasontziak eta urpekontziak sobietarren aurka itsas zabalean borrokatzeko prestatuta zeuden eta gaur egun, aldi urpekontziak bigarren mailan geratzen dira eta lurreratze azkarrek bideratu eta hegazkiontzia jarri dira lehen mailan.

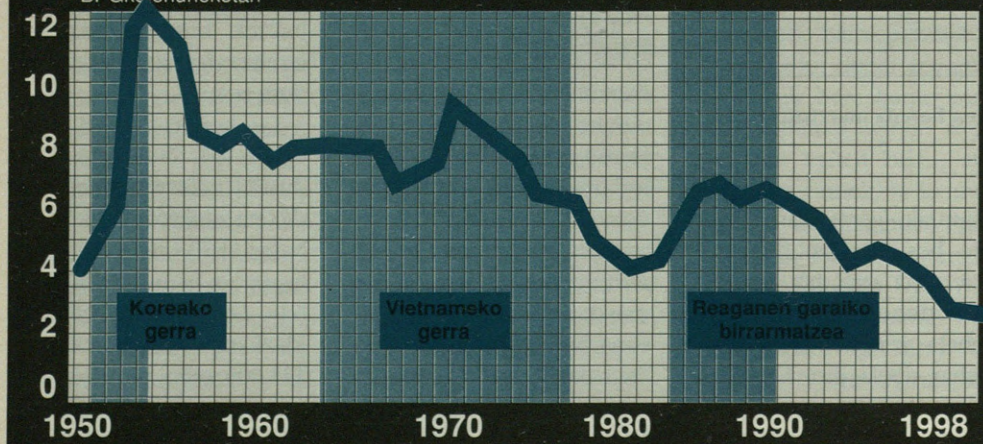
Murrizketa militarrek epe motzera edozein ekonomia-erantzat onuragarriak badira ere, une honetan bertan Estatu Batuetako industria militarren itxierak arazo gogorrek dakartza. San Diegoko General Dynamic-ekin bertan behera utzitako kontratuek, esaterako, milaka pertsona utzi dituzte lan barik. Los Angelesen bakarrik, aurrekontu militarretik elikatutako industrien itxeak 125.000 utzi ditu langabezia. Industria militarren garrantziaz jabetzeko jakin beharra dago EEBBetan dauden 100 bat milioi langiletik, 3 milioi zuzenki lan egiten dutela industria militarrean.

Potentzia ekonomiko moduan aurrera egiten ez duen moduan —edo oso poliki azken boladan—, eremu teknologikoan ere

ESTATU BATUETAKO GASTU MILITARRAK

BPGko ehunekotan

Iturria: Courier International, 138. zenbakia

Munduko edozein lekutan berehala esku hartzeko, EEBBek marine-en taldea indartuko dute.

Alemaniak eta batipat Japoniak aurre hartu diote. Cavagnari koronelak, Brasileko Campinaseko Unibertsitateko Ikasketa Estrategikoko Zentroaren zuzendaria, argi eta garbi ikusten du Estatu Batuen beldurra.

■ **EEBBetan, 100 bat milioi langiletik 3 milioi industria militarrean dihardute** ●

Japoniaren inbertsioen aurkako borroka gogorra egin dute agintari estatu-batuarrek, baina inbertsio horiek EEBBetako inbertsio osoaren % 1 besterik ez dira, Erresuma Batuenak % 4era iristen direla. Haien

benetako beldurra Japoniak teknologia mailan egiten duen inbertsioa da, bost urtetan Kanadaren urtebeteko BPG (Barne Produktu Gordina) osoa esate batera. Horrek ikaratzen ditu. Horrez gain, koronelaren ustez, EEBBen benetako erronka potentzia erregional berrien sorrera ekiditea da. «Horregatik, adibidez, oztopatzen ditu borren indartsu Brasilarranzko teknologia esportazioak, epe laburrera potentzia handi baten azpiegitura sor ez dezagun». Zalantza barik, munduko lehen potentzia militarrek bere indarra mantentzeko zailtasun ugari ditu, baina oraindik ez du, ezta urrutitik ere, inongo parekorik.

Xabier Letona

La Casa del Café

— Juan Triunfo S.A. —
DONOSTIA

HISTORIA ETA GERO

■ LITUANIAKO GOBERNU EZ ERRETZAILEA

BORROKA gogorra munduan erretzaile eta ez erretzaileen artean gertatzen ari dena. Eremu horretan, Lituaniako gobernu dugu mundu mailako lehen gobernu ez erretzailea. Osasun ministerioa erretzearen aurkako kanpaina burutzen ari da eta gainerako ministroei ez dutela erreko idatziz zin egin dezaten eskatu die. Gobernukide guztiek proposamena onartu eta euren etxeetan zein bulegoetan ez dutela erreko agindu dute.

■ SARI EKOLOGIKOA ITZULI BEHARREAN

NORVEGIAKO Gro Harlem lehen ministroak sarritan ikusten ez dena egin behar izan zuen, hots, 1989an Europako Ekologia Bulegoak emandako sari bat itzultzea. Kentzearen arrazoia Norvegiak uda honetan berriro baleen ehiza baimenduko duen iragarpena izan da. Norvegiak EKren presio gogorak jasan ditu baleen ehiza berriro baimen ez dezan. Sariari

dagokionez, Gro Harlemen esku izango da itzultzearena ala ez, sari bat ematen denean normalean itzultzerik ez baita aurrikusten.

■ JOAN PAULO II.AREN EXORZISMOAK

DEABRUA gorputzen batetik bidaltzeko erabiltzen diren berba joko eta teknikari deitzen bide zaie exorzismoa. Apaizek egin behar izaten dituzte eta ez ei dira filmeetako kontuak bakarrik. Kaleratu berri denez, Joan Paulo II aita santuak exorzismo bat burutu behar izan zuen duela hamaika urte. Vatikanon zegoen emakume bat, bera ikustean, arrastaka eta era guztietako irainak botaz zuzendu zitzaionean. Exorzismoaren teknika batzuk erabili baina ez zuen deabrua haren gorputzetik egotzea lortu. Hurrengo egunean meza eskainiko ziola agindu zion Aita Santuak, eta une horretan bertan emakumea egoera normalera itzuli eiz zen eta Aita Santuari barkamena eskatu. Adituek diotenez, deabru indartsua zen, Aita Santuari asko kostatu baitziztzaion emakumearen gorputzetik egotzea.

E L E M E L E

«Ondo bizi den herri bateko partaide gisa sufritzen ari den herri batekin elkartasuna erakusteko aukera izan duzue, guk bota egiten ditugun gauzak hemen lehen mailakoak bilakatzen dira (...) Topo egite honek kontzientzia krisi bat dakarkigu, eta galdearazten digu ea gure bizimodua ez ote den inmorala».

Bruno Loi-k, Somalian dauden italiar indarren buruzagiak soldadu berriei.

«Hezbolaren aurkako erasoa ekin ezinezkoa da eta Libanon sartzea eta enfrontamendua denbora kontua besterik ez da».

Ehud Barak, Israeleko Armadako komandante buruzagia.

«Ez gara beste batzuetan bezala geldirik egongo, eraso egiten badute gorriak ikusiko dituzte eta larrutik ordainduko dute».

Muhsen Dalul, Libanoko Defentsa ministroa.

O I H A R T Z U N A K

UKRAINIA ERRUSIAREN BELDUR DAGO

ERRUSIA eta Ukraina izan dira SESB ohitik ateratako bi estatu handienak. Biak izan ziren SESBen desagertuaren eragileak eta harrezkero une arantzatsuak bizi izan dituzte. Ukrainiak, 1990eko uztailera bere subiranotasun aldarrikapenean, neutralitatea hartu zuen nazioarteko politikako ardatz gisa. Gaur egun ordea, Errusiarekin dituen liskarrak ikusirik, neutralitateari uko egin eta Europako mendebaldeko potentziekin aliantza burutu nahiko lukeela jakinarazi du Ivan Bizhán bere Defentsa ministroaren bidez. Krimea eta Itsas Beltzeko itsasarmada dela eta, Errusiaren balizko eraso baten aurrean beldur da Ukraina eta horrela bere defentsa segurtatu nahiko luke.

KANADAKO BASOEN HERIOTZA GELDOA

BASOEN heriotzaz mintzatzean berehala datorkigu burura Amazonia eta berau gehien hartzen duen herrialdea, Brasil. Bertakoa gordina izan arren ez da makalagoa Kanadako iparraldeko basoen egoera larria. Gaiari buruz dagoen ezezagutzari aurre egiteko, Kanadako talde ekologistek «Iparreko Brasil» izeneko kanpaina bati ekin diote. Biek antzerako lur eremua dute eta baita basoek hartzen duten proportzioa (Brasilen % 41 eta Kanadan % 45). Hildako baso eremua ere antzerakoa da, % 10,3 Kanadan eta % 12 Brasilen. Kanadako basoek mundu osoko basoen % 10 hartzen dute.

«Dimisioarekin nire gain bartzan dut azken bauteskundeetan jasandako porrota, zeinak alderdikide batzuk ez hautatzea eragin duen».

Kiichi Miyazama,
Japoniako Alderdi Liberal
Demokratikoko
lehendakaria.

«Titok hau ikusiko balu, bere buruari tiro egingo lioke, ziur, berak egindako ezerk ez du irauten eta: ez batasunak, ez laguntasunak, ez elkar bizitza multikulturalak».

Aleksandar Misko Broz,
Josip Broz «Tito»ren semea.

Mikel Arriaga, Behiki Kooperatibaren gerentea

«Baserritarrak azpiegitura enpresarialak behar ditu»

Behiki kooperatiba duela bost urte sortutako enpresa dugu. Euskal Herriko Nekazari Elkartearen laguntzarekin hasieran, gaur egun bizitza propioa du eta baserritarrak ditu bazkide. Zornotzako enpresa honek baserrian ekoiztutako behiki eta txahalkiaren komertzializazio sareak zabaltzeaz arduratzen da. Mikel Arriagarekin izan gara sektore honek dituen lehiakide eta merkatuaren egoerari buruz solasean.

ARGIA. *Une honetan, euskal okela saltzeko dagoen zailtasun handienetako bat atzerriko inportazioak dira. Behikik nola egiten dio aurre kompetentzia honi?*

MIKEL ARRIAGA. Atzerriko inportazioak bi eratara ulertzen ditugu. Alde batetik Estatu espainarretik etortzen den okela, batez ere Kataluniatik eta, bestetik, Europatik datorriguna. Hauen eta Euskal Herriko ustiapen sistemak oso desberdinak dira. Baserriaren inguruan naturalki eta modu ez hain intentsiboan produzitzen den okela dugu eta, aldiz, Kataluniakoa produkzio handiak dira, intentsiboak, hormona adul-

terazioz egindakoan eta abar. Europatik datorrena normalean soberakin-produktua da eta oso prezio merkeetan saltzen da merkatuan. Beraz, prezio aldetik kompetentzia ez-zilegi batekin topo egiten dugu, kalitatearen aldetik, baserriaren inguruko produktuak naturalak eta, beraz, kalitate handikoak direlako. Krisi garai hauetan kontsumitzaileak kalitateari baino prezioari erreparatzen dio eta,

honen ondorioz, estatu mailan okela eskasia dagoen bitartean, bertako jendea hemengo okela saldu ezinik dabil. Euskal Herrian une honetan dagoen okelaren % 60 kanpotik datorrena da, eta gainontzeko % 40, hemen produzitzen dena, saltzeko arazoak ditugu.

A. *Bestetik, okelaren adulterazioak mesfidantza handia sortu du kontsumitzaileengan. Nola sinesta-*

razi zuen okela besteena baino kalitate hobegokoa dela?

M.A. Jendeak badaki zer eta non erosten duen. Gaur egun okelaren identifikazioa non erosten denaren arabera da, hau da, kontsumitzaileak badaki non saltzen den kalitatezko okela. Guretzat bi baldintza daude okela merkaturatzeko unean: naturala eta kalitatezkoa izatea.

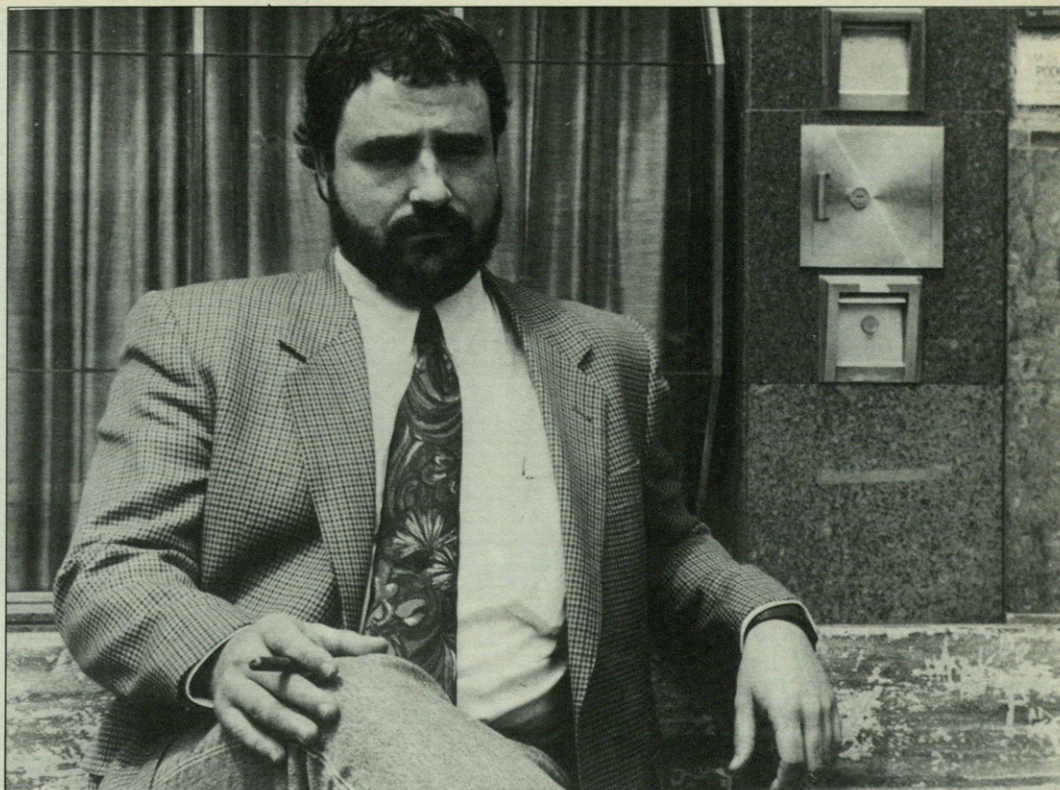
Bestetik, *label*-aren borroka oraindik ez da bukatu. *Label*-a izan daiteke bertako okela ezagutzeko modu oso egokia. Gu bezalako enpresa txiki batentzat oso zaila baita kontsumitzaileak kontzientziaraztea, hau da, enpresa handiek badute indar hori, kontsumitzaileari zer erosi eta non erosi behar duen bideratzeko. Guretzat ez da erreza hori egitea, ez bada Eusko Jaurlaritzaren dirulaguntzaren bidez. *Label*-a lortzen badugu, eta honek esan nahi du produktua kalitatezkoa izango dela eta baldintza batzuk bete-

■ «Baserritarrak orain arte ez du bere produktua saltzeko arazorik izan; egungo merkatu sistemaren ondorioz, baztertuta sentitzen da» ●

tzen dituela, orduan desberdinduko dira gure produktuak eta besteenak. Horretarako lan handia egin beharko da baserritarrek.

A. Gaur egungo egoera, duela 10 urte baino txarragoa da? Zeintzuk dira dituzuen aurrikuspenak?

M.A. Egoera ez da batere ona inorentzat, baina okelaren munduan duela 10 urte baino okerrago gaude. Duela hamar urte ez zen horrenbeste okela sartzen kapotik eta, jendeak erostera baserrira gehiago jotzen zuen. Egun, kalitatezko produktuak saltzeaz gain, baserritarrek bere tokia aurkitu behar du merkaturan. Hemengo alternatiba espezializazioa da. Ezin dugu horrelako okelarik ekoiztu, hori beste batzuek egiten dutelako askoz ere merkeago. Kontsumitzaileen konfiantza berreskuratu behar dugu, eta horretarako naturaltasuna eta kalitatea eskaini behar dugu.

■ Mikel Arriagaren ustez, «kontsumitzaileen konfiantza berreskuratu behar dugu».

A. Baserritarrek Behiki bezalako kooperatibak behar dituzte euren produktuak merkaturatzeko? Zeintzuk dira kontsumitzailearengana biltzeko bideak?

M.A. Merkatuak esango du zeintzuk diren sareak, merkaturak dinamikoa delako. Gauzak ondo definituko

balira, ez dut uste arazorik egon beharko litzatekeenik gure produktua enpresa handi zein txikien bitartez saltzeko; hau da, definitu zein den kalitatezko okela zein ez. Merkatu sistema honetan beharrezkoa da zerbitzua eskaintzea. Baserritarrek orain arte ez dituzte

jeneroa saltzeko hainbeste arazo izan, baina gaur egun merkaturatik baztertuta sentitzen da, ez du gaia menperatzen eta horretarako azpiegitura enpresarial eta profesionalak behar ditu.

Myriam Gartzia

LEIHATILATIK

Informatika makinatik consultingera

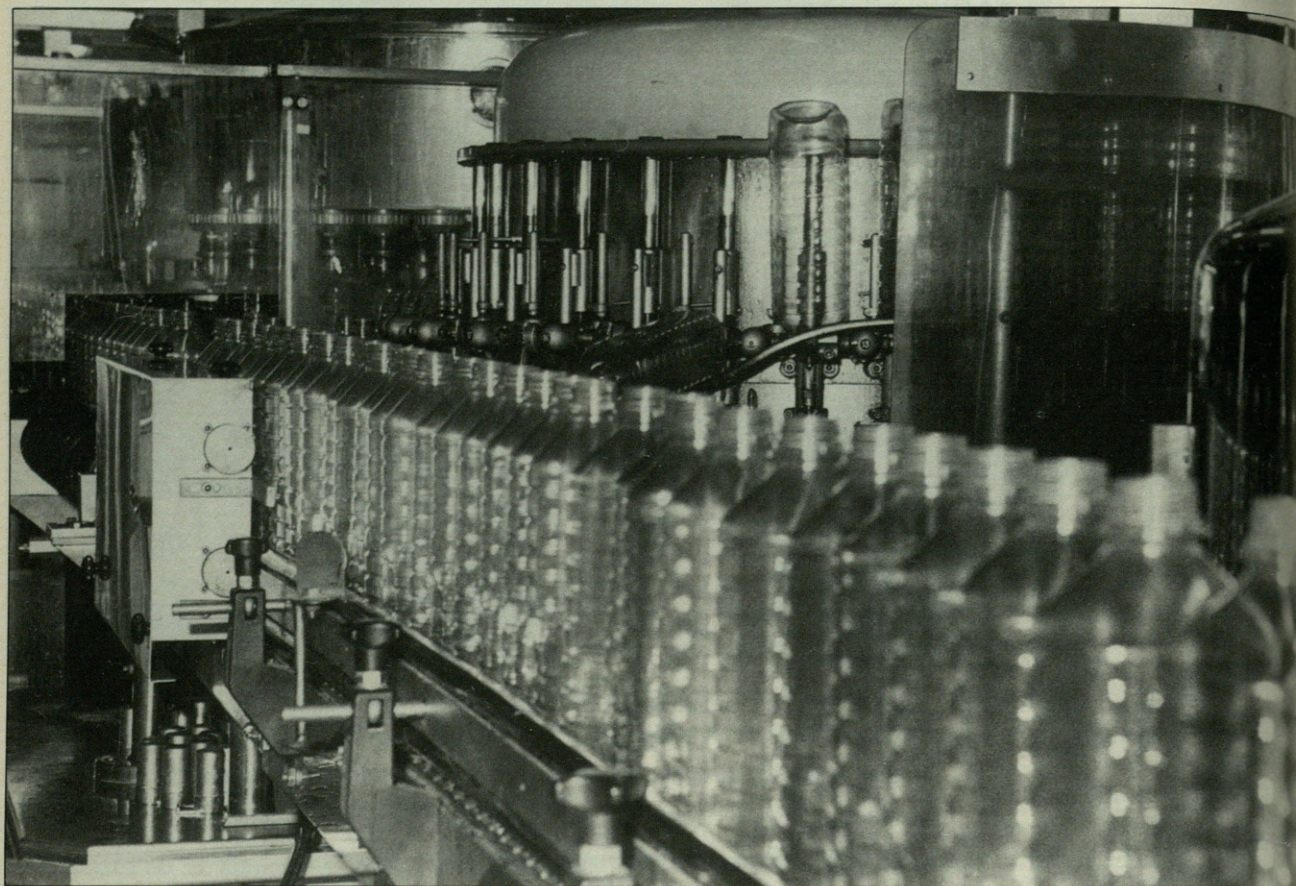
INFORMATIKA sektorea da azken urteotako krisia gogorren jasaten duenetako bat. Ekonomia hoztu, eskaria jaitsi eta merkatuak paralizatzen dardela dirudien honetan, informatizazio planak sartu dira larri dabilen enpresa askoren mozketarako erabakietan. Baina krisia iristerako ere informatikaren mundua barne iraultzen murgilduta zegoen: *hardware* —«burdina»— ekoizten zuten enpresa asko joan ziren piktutara lehenik, multinazionalen eta Asiako konpetitzaileen bultzadaren

aurrean, eta krisian gaudenetik *software*-an espezializatutako asko ari da ixten.

Hardware produzitzaileen arteko gudu krudela pasata, programa sortzaileak ari dira gaur egun lehian: Microsoft, AT&T eta IBM gogor ari dira nork bere sistema —Windows, Unix eta OS/2— ezarri nahian. Zerbitzu informatikoen aroa daukagu laster gainean: makina eta programak produzitzen dituztenez gain, orain *consulting*-ek ere zuzenean hartzen

dute parte sektorean. Datorren hamarkadan aholkularitza informatikoak ezagutuko omen du sekulako gorakada: sistemak hautatu, informazioaren teknologia zuzen aplikatu eta ordenagailuen ahalmena ongi aprobetxatzeko aholkularitzak alegia. Hona burura datozen hiru izenak: IBM erraldoia, General Motorsena den EDS eta Andersens Consulting taldea.

Pello Zubiria

ETA ARDOA UR BIHURTU ZEN

Azken urteotan izugarri zabaldu da tabernetan ura eskatzeko ohitura. Batzuek moda diote, baina askok mentalitate desberdin baten ondorioa dela uste dute. Yogurraren belaunaldiak ez ditu janariak bakarrik aldatu. Baita edariak ere. Eta belaunaldi horretakoak ez direnek hainbat ohitura kopiatu dizkiete. Bizitza osasuntsua, janari garbiak, ur minerala... Kopiak atsegin ez dituztenek, bitartean, gorria edo beltza edaten jarraitzen dute.

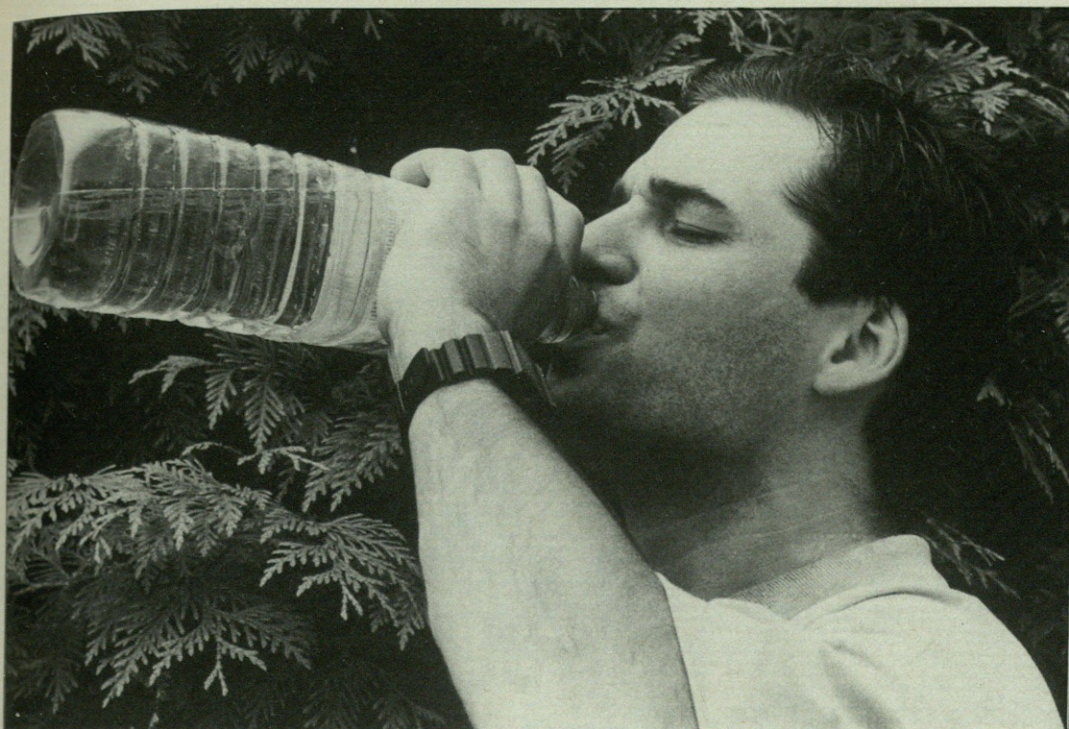
«**BI** zurito, mosto bat eta lau botila ur». Tabernaz taberna gabiltzala niri egokitu zait hau eskatzea. Eta tabernariak, batere harridurarik agertu gabe, eskatutako edariak prestatzeari ekin

dio. onostiako Parte Zaharreko Zunbeltz tabernan gaude eta Josu Otegi bertako nagusia dugu aurrez aurre. «Hasieran ura eskatzen zuenari barre egiten zioten, baina gaur egun

koadriletako kide askok eskatzen dute ura».

Uraren kontsumo igorerraren arrazoiak galdezka hasita, Josuk bere iritzia eman digu: «Ezinezkoa da astegunetan tabernaz ta-

berna ibiltzea eta, gainera, jendeak kirola egiten du. Beraz, asteburuetan ura edaten du aste osoan fisikoa zaintzen eginiko lana galtzera ez botatzeko. Eta ez dago ordurik ura edateko, arratsaldeko poteoa edo gaueko kopak hartzeko obituraren ordezkari egiten da. Badira beste batzuek alkoholarekin hasi eta gaua aurrera joan abala ura edaten hasten direnak. Lehen, botilatxoa eskatzen zenean garagardoa eskatzen zen; orain, ordea, bo-

Ur mineralaren ekoizpena oso handia da Hego Euskal Herrian, eta tabernetan ura edateko moda dela eta, % 15 igo da. Ipar Euskal Herrian kanpoko iturrietako ur minerala hartzen da.

tilatxoa eskatzen duenak ura nahi du. Ura edateko obiturak dena aldatu du».

Ekoizpen handiagoa

Badira, bestalde, beste arrazoi batzuk uraren kontsumoaren moda ekarri dutenak. Adibidez, Markinako Urberuaga Urak-en ardura-duna den Victor Ugartek esan digunez, «*osasuna eta fisikoa zaintzeko obiturak ura edatea eragin du. Beste arrazoiak ere badira; adibidez, 1989ko lehortiaz geroztik jendeak botilako ura edateko obitura hartu duela. Bat dela, bestea dela, gure ur ekoizpena % 15 batez beste igo da*».

Beteluko ur mineral enpresaren gerentea den Benito jaunaren esanetan, azken urteetako gorakadak enpresa desberdinen azpiegitura hazkundera ekarri du ekoizpena handitzeko, «*baina kontsumoa ez da joan hazkundera borren paretako, eta inbertsioei orain-*

«**URA** edatera iturrira» erantzuten ziguten guri, ume koskorretan, tabernara joan eta ura eskatzen bagenuen. Gurasoekin joaten baginen orduan ateratzen ziguten, nik uste horrekin batera azeituna, patata edo kakahueteen gastua etortzen zelako.

Gauza aldatzen ari da, nahiz eta oraindik iritsi ez den momentua «alkohola edatera etxera» entzun dezakeguna pattar kopatxo bat eskatu ezker, baina ia ia. Jendea hasi da erretiratzen inork agindu gabe. Lagun batek gogoratzen zuen nola duela urte batzuk afaltzea mila pezeta kostatzen zen, eta gaueko zurrutak hiru-rehun pezeta. Gaur, afa-riak ezer gutxi igo dira, baina gaueko zurrutean hiru mila pezeta aisa gasta daitezke. Hori da arazo bat.

Bestea ura edaten du-

Insalus Drinkers

PAKO ARISTI

Idazlea

tenen jeta. Nola ura zerbait naturala den, elaborez gabea, nola ezer ez dion egiten barruari, badirudi ura edaten dutenak ez direla ezer hartzen ari eta ez dute erronda... ordaintzeko txandarik hartzen.

Eta hirugarrena alkoholen aurkako kanpainak jendearengan bota dituen sustraien sakontasuna eta absurdoa kon-

probatzea da. Lehen ura edateak diarrea edukitzea edo antibiotikoak hartzen jardutea esan nahi zuen; gaur egun ura edaten duena da sana, eta gu, zoriotsuak ez garelako mozkortzen garen izaki prolematikoak besterik ez. Lehen, parranda baten ondoren esaten zena: «Jo, zein ondo pasa genuen atzo». Orain, aurpegiera serioztaz, hau esaten dizue: «Jo, nolakoa harra-patu zenuen atzo».

Alkoholak pasioak pizten ditu, baina progresoa bestelakoa da nonbait: pasiorik gabeko bihotz epel bat gordeko duen gorputz sana edukitzea. Ura edanaz igoal dibertitzen dela esaten dute, baina nik ez dut sinesten. Nik oraindik ez dakit tabernara joan eta alkoholdun zerbait ez eskatzen, gosaritan kafes-nea ez bada.

Fisikoa zaindu, kopak hartzearen prezioa ezin ordaindu, gidatzerakoan arazorik ez izan... Asko izan daitezke tabernaz taberna ibiltzean jendea ura edatera bultzatu dituzten arrazoiak.

Osasun mineralak

HEGO Euskal Herrian dauden ur mineral enp0000resak hamar dira. Bi Gipuzkoan (Alzola eta Insalus); 3 Nafarroan (Belascoain, Aguabel eta Betelu); eta lau Bizkaian (Rebeca, Mondariz, Comercial de Bebidas eta Urberuaga).

Ipar Euskal Herrian ere ur mineral kontsumoa oso altua izan arren, ez dago ekoizpenerako bertako enpresarik.

Baina zein da ur hauen erakargarritasuna? Gehienek osasuna dela esango dizute. Adibide bat ematearren, Urberuaga markako urak sodio kopuru handia du, asma eta arnas sistemako

arazoak dituztenentzat egokia da eta giltzurrunak garbitzeko ere bai. Alzolako ura ere onuragarria da giltzurrunetarako. Beteluko ura diuretiko, liseriketarako eta artritia eta gota arintzeko da egokia.

Sodio kopuru handia duten ur markak onuragarriak dira giltzurrunetarako eta arnas sistemarako. Kaltzioa dutenek hezurak indartzen dituzte. Bikarbonatoa k dituztenek liseriketa errazten dute. Azkenik, sodioa eta potasioa, bakoitza beren neurrian, diuresia eta giltzurrunen lana arintzeko aproposak dira.

dik ez diegu etekinik atera, batez ere kanpoko enpresen lehiaren eraginez».

Baina, horren ezberdina al dira iturriko ura eta botilakoa? Elbuyar Zientzi Elkarteko Joserra Aizpuruaren aburuz, «ur mineral guztietan ezpurutasunak iragazi egiten dira eta mineral butsak kenduta daude, burdina eta beruna batipat, osasunerako kaltegarriak izan daitezkeelako. Kloroa erabiltzen da baina gero erabat ezabatzen da. Iturriko ura, berriz, kloroz tratatua da eta arrasto handia du; batzuetan, gainera, tasa ez da zehatzegi kontrolatzen eta gehiegizko edo gutxiegiako kopuruak iristen dira auzo batzuk eta besteetara».

Ur mineralen artean ere ikusten du alderik. «Iturriaren arabera oso ezber-

dinak izan daitezke, karbonato motaren arabera eta konposizioko osagaien arabera; baina mineral guztiak oso kontrolatutako egoten dira».

Euskal Herriak betidanik izan du osperik uraren alorrean, baina Ipar Euskal Herrian ez dago ur mineral enpresarik; beraz, kanpoko urak edaten dira: Vittel, Perrier, Biarnoko Ogen, Evian, Volvic... Hegoaldean ez da berdin gertatzen. Enpresa anitz daude, eta Urberuagako Victor Ugarte dioenez, «ur marka aukeratzeko ez zaio kalitateari bainbeste erreparatzen, baina ordea prezioa eta gustu onari».

Amagoia |ban

Ritxi |izartza

txura baino gehiago...

FOTOKONPOSAKETA
INPRIMATEGIA

ANTZA

Maisuen Eskutik

Industrialdea 1-2 20160 LASARTE-ORIA

Tel: (943) 37 07 38 - 37 15 45 Fax: (943) 36 54 93 - 36 10 48

20 IDEIA ABUZTUKO LANGILE AUSARTENTZAT

Gero eta gehiago dira abuztu partean lan egin eta oporrak atzeratu edota aurreratzea nahiago dutenak. Hala eta guztiz ere, batzuetan ez da erraza izaten abuztuko egun sargoritsuak jasatea, eta horregatik langile hauen tarte libreak betetzeko 20 ideia botako ditugu. Ibilbide batzuk, kirola egiteko aukera edota herriko jaiak lantegitik kanpo dauden eskaintzak dira. Gainera abantailak ere baditu: aparkalekua bilatzea ere errazagoa izaten da.

■ Abuztu partean hirietan ez da jende gehiegi ibiltzen, baina Karibeko giroa Bilboko kaleartean aurki dezakegu. *Salsa*, dantzatokia eta palmeradun alkandorak Jaragua pubean. Ostegun eta igandeetan *salsa*, *son* eta *merengue* musika taldeak zuzenean jotzen dute. 300 pezeta (13 libera) da edari baten gutxienekoa. Ibañez de Bilbao, 9. Bilbo.

■ Portugaletetik La Arena hondartzara bitartean aurki dezakegu Bizkaiko bidegorri —bizikletentzako bideak— bakarra. Honek ez dio kentzen ibildide honi interesik. 12 kilometroetan zehar Ibaizabalen ezker aldean ezagutu eta Galeako Puntaren ikuspegi zoragarria dastatzeko aukera. Ordubeteko txango lasaia.

■ Bidegorriei dagokienez, Gasteiz egokiagoa da. Gasteiztarrei, uda giroa aprobetxatuz, lanera bizikletaz joatea gomendatzen diegu.

■ Ostargi taldeak parapente hastapen ikastaroak antolatzen ditu Donostian. Astebete iraute dute, goizeko 9etatik eguerdiko 2ak arte. Honen prezioa 12.500 pezetakoa (540 bat libera) da. Asteburuetan aukera galdu nahi ez dutenentzat, beste ikastaro trinko bat dago, goizeko 9etatik gaueko 9ak arte. Arratsaldetan mendi hegaldiak egiten dira. Ikastaro osoaren prezioa 25.000 pezetakoa da. Informazio gehiago jaso nahi izanez gero, (943) 42 58 83 telefonora jo.

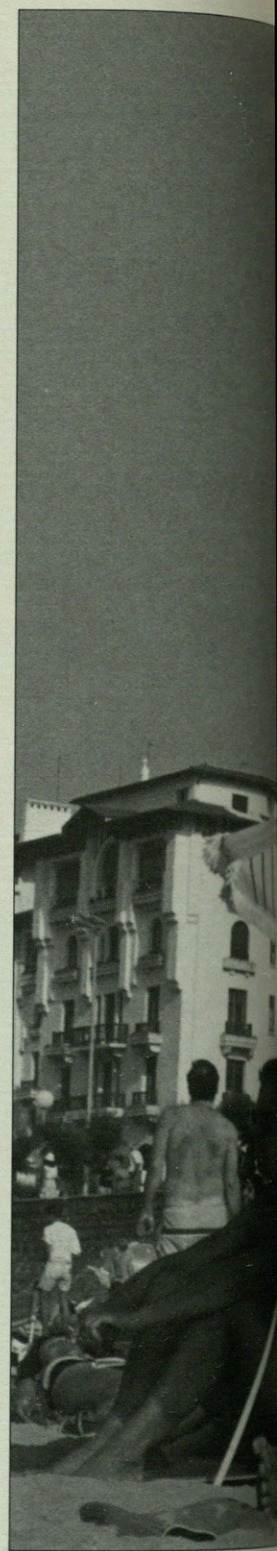
■ Kirolarekin jarraituz, Gas-

teizko Udaleko Kirol Sailak eta Diputazioko Kultur Zerbitzuak windsurf (5.500 pzta), ur gaineko eski (7.500 pzta), piraguismo (3.000 pzta) eta bela (5.800 pzta) ikastaroak eskaintzen dituzte Ulibarri urtegiaren. Astebeteko ikastaroak dira eta hiru ordutegi desberdin daude arratsaldeko 3.30etatik gaueko 8ak arte. Informazio gehiago (945) 13 32 13 telefonoan.

■ Iruñeari dagokionez, basoerdiak hartzeko ohizko kaleak hutsik egongo dira abuztuko garai hauetan. Beraz, Tejeria eta San Nicolas Gregorio inguruetara abiatu beharko dugu. Bestela, Castillo plazako terrazatxo batean eseri eta langunekin elkarrizketa bat izateko leku aproposa dugu. Gutxieneko 200 pezeta kenduko dizkigute edari baten truke.

■ Donostiako Anoeta estadioa lehen futbol parti-

Txango lasaiak, herriko festak, kirola edota literatura dira tarte libreak betetzeko aukera nagusiak ●

dua ikusi nahi dutenek, berriaz, abuztuaren 13ra arte itxoin beharko dute, egun horretan jokatu baita Real eta Real Madriden arteko partidua. Norgiagokak dela eta, Aste Nagusiaren murgiltzeko aitzakia ederra

Batzuk hegazkina hartu eta urrun joaten diren bezalaxe, beste batzuek etxean bertan igarotzen dituzte oporrak. Etxetik gertu, dena den, badago nora joana eta zer egina.

(Argazkia: Xosue Simal)

izango du bertaratzen denak.

■ Zizurkilgo Lardamuño baserrian, orduko 1.000

pezeta ordaindurik, umeak pottoka gainean ibil daitezke mendian gora eta behera. Argibide gehiago nahi iza-

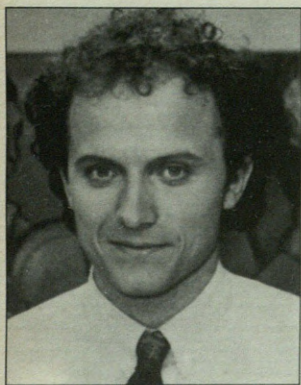

nez gero, (943) 69 27 28 telefono zenbakira deitu.

■ Mendira nahiz hondartzara joanik, liburuak beti izan ohi dira denborapasa lagun onak. Argitaratu berriak, Juan Gartziairen «Itzalen itzal» (Alberdania, 1.450 pezeta) eta Felipe Juaristiren «Laino artean zelatari» (Alberdania, 980 pezeta) oso ondo saltzen ari dira azken bolada honetan. Urte osoan zehar puntaren puntan ibilitakoen artean: Xabier Montoiaren «Emakume biboteduna» (Susa, 1.200 pezeta); Bernardo Atxagaren «Behi Euskaldun baten memoriak» (Pamiela, 1.100 pezeta); Juan Martin Elexpururen «Alpeen itzalpean» (Elkar, 1.000 pezeta) eta Joxe Azurmendiren «Espainolak eta euskaldunak» (Elkar, 1.900 pezeta).

■ Donostiako kaitik irtenda, goizeko 9etatik gaueko

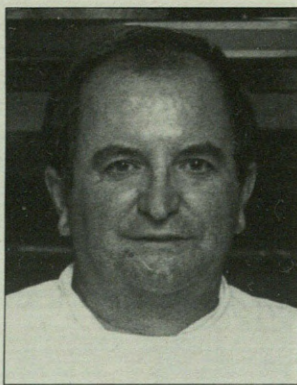
Uda urtaro egokia da liburua hartu eta patxada ederrean irakurtzeko. Xabier Montoiaren «Emakume biboteduna», Joxe Azurmendiren «Espainolak eta euskaldunak», Juan Martin Elexpururen «Alpeen itzalpean» eta Bernardo Atxagaren «Behi euskaldun baten memoriak» urte osoan zehar gehien saldu eta leitu diren liburuak ditugu. Azken hilabeteotan argitaratu berriak, berriz, Felipe Juaristiren «Laino artean zelatari» eta Juan Gartziairen «Itzalen itzal», azken boladan ondo saltzen ari diren berrikuntzak dira.

GAIZKA ARANGUREN

ETBko «Gaur Egun» en aurkezlea

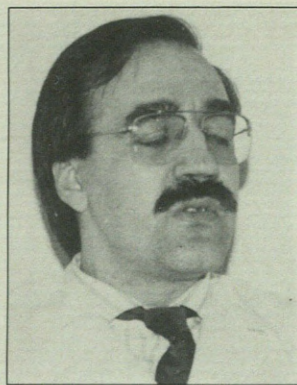
«Arratsaldez lanean arituko naizenez, gauez ez daukat ia denborarik ezer ere egiteko. Bestela, goizez, Durango inguruko mendietara abiatzen naiz eta asteburutan Iruñera noa. Bost lagun artean erosi dugu etxetxo bat Gulinan eta hainbat berrikuntza egin behar ditugu: berogailua jarri, hormak konpondu eta abar. Mutrikuko jaietan izan naiz eta duela bi asteburu Lekeition izan nintzen, baina salbuespenak dira».

JUAN MARI ARZAK

Sukaldaria

«Arratsaldez, eguraldiak laguntzen badu, windsurf egitera joaten naiz. Duela hamabost urte hasi nintzen eta Donostiako aurreneta-ko bat izan nintzen. Bestela, igande arratsaldeak eta astelehenak izaten ditut libre. Igande gauean lagun batekin hartzen ditut kopa batzuk eta astelehenetan lo egin, winsurf, Nauticon ibili eta familiarekin egoten naiz. Azokan ibili eta errezetak sortzea dira denbora betetzeko beste aukera batzuk».

JOSE GURREA

Ginekologoa

«Zoragarria iruditzen zait abuztuan hemen gelditzea, betidanik horrela egin dut. Normalean alabak bidaltzen ditugu herrira aitona-amonekin eta horrela emaztea eta biok bakarrik gelditzen gara eta badakizu zer gertatzen den orduan, abuztuko amodioen emaitza: maiatzean jaio-tza-tasa altua da. Abuztuan langileak oso lasai bizi gara. Herriko jaiak ezagutu, euskal kostaldean oporretan dauden lagunak bisitatu... hainbat gauza daude».

JON ENBEITA

Bertsolaria

«Abuztuan inoiz baino gehiago bertsotan ibiltzen naiz, herriko jaiak direla eta tarte libre gutxi gelditzen dira. Horrela suertatzen bada, libre ditudan tartetan, hondartzara edota mendira abiatzen gara baina planak egiteko aukera gutxi daudenez, aukera heltzen denean heltzen diogu eta kitto. Bestela, bidaia luzeak egin behar ditudanean emaztearekin joatea gustatzen zait, baina hauek ere salbuespenak izaten dira».

Euskal Herriko kostaldeko hainbat herritan piraguismo ikastaro eskaintza zabala izan ohi da egunotan. Itsasoa laketa duenak, ibaia du aukera.

9etara, itsasoan ibilaldi berezi samarrak egiteko aukera dago egunero irailera arte. Antzeko eskaintza Bizkaiko Urdaibai ibaian Laizatik Txorrokopuntara era-

mango gaituen trasbordadorearen bidaia zoragarria izaten da.

■ Itsasontzietakoez gain, Donostian paraxutaz aidean atzera eta aurrera ibiltzea da

proposamena. Salneurria: 2.000 pezeta. Telefonoak: (943) 48 11 66, 48 11 67, 48 11 68.

■ Oiartzun, Lesaka, Arantzeta, Goizueta, Labaien eta Zubietako lurrek inguratuta, Artikutzako finkak 3.700 hektarea ditu, horietako % 90 basoa. Landaredi nahiz faunaz ondo gorderiko lekua, bertako parajeak leku ezin egokiagoak dira egun-pasa eder bat egiteko. Bertara joateko, baina, Donostiako Udaletxean baimena eskatu behar da, (943) 48 10 30 telefonoan.

■ Txindokitik bueltan, Nañarri sagardotegi eta jabetxe ireki berria bisita dezake mendizaleak. Astegunetan menua dago 800 pezeta. Astebukaeran, beriz, kartara izaten da. Sagardotegia aste osoan zehar dago

Bizikleta hartu eta Euskal Herriko parajeak ezagutzeko urtaro aproposa dugu uda. Leitzarain bailaran ageri diren argazkiko gazte hauek ez bezala, dena den, hobe norbera gainean eserita joatea bizikleta bizkar gainean eramatea baino. (Argazkia: Isabel Azkarate).

zabalik.

■ Herriko jaiei dagokienez, Nafarroako Gares, Lizarra, Tuter eta Tafallako jaiak gomendatzen dizkizuegu. Entzierroan parte hartzeko eta herriko alde zaharretan bazkari legeak egiteko aukerak ezin dira galdu.

■ Nafarroan Leitzako San Prudentzio festetara (abuztuaren 11tik 15era) joaten bazara, «Ingurutxo» izeneko dantza berezia ikusteko aukera dago.

■ Bestetik, abuztuaren 4etik 8ra bitarte Baionako festak dira. Aukera ezin hobea duzu herri honen karriketan basoerdiak hartzeko.

■ Iparraldean jarraituz, Donibane Lohitzunen duela gutxi zabaldutako Argizari Museora joatea gomendatzen dizuegu. Bertan Louis XIV.enaren ezkontza, ezkoz egindako 50 pertsona baino gehiagorekin, taularatu du-

te. Pavillon de L'Infante (kaian). Donibane Lohitzune.

■ Apretak modan jarri direnetik asko garestitu dira baina badaude oraindik leku batzuk ohizko prezioak mantentzen dituztenak, adibidez, Iruñeko Mañuta kalean aurkituko ditugun dendak. Hauen prezioa 500 pezetakoa da.

■ Urratsak dantza taldeak arin arin, fadango, larrain-dantza eta Lantzeko ihauteri-dantza ikasi nahi dituztenentzat ikastaroa antolatu du abuzturako. Tokiak Basusarri eta Sara izango dira, astelehenetik ostiralera. Informazio gehiagorako, taldearen telefono zenbakia 59 43 10 43 da.

Myriam Gartzia

Alberto Irazu

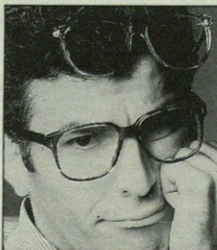
VARILUXIK EZ BADUZU, EZ DAKIZU ZER GALTZEN DUZUN.

Varilux Comfort lente berria, MULTIOPTICAsek bermatutako egoitzapenarekin. Dagoen lenterik perfektuena distantzia luze, ertain eta laburren ikusmen naturala izateko.

VARILUX COMFORT LENTE BERRIA. IKUSMENIK ATSEGINENA

Naturala, duen ikuspen-eremu zabalagatik; hurbiletik urrunerako aldaketa leunagatik eta buruari eta begiei mugitzeko ematen dien askatasunagatik. Eta gainera, diseinu eskusiboa, moderno eta edergarria. Lehenago edo geroago Varilux aukeratuko duzu.

Ikusiko duzu zein atsegina den.

Lehenago edo geroago...

...VARILUX aukeratuko duzu

**ZINKUNEGI
OPTIKA**

MULTIOPTICA

Hernani, 4 - DONOSTIA

«Sei urteren buruan, Madrilek ez du nigan lagun bat irabazi»

A skatu eta bi aste berantago elkartu gara Jean Filipe Casabonnerekin, bera San Ferminetatik itzultzean. Oraindik izarretan, presondegiko lagunak gogoan, bere buruaz hitz egitea kostatu egiten zaio. Politikaz aritzeko, aldiz, ez du inongo arazorik izan Paben sortutako 27 urteko soziologo honek. Sei urtez Espainako hiru presondegitan, Euskal Herria maitatzen joan dela dio. Oso gazte espetxeratua, egun heldutasuna nabarmen zaio.

ARGIA. Nola gertatu da sarritan aipatu izan duzun euskaldunekiko elkartzea?

J.F.CASABONNE. Euskal arazoaz gauza batzuk irakurriak banituen ere, 1984ean hasi nintzen benetako interesa hartzen.

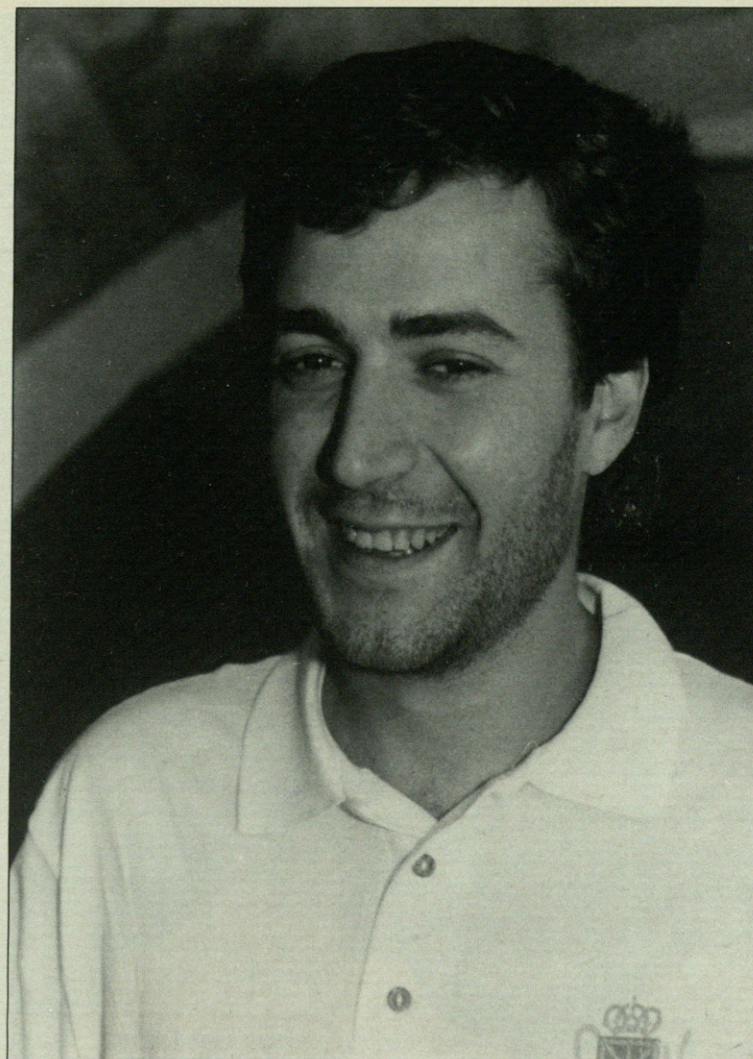
«Nire kasuak frogatzen du kolektiboak ez dituela presoak presionatzen».

Lehendabiziko extradizioak gertatu zirelarik, manifestaldiak iragan ziren Paben eta zenbait epaiketatan ere izan nintzen. Asko egiten baitziren bertan.

Garai hartan eramaten ari zen errepresioak hunkitu ninduen gehienbat. Gauza askorekin ados nintzen, noski, baina errepresioaren kontrako sentimenduak animatzen ninduen batipat. Ezin da ahantzi ere GAlen atentatuen garaia zela.

A. Handik laster, 1987ko uztailaren 7an, atxilotu zintuzten Torremolinosen. Nola iragan zen atxiloketa?

J.F.C. Niretzat sorpresa bat izan zen. Arratsaldeko ordu biak aldera izango ziren Malagako Polizia etxearen jabearekin batera etorri zelarik. Izan ere, alokatu nuen apartamentua erre egin baitzen eta jabeak beste bat utzi behar izan zidan. Horregatik, Poliziak jabearekin harremanetan jarri behar izan zuen. Apartamentuan nongoen jabeak etxeko telefonotik deitu ninduelarik; atea ireki eta bainugelatik atera bezain laster, bost polizia gainera erori zitzaizkidan, pistola eskuetan. Ohe gainera bota ninduten, eskuak lotu eta berriz pareta baten kontra jauiti. Lurrean geratu nintzen mugitu gabe, izututa. Etxea miatu eta gero, Malagaraino eramanez ninduten. Komisaldegirainoko bidean ez ninduten jo, ezta hitza zuzendu ere. Komisaldegian polizia mordoa zeuden: atxilotu nindutenak, bertako komisaria, eta hasiera batean isilik egon ziren Madril-eko informazio brigadakoak. Hasteko Malagakoek eramanez zuten galdeketa. Oihuka eta espainolez, eta nik ez nekien batera espainolez, baina hala ere uler-

tzen nien nire izenari buruzko galderak zirela.

A. Momentu horietan zer nolako sentimentuak zenituen?

J.F.C. Atxilotu ninduten momentutik erran behar dut zinez ikaratua nengoela.

■ «Entzutegi Nazionalean epaileak bi galdera egin zizkidan eta ondoren loak hartu zuen» ●

Mundu osoa erortzen zaizu gainera. Une beldurgarriak dira. Komisaldegian, pistola buruan jarrita, mehatxuka hasi zitzaizkidalarik, ikara gorrian nongoen. Ez nuen sinesten bala batez hilgo nindutenik, baina beldur

nintzen jasan beharko nituen tratuegatik. Jakin bainekien torturatzen zutela.

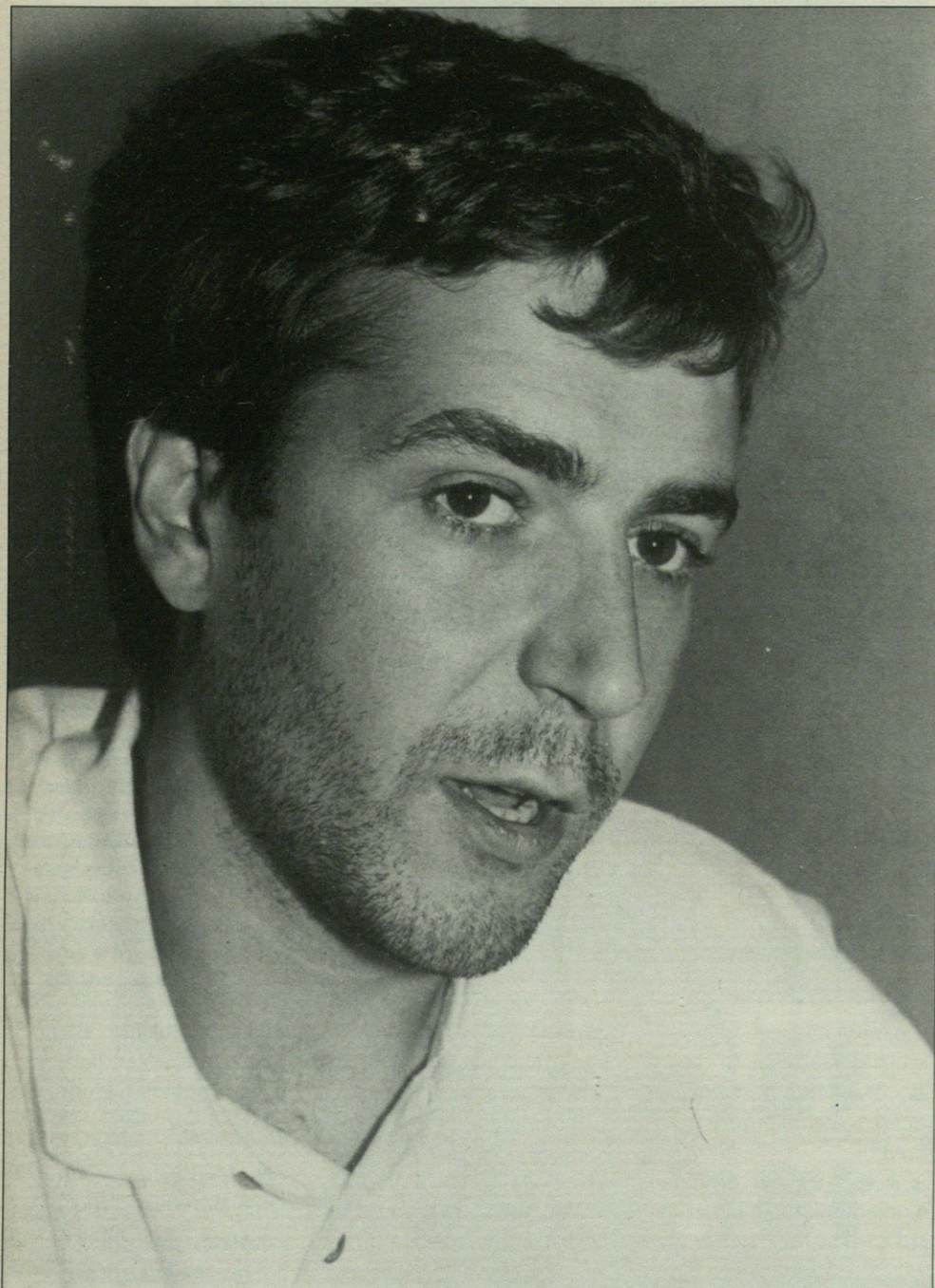
Berantago terrorismoaren aurkako legea irakurri zidaten eta itzultzaile gisa hamalau urte ez zituen haur bat ekarri. Baina honek arazoak

«Asko ikasi dut. 21 urte nituen sartu nindutelarik eta orain 27 ditut. Urte inportanteak dira. Politikan asko ikasi dut baina baita pertsonalki ere. Anitz aldatu naiz; euskal arazoari buruz ere bai».

azkarrak, ttikiak... Beti dena espainolez. Mendira eramanez nindutela agindu zidaten.

A. Leku berean egon al zinen denbora gutzia?

J.F.C. Ez. Gaueko ordu biak aldean etorri ziren mendira eramango nindutela esanez, baina ez ninduten eramanez. Hiru auto prestatu zituzten eta batean bi polizien artean ni jarri. Bat psikologoa zen, ez ninduen behin ere jo eta oso goxoki hitz egiten zidan. Bestea ez zen isiltzen, oihuka eta bu-ruan joka. Gainera izugarriko beldurra nuen mendiko ibilaldi horiei buruz zenbait xehetasun irakurri bainituen. Bihotza dardara batean neukan eta ondoan

«Frantses Estatuak Espainiak eskaintzen dituen bergizarteratze moduko aterabidea prestatzen ari zen».

zegoenak zera esaten zidan: «Hago lasai, dena ondo iraganen duk. Gertatzen dena duk honi zerbait erraten ez badiok zainetan jarriko dela eta okerrago izanen dela hiritzat». Uste nuen bihotza zartatuko zitzaidala. Une oso bortitza izan zen. Bidaia luzea, bide tikitetan barrena, ikaragarria. Azkenean, Madrilerainoko bidaia izan zen.

A. Guzti borren ondotik, epailearen aitzinean eta

presondegian, zure bizi baldintzak zailak izango ziren bizkuntzagatik...

J.F.C. Bost egunen buruan Entzutegi Nazionalera eramanez ninduten. Ez nekien sobera non nintzen. Egoera hain bortitza izanik, galdu-

rik sentitzen nintzen. Bulego batean jarrarazi ninduten, ondoan ofizioko abokatua, eta parean epailea. Izugarritzko inpresioa izan nuen une hartan. Ameriketako filmeetan agertzen diren epaile saldu horietakoen itxura zuen, kokotseraino heltzen zitzaion ator batez jantzia. Eskuak estalita, hantzen puntak ageri ziren bakkarik; eta bere ondoan, berriez, Tagle fiskala. Epaileak bi galdera egin zizkidan, eta uste dut loak hartu zuela, ez zitzaion deus inporta. Aldiz, fiskala ez zen horrelakoa. Zainetan zegoen. Oihuka aritzen eta ni leher eginda nengoen. Erraten zuena ez nuen deus ulertzen. Eskerrak itzultzailea zegoen.

A. Aski laster ezagutu al duzu euskal presoaren egoera arrunta?

J.F.C. Bai, eta oso ongi hartu ninduten, hunkigarria izan zen. Baina lau egun berantago borroka bat antolatu zen euskal preso bat ekarri baitzuten Almeriatik eta isolamenduan jarri. Elkartasunez espetxe erdian bildu ginen. Polizia Nazionala etorri zen, geletan sartzeratortzeko. Isolamendua ezagutzen hasi nintzen.

A. Frantses estatuak egin al du zerbait zure egoera hobetzeko?

J.F.C. Frantses Kontsultuak bergizarteratze neurrien bat prestatzen ari zela uste dut, Estatu espainiarrak eskaintzen dituen modukoa. Frantses biztanlea izanik, Kontsultuaren bisitak ukateko eskubidea geneukan. Gure aferak segitzeko eskubidea dauka Kontsula-

■ «Presondegiko egoera jasangarria egiten duena gure arteko elkartasuna dela ziur naiz» ●

tuak, gertatzen da ez dela horrela iragaten. Aitzitik, epaiketak ukan ditudalarik, Kontsulatuko ordezkari batetik adierazpenak egin zituen prentsan Espainiakoa demokrazia dela segurtatuz. Alegia, gertatu zena estaliz.

Alta, terrorismoaren kontrako legeak eskubide guztiak kentzen badizkigu ere, Kontsulatuaren ikusteko eskubidea eskaintzen digu, nazioarteko eskubide bat baita, baina ez dut Kontsulatukoak ikusteko paradarik izan, ez baitu horrelakorik eskatu berak. Nik, aldiz, ez nuen orduan eskubide hori ezagutzen, eta komisaldegian erran zidaten ez nuela inor ikusteko eskubiderik.

A. Sei urte horietan presondegiatako bizi baldintzak aldatzen ikusi al dituzu?

J.F.C. Baldintzak erabat aldatzen hasi ziren 1989ko bukaeran, Algeriako elkarriketak moztu zirelarik. Momentu azkar bat izan zen eta epe laburrean 90 bat espetxe inguruan sakabana-tuak izan gara. Zigor bat izan da kolektiboaren kontra, baina baita ETaren eta mugimendu osoaren kontra ere. Presondegi batera hel-tzen zarelarik, etarra zarenez eskubide guztiak ukatzen dizkizute. Beraz, berriro ere borroka berri bat hasi behar duzu, bitartean eskubide gabeko epea bizi behar duzularik eskubide minimo batzuk lortzeko. Bestalde, presoak segitu behar dituzten epaileek ez dute beren lana egiten, eta presondegiatako zuzendariek Madril-ek manatzen duena errespetatzea baino ez dute egi-ten.

A. Joa izan den presorik ikusi al duzu?

J.F.C. Lehena 1988an. Oroitzen naiz, isolamen-

duan zegoelarik, Txusmi jo zutela. Itzuli zelarik ubel ubela zen kolpeengatik, aurpegian... denean. Algeriako elkarriketak moztu zirelarik itxialdi borroka bat erabaki genuen, eta abantzu sei hilabete igaro genituen Goardia Zibilarekin modu-

«Espainolez ez nekienez, itzultzaile ofizialak izendatu zizkidaten presondegian» ●

loan. Ekipatuak heldu ziren eta erregulariki, usu, jotzen zuten, eta zeldetara joateko goardia zibil bi lerro artean pasatu behar genuen. Salaketak izan ziren, medikuek horren aitormenak egiten zituzten, baina gaur arte ez dut entzun salaketa horiek ondorioak lortu dituztenik. Ez genuen inongo defentsarik.

Guzti hori elkartasunari esker izan da jasagarria. Niretzat egoera beldurgarria zen, jotzen zituzten preso- en oihuengatik, kolpeengatik, barne hartan zegoen giroa- rengatik. Elkartasunari esker jasan ahal izan dut. Komun- ikazioa izan da nire arazoa

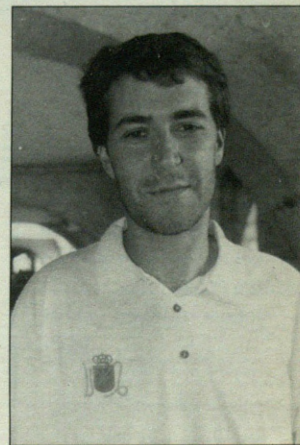

hasieran, baina laster itzul- tzaile pribatuak jarri zizki- daten. Egiten nituen urrats guztiendako beste preso bat etortzen zen nirekin. Hori negoziatua izan zen Admin- istrazioarekin.

A. Zein ikasgai atera duzu presondegitik?

J.F.C. Asko ikasi dut. Ho-

«Bakea eta justizia ezin banatuzko hitzak dira».

NORTASUN AGIRIA

Mendira joan nahi du hilabete batzuk pasatzera ● Euskara menderatu nahi du bere lehen irakaslea askatu baino lehen ●

Presondegitik atxiki duen irudi txarrena

Jakaren heriotzarena da ● 21 urterekin erdaraz hitz egiten ez bazekien, orain arazoak ditu frantsesez egiteko ● Bayrou ministroaren ikaslea izana da ● Soziologian lizentziatu da aurtengo ekainean ● Sei gose greba egin ditu

«Burua polizia baten
belaunen gainean jarri
zidaten eta ukabilaz buruan
jotzen ninduen gelditu
gabe».

geita bat urte nituen sartu nindutelarik eta orain hogeita zazpi ditut. Sei urte horiek nire bizitzako garai inportantea osatzen dute. Politikan asko ikasi dut baina pertsonalki ere bai. Anitz aldatu naiz, baita euskal arazoari buruz ere. Preso sartu baino lehen sindikatu batean ari nintzen, eta Euskadirekiko harremana edo sentimentua sinplea zen. Borroka zuzena zen, beste borroka asko bezala. Bo-

rroka horri ez nintzen baitezpada lotua. Ez nion atxikimendu berezirik. Ez balitz hori gertatu, urte baten buruan borroka horretaz urrundu nintekeen. Iritziak nituen borroka horretaz. Sei urteren buruan gauzak erabat aldatu dira, gaur egun sentitzen dudana atxikimendua oso azkarra baita. Sei urteren buruan Madrilek ez du lagun bat irabazi nigan. Egiatzko grina da niretzat euskal borroka.

A. Gaur egun entzuten da presoek kolektiboaren presioa jasan behar dutela. Ateratzea nabiko lukeela, baina beldur direla. Zer diozu horretaz?

J.F.C. Lehenik egoer konkretuari begiratu behar zaio. Erregulariki ateratzen diren presoak daude. Amnistia geroztik hiru mila bat

■ «Atxilotu nindutenean ikaratua nengoen; momentu horretan mundua gainera erortzen zaizu» ●

pertsona pasatu dira presondegitik, komisaldegietatik pasatu direnak aipatu gabe. Eta hiru mila horietatik, bergizarteratze neurriak baliatu dituztenak zenbat dira? Zenbat atera dira kolektibotik? Hogeia, hogeita hamar al dira? Porrot egin du kanpotik ekarritako neurri horiek. Nire kasua frogatzat har daiteke hain zuzen ere. Bergizarteratze neurria onartu eta nire ingurumenak ez zidan inongo presiorik jasanaraziko. Ez banaiz atera ez da kolektiboak jar zezakeen presioarengatik, erabaki politikoagatik baizik. Kolektiboan sartzen zarelarik zure borontatez sartzen zara, borrokarekiko atxikimendua erakutsiz, herriarekiko maitasunagatik. Kolektiboan enfrentamenduak direla diotenek plazer egiten diete beren tropei, baina ekintzak ikusiz, urtean zehar emaitzak ahulak dira. Kolektiboak ez du horrelako arazorik. Gertatzen da kolektiboak ez duela prentsa-
ren laguntza.

Ixabel Etxeberria

● **Txinbo taberna**

Cuchilleria kalea, 57

● **Langos S.C.**

San Francisco Javier kalea, 4

● **Motriko taberna**

Pintoreria kalea

● **Herriko taberna**

San Francisco kalea, 1

● **Herriko taberna**

Jose Urzuñuela kalea - Olarizu

● **Herriko taberna**

Ramiro de Maeztu kalea, 6

● **Garazi taberna**

Zapateria kalea, 21 beheka

● **Zirika taberna**

Lakua kalea, 6

● **Areitzak taberna**

Cuchilleria kalea, 58

● **Alisas taberna**

Cuchilleria kalea, 59

● **Disco bar
Txapeldun**

● **La Sierra taberna**

Cuchilleria kalea, 29

● **Bodegon Gorbea**

Herria kalea, 26

● **Bar Hondarribi**

Pintoreria kalea, 44

● **Txo taberna**

Cuchilleria kalea

● **Zulape**

Pintoreria kalea, 78

● **Ganbara taberna**

Canton de Santa Ana, 3

● **Arrantzaleak
taberna**

San Francisco aldapa, 12

● **Irusta taberna**

Mateo Moraza kalea, 19

● **Bar Casa Vasca**

Cuchilleria kalea, 3

● **Galtzagorri
taberna**

Extremadura kalea, 14

● **Bar Lacalle**

Dultzaina kalea, 10

● **Albeniz taberna**

Portal del Rey kalea, 9

● **Kupela taberna**

Fueros kalea, 2

● **Iturri taberna**

Zapateria kalea, 57

GASTEIZ JAIETAN

● **Larri Etxea**

Zapateria kalea, 38

● **Jolas Leku
taberna**

Nuevo Fuero kalea, 5

● **Bar Atenas**

Portal de Villarreal kalea, 26

● **Zaramagako
Elkartetxea**

Vicente Manterola kalea

● **Bar Idoia**

Cuchilleria kalea, 25

● **Bar Nieves**

Zalburu kalea, 8

● **Induna S.C.**

Santa Maria kalea, 7

● **Bar El Norte**

Nogales kalea, 10 - Abetxuko

● **Sorginak taberna**

Domingo Beltran kalea, 37

● **Enbata taberna**

Cuchilleria, 98

● **Peru taberna**

Peru kalea, 14

● **Txapelarri**

Cuchilleria kalea, 83

● **Mamorro
taberna**

Cuchilleria, 78

● **Quinto Pino
taberna**

Gasteiz etorbidea, 88

● **Bagare Euskal
Txokoa**

Cuchilleria kalea, 62

EGUN BAT LASTERKETETAN

Marx anaienganako errespetu osoz, guk ere egun bat igaro nahi izan dugu zaldi lasterketetan. Zubietako hipodromoan izan dugu aukera. Ziur gure eguna ez dela beraien filmea bezain barregarria izan, baina zerbait ikasi dugu. Nola prestatzen diren jockey-ak, zenbat diru jokatzeko den apustuan... Baina ikasketarik harrigarriena animalia eder baten esfortzua ikusi ahal izatea izan da.

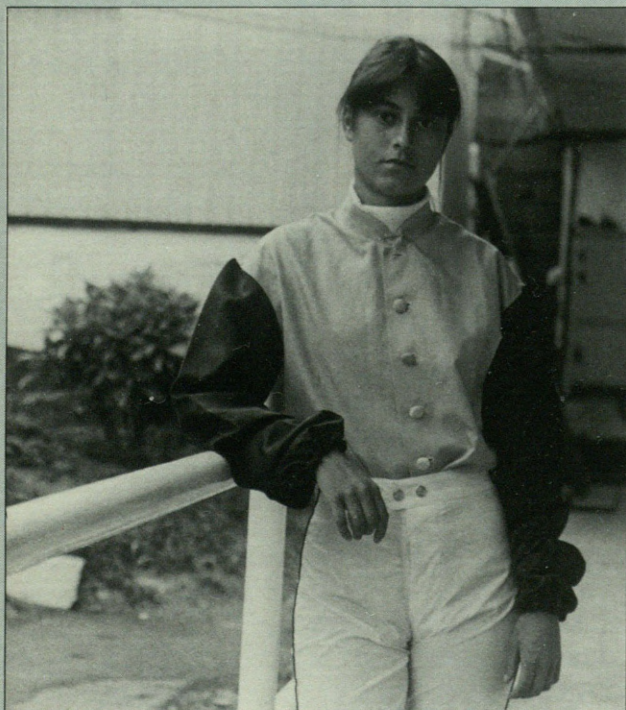
ESPAINOLAK Amerikara heldu zirenean, bertako biztanleek jainkotzat hartu zituztela erakutsi izan digute. Beren azal zuriagatik izan zela alde batetik, baina batez ere garraiobidetzat zerabiltzaten zaldiak beren gorputzetako atal magikotzat hartu zituztela. Lau hanketako gizakiek

jainkoak izan behar zuten derrigorrez.

Ordunik gauzak asko aldatu dira. Amerikan zaldiak etxaldeetako abereak dira aspaldidanik, ez jainkoen zatiak, eta European zaldi batzuei garraiorako espreski ez den betebeharrak berri bat ezarri zieten duela mende asko: lasterketetara.

J O C K E Y - A

Zaldi gaineke atal hauskorra

Marta Martin madrildarra Lasarten dago denboraldi hasieratik. Bertan ikus daitekeen neska bakarretakoa da.

ESKASAK lirake askorentzat. Txikiak, argalak, itxura hauskorrekoak. Baina nerbio eta zaldiekiko begirune eta maitasun faltarik ez dute. Beharrezkoa

dute egunak joan egunak etorri goizeko seiretan jaiki eta ezezaguna zaien leku bateko hipodromora eguneroko entrenatzera joateko. Urteen poderioz euren

Udan hasten da Zubietako zaldi lasterketa denboraldia. Espainiako garrantzitsuenetarikoa bat da, bai parte hartzaileengatik, bai bertako langileek hil bukaerero kobratzen dutelako soldata, Madrileko La Zarzuela hipodromoan ez bezala.

ko prestatzea.

Europa izan da zaldi lasterketetan aitzindaria. Horren erakusgarri da bertan

daudela izen ospetsueneko hipodromoak. Euskal Herrian ere badugu bat: Zubietakoa, Espainiako garrantzi-

tsuenetarikoa. Horrek badu eraginik Zubietan eta hipodromoa gertuen duen Lasarten. Urtero, uda heltzean,

kanpotarrez betetzen da herria. Aurtan ere bai. «*Caballistas*» heldu direla esan nahi du horrek. «*Hipodromoko denboraldia hastean zaldiekin batera etortzen diren langileak dira*—adierazi digu Joxe Lopera lasartearrak—. *Zalditegiak behar bezala mantendu, zaldiak entrenatu eta zaintzen dituztenak. Ni neu be-*

zangoen luzapen perfektua sentitzen duten zaldiaren indarra eta nobleziari berezkoa duten irabazteko gogoia igortzeko. Gutxi dira laugainka hezurrik hautsi ez dutenak. Horretan bakarrik dira hauskorak.

Goian, Joxe Lopera bere kapelari azken ukituak ematen. Alboan, lasterketarako prest dagoen jockey-a pisaketa ofiziala egiten. Zela eta guzti ez zen 50 kilo.

■ «Jockey-ak eta zalditegiak langileak katearen mutur batean gaude eta zaldien jabeak bestean» ●

JOXE LOPERA

raietako bat biburtu naiz. Eskolan piper egin eta zaldiak laugainka ikustera joaten zen. Egun Euskal Herrian dauden lau jockey-etako bat da.

Baina «*caballista*» izatea eta zaldiaren jabea izatea oso desberdina da nonbait, Loperaren hitzetan arabera:

Sinbiosiaren leherketa perfektoa

ZALDIARI ahotik darion bitsa. *Jockey*-aren izerdia. Kutxa batean giltzapeturik dena. Harmailetatik, ha- maika begi kutxaren giltza bihurtu dira. Bandera zuria jaitsi du epaileak. Laster- keta hasi da. Zaldiaren ar- nasa entzun ez arren sen- titu egiten da. Erritmoa. Harmailetan, jendearen urduritasuna piztu egin da, bi minutu eskas iraungo ez dituen giharreen leherketa gauzatzen doala ikustean. Azken bihurgunea. *Jockey* bat erori egin da. Jende- tzaren hasperen orokorra. Ikuskizunaren zati ga- rrantzitsu bat da hau ere. Kirol honen aurpegi kru- dela. Jendeari hainbeste gustatzen zaiona. Helmu- garako bidean dagoen az- ken zuzena hastean, jen- dearen hazpegiak gogor- tuz doaz, eta oihuak inork ez ditu kontrolatzen. Zutik denak, lasterketa amai-

tzean badirudi ez dela ezer gertatu. Irabazleak bide berezia egingo du jen- dearen laudorioak jasotzeko. Zaldi bat oraindik lasterka ari da pistan. Inork ez du gelditzen. Bera ez da garailea.

Goiko argazkian, lasterketaren azken zuzena. Jendea zutik jartzen da urratsen erritmora oihukatuz. Garaileak itzulbide berezia du hipodromoan (ezkerreko argazkia). Paddock-ean jockey-ak eta zaldiak topo egiten dute. Jendeak ere bertan ezagutzen ditu.

egiten ari dira. Harmailetara heltzean lasterketari hasiera eman dio bandera zuriaren jaitsierak. Dena martxan. Jendea lasai dago zaldiak bigarren bihurgunera heldu bitartean. Une horretan,

prismatiko guztiak pistara zuzendu eta jendea zutik jarri da. Alburquerqueo dukearen taldeko zaldia da faborittoa. Helmugara heltzean, bera izan da garailea. Berari dagokio garaileen-

tzako bakarrik den pasabide berezia. Bertan utziko du bakarrik *jockey*-ak. Gorputz osoari izerdi-lurrana dariola urruntzen den bitartean, lasterketa egunetan soilik ikusten duen nagusiak ja-

soko du berak irabazitako kopa. Egunero zaintzen dutenek eramango dute zalditegira.

A magoia | ban

Betiko koplak eta acid-house

OPORRETARAKO gure suziria azken hamarrekoan sartua da, da-goeneko, abiatzeko prest. Hitzezko bapore honi darion lurrin lohitsueta hamaikatxo ezul egin eta gero, agur, hilabetez. Kotxintxinara noa. Suzirien hegaldi eroan zeru sapaia ukitu (hala bedi!) eta lurrera jausteko, berriro. Irailak (gizakiontzat ofentsa asaldagarria!), adar muturrak sartu aurretik, gogora datozkidan astakeria makurrenak beteko ditut, baina, lotsagabe, euskararen mugak eta kulturarenak auzoko larrean utzita. Barkatu.

Aurretik, hala ere, denak agurtzeko denborarik ez eta, 'otartxo' batzuk utziko dizkizuet despedida gisa, azken hamarrekoaren zenbaketa mar-

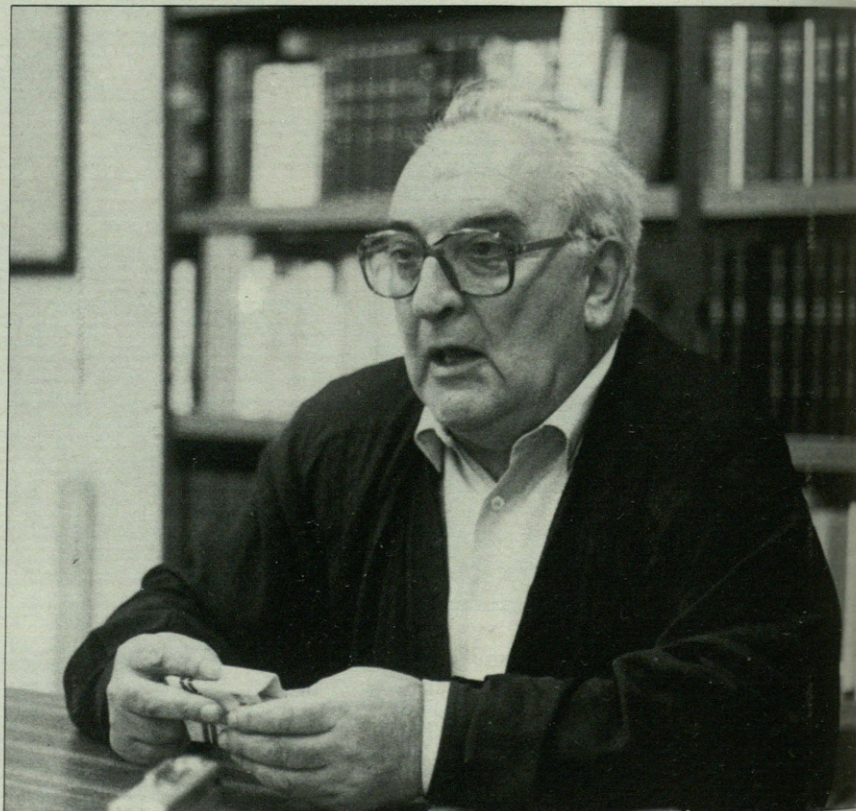
txan jarri den une honetantxe. Udako ekitaldi nagusien orbitan, musikaren kurba bere gorenera daramaten Nafarroako Festibalen eta Donostiako Musika Hamabostaldiaaren ohizko akordeak, udako kultura mundua bar-barrean jarri eta betiko koplak betetzera datoz. Krisi garaietako kurba itxiak errespetatu gabe, haatik, aurrekontuen gizenari erreparatzen badiogu, bederen. Puntako talde, interprete eta musikari esperimentu-aren arimak hamar ezku (txanpon europarraren parekoa dena) baino gehiago balio baitu, noski.

Sendotasuna eta oparotasuna bide berean topatu dituzten bi festibalon mamia alderatuz, Nafarroakoak, inola

ere xehatzen ez den hezur gogorra ematen digu, urtero, ahora; hots, euskaldun kutsuko adierazpen ororen bazterketa —noizean behin, euskal 'satorren' batek bere muturra agerian uzten badu ere—. Musika Hamabostaldian, berriz, bertako talde, orkestra eta interpretariei, kanpotar ospetsuen tartean aritzeko aukera edo azukre koskorra ematen zaie ahora. Eta kalitateari erreparatuz gero, batak zein besteak, eskaintza bikaina biltzen dutenez, bestelako erit-morik aurkitzen ez duenak...

EUSKO Ikaskuntzaren etxean *acid-house* musika dugu, berriz, modan, arin eta azkar esanda. Institui-

Haur jokoak gogora daitezen liburu-eraman beharrak ematen du urteotan gertatutako aldaketaren berri: lehengo kaleko orduak, telebista aurrekoak dira, orain. Jolasak, marrazki bizidunetako edo bideoetako irudietan datoz. «Jolasean ere ez dakite», esan ohi da. Joxemiel Barandiaranek abiatu zuen «Euskalerriko Atlas Etnografikoa»-ren barruan, Ander Manterolak zuzenduriko Etniker Taldeek, «Haur jokoak Euskal Herrian» liburu argitaratu berri dute, mila orrialdetan ehunetik gora abesti, zortzirehun joko eta hainbat irudi zahar bilduz. Kultura etnografiaren haritik berreskuratu beharreko altxorra (bizia?) delakoan. Izan ere, bigarren liburu dute honakoa, aurretik «Elikadura» deiturikoa kaleratu zen. Atlasak hogeita hiru ale izango ditu, guztira. Gogoratzen al duzue zuek, gorde-gordeka aritzen ginenekoa...

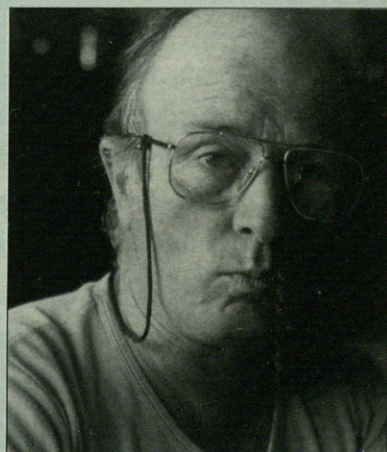

Hautetsiak eta euskara

ALDI honetan, kulturako gertakizunak politikarienganik ditugu. Lehenik agitu da Paueko kontseilu orokor eta jeneralean (hots diputazioan) Seaskaren aurkako botua. Gero «brevet» delako etsamenan, euskarari atea hetsirik utzi dio hezkuntzako ministroak. Bi kasuetan protagonista izan da ber gizona, Bayrou jauna, kontseilu jeneraleko lehendakari eta hezkuntzako ministro dagoena, baina batean gure hizkuntzaren alde agertu da eta bestean aurka.

Kontseilu orokorrean, Seaskaren aldeko laguntza bat polita proposatu du presidenteak, baina ukatu dio gehiengoak: 30 boz aurka, 18 baizik ez alde. Hor agertu dira zatiketa nabariak: Bayrouren atzetik Biarnoan erdiko gehienak, Euskal Herrian guziak, bat ezik, bai eta hemen sozialistak; aitzia eta kontra, Biarnoko sozialistak eta departamendu (probintzia) osoko RPR alderdikoak oro.

Bi zatiketa beraz: euskaldun eta biarnesen artekoa batetik, jakobino gogorren eta jirondino eztiaren artekoa bestetik, Euskal Herrian oso nabaria. Zinez garrantzitsuak zaizkit bi zatiketa horiek.

JEAN LOUIS DAVANT

LEHENA, ongi dakigu nola konpon dezakegun: geure departamendua (probintzia) nahi dugula behin eta berriz aldarrikatzen dugu, duela bi mende euskal deputatuek egin zuten bezala: ondorio berekin mementuko.

Bigarren auzia, gure artekoa dugu gehien bat: hemen ahul izaki bai frantses sozialistak, bai abertzaleak, lehen alkiarentzat borrokan ari zaizkigu bi anai-etsaiak, hots RPR-ko erdirakoi bortitzak eta erdipurdi dabilzan zentristak (UDF). Hor argi eta garbi ikusi behar dugu zein dugun etsai nagusia, eta arabera jokatzeko enetzat ez dago dudarik: euskararen alde hein bat idekiak diren erdikoak fagoratu behar ditugu, erabateko jakobinoen aurka.

SEGURKI badakit ez direla bururaino joaiten gure kristau-demokrata goxoak. Berriz forogatu dugu «brevet» etsameneko historia geografian euskararen erabilpenari ezetz erran diolarik Bayrou jaunak. Eman duen arrazoina: berdintasuna. Jakobinoek bezala, *berdin* eta *elgar iduri* bat egiten ditu horrek ere. Bistan dena, ez gaude konforme: berdinak dira naski emakumea eta gizona, ez hargatik identikoak. Beharrik Frantsesen definizioa ez dute onartzen beste demokraziek, askatasunaren aurka doalako. Beraz Europari dei egin behar diogu Frantziako jakobinismoaren aurka.

zioetako «mama gozoa» ixten ari baitaie eta etorkizuneko lerroak ez daudelako, oraingoz, zuzentzeko eran. Hainbat uita bildu ondoren, zalantzan jarri zaigu Eusko Ikaskuntzaren zientzia eta kultura, munduari begirako ekarpena (uita agortu eta ereitekorik ez?). Birdefinizioaz eta proiektuaren irudi difuminatua argitu beharraz mintzatu da Joseba Arregi (entzuna duzue, ezta?). Euskal Herriaren eraikitzeke premiazko tresna izaten darraia, ihardetsi dio Gregorio Monrealek, lehendakariak.

Nafarroako
Festibalek, inola ere
xe hatzen ez den hezur
gogorra ematen digute
ahora: euskara kutsuko
adierazpen ororen
bazterketa ●

Perpaus adbertsatiboon kontraktasuna, nolabaiteko oposizioa, lotzen dituen txertoa, dirua eta instituzioen babesa, auzitan jarri denean, baina, mikaztu dira, aurretik, gurinez koi-peztutakoak. Azken urteotako bul-tzada eta gero, 75. urteurrena betetzerakoan. Muturrez aurrera lurrera jausteko moduko kolpearen parodia jaso dugu eta dramara irits daitekeela entzun. Azkenaldion, erabaki politiko hainbatek erakusten duten drama... azpian, etorkizuneko kulturari lotutako plangintza politiko falta agerian uzten duena.

Irailean Donostiako Zinemaldiarekin estreinatuko gara. Bien bitartean, urte osoko eztul saioak sendatzeko biderik aurkituko ahal dut.

J.J. Petrikorena

Ipar Euskal Herrian badago rock-and-rollik

Rockaren gorakada sumatu da azken aldian Ipar Euskal Herrian. Talde berriak sortzeaz gain, zenbait grabaketa argitaratu eta ekimen ezberdinak ere izan dira aurten, Euskal Kultur Erakundeak antolatutako Euskal Sorkuntza Gaztearen I. Zeingehiagoka eta Zimako Talde Koordinakuntza kasu. Guzti honek adierazi digu oraindik haurra den Ipar Euskal Herriko rocka hazteko prest dagoela.

NAHIZ eta azken aldian zenbait talde ezagutzera eman eta hainbat grabaketa argitaratu, bidaia luzea egin behar du oraindik Ipar Euskal Herriko rock munduak bere azpiegiturak garatu arte. Gaur egun, herriko

Orain dela zazpi urte inguru sortu zen Voodoo Muzak taldeak zenbait disko nahiz kaset plazaratu ditu orain arte.

etxeek uzten dizkieten lokaleta nentseiatzen dute talde gehienek, eta normalean lau edo bost taldek erabili behar izaten dute areto bakoitza. Hala ere, hori ez da rock taldeen arazo nagusia.

Ipar Euskal Herrian ez dago jaialdiak antolatu ahal izateko aretorik. Rock gauetan eta herrietako festetan izan dezakete taldeek zuzenean jotzeko aukerarik. «Ez dago, Hegoaldean bezala, gaztetxerik. Aukera aski gutxi izaten dugu zuzenean jotzeko», esan digu Mister Saguak

taldeko gitarrajolea den Pantxix Bidartek. Talde honek 20 kontzertu inguru egiten ditu urtean, «baina horietako hiru edo lau bakarrik dira onak, besteak kontzertu txikiak izaten dira, 30 pertsona ingurukoak».

Disko bat plazaratzeko garaian egoera ez da samurragoa. «Disko bat egin daitenke, baina zaila banaketa da, diskoak saltzea», adierazi digu Pantxix Bidartek.

Rock entzule gutxi

Hiru grabaketa estudio daude Ipar Euskal Herrian: Hazparnen egoitza duen Amanita Productions disketxearen estudioa; Angelun beste bat dago, UHT; eta hirugarrena, Kilikas, Niko Etxartena da.

Disko konpainiei dagokionez, duela gutxi muntatu du Zimako Talde Koordinakuntzak Iparretarock zi-

Zarata da Ipar Euskal Herrian azken aldian sortu den taldeetariko bat.

Keinu taldea izan da Euskal Sorkuntza Gaztearen lehen lehiaketako irabazlea «Egiten duguna ezagutarazteko parada gutxi daukagu»

ARGIA. Zerk bultzatu zaituzte lehiaketan parte hartzera?

KEINU. Guretzat parada ezin hobea zen disko baten egiteko. Guk egiten duguna ez baita komertziala, beraz zaila zaigu disketxe baten interesatzea. Iparraldean lehiaketa horien bidez oihartzun txiki bat lortzen da, baita ezagupen bat ere.

A. Gaur egun musika talde batentza, disko baten egiteko non dago arazo nagusia?

K. Produktzioan dago arazoa. Disketxeek ez dute arriskurik hartzen. Maketa bat egin genuen eta disketxeek ez ziguten onartu, eta irratien zerrenda eman ondotik agurtu egin gintuzten.

A. Rock gauetan aritzen

zarete gehienbat.

K. Hemen ere rockaren nagusitasuna azpimarraztekoa da. Guk egiten dugun musika nahiko lasaia da, beraz, gaupasa batean bi rock talderekin jotzen badugu, erabat kanpoan gara eta publikoak ezin du preziatu egiten dugun musika.

Guk nahiago genuke

kantaldi batzuetan parte hartu, baina horiek ere oso gutxitan antolatzen dira. Egiten dugun musika gehiago hunkitzen du hogeita hamar urte inguru dituen jendea, baina zoritxarrez hemen jende hori ez da gehiagotan ateratzen. Beraz, egiten duguna ezagutarazteko parada gutxi daukagu.

Iparraldeko euskal rockaren egoera

IPARRALDEKO Euskal Kultur Erakundeak berriki antolatutako duen sorkuntzarako kantu txapelketa zela eta hor izan nintzen beste batzuekin batera epaimahaiko lanetan. Rock eta folk sailak onartuak ziren, eta nahiko harriturik gelditu ginen rockeroen presentzia ugariak. Txapelketa ere bi rock taldeek irabazi zuten. Keinu taldeak lehen saria, Mr. Saguak bigarrena izan zela-rik.

Keinukoak aspaldidantzik ari dira Gazteen Kultur Etxeetan kontzertu zenbait urtean eginaz. Irabazi duten lehen sari horrek mini-konpakto bat grabatzeko parada eskaintzen die-nez, ilusioz beterik daudela esan digute, gisa hortan beren lanaren hedakuntza espero dutelarik. Beren ametsa Hegoaldean

MAITE IDIRIN

Kantaria

kontzertuak egitea litzateke.

Mr. Saguak hazpandar gazteek beren Herriko Etxeak prestaturiko lokal batean entseguak egiten dituzte. Kontzertu ugari egiten dute, batez ere Landetan, Bordele inguruetan eta Biarnon, klub rock delako horietan. Hala ere, jende gutxi ukitzen omen

dute, zeren klub horiek txikiak omen baitira. Euskal Herritik kanpo bide bat egin litekeela diote, eta horretan ari dira. Asko saiatu behar dela. Entzuleak ohitu behar direla kantuak euskaraz entzuten. Mr. Saguak-ekoe k diote, era berean, Hegoaldeko rock taldeekin batera kontzertuak egitea litzatekeela euren ametsa.

Skunk taldeak nahiz saririk ez zuen irabazi, lan polita egiten du. Hendaiarrak dira eta Herriko Etxeak gazteentzako daukaten etxean prestatzen dira. Ba omen dira beste zortzi talde etxe berean prestakuntza lantzen dutenak. Hegoaldeko gazte-txe batzuetara joan izan dira Skunkekoak, eta San Martzialetan Irungo Urdanibia plazan espontaneo bezala jardun zuten.

Ikusten duguna zera da euskal rocka Iparraldean bizirik dagoela, Hegoaldeko publikoa ukitu nahi lukeela, baina itxura de-nez publiko horrek ez duela ikusmin handirik agertzen Iparraldeko taldeekiko. Aldiz Hegoaldeko rock taldeak maiz etortzen dira Iparraldera kaxeta ederrak kobratuz gainera.

Iparraldeko rockeroek diotenez, nola emanaldiak egoki gauzatzeko hala grabaketak egiteko egiturak falta omen dira. Baita ere enpresario musikala- ren falta azpimarratzekoa omen da.

Nik neure aldetik zertxo bat gehiagotuko nuke: Iparraldeko rock mundu ugari hortan emakumerik ez dagoela. Izan ere, rocka ez ote da maskulinitatearen espresio musikala?

Zimako Talde Koordinakuntzak sorturiko Iparretarock zigiluaren eskutik plazaratu du aurtengo Txakun taldeak «Zapatak ari ziren» bere lehen disko konpaktoa.

gilua, eta orain martxan dauden beste biak Agorila eta aipaturiko Amanita Productions dira.

1989an sortu zen Zimako Talde Koordinakuntza (ZTK), eta nahiz eta hasieran IX eta Tagada taldeek ere parte hartu proiektuan, egun Txingoma II, Mikelats, Txakun eta Mister Saguak-ek osatzen dute. Rock taldeen arteko loturak sendotu, beren promozioa segurtatu eta Ipar Euskal Herrian kalitateko taldeak badirela erakustea dira beren helburuak, baina nagusiztat rock munduan falta den azpiegituraren eraketan parte hartzea dute.

Iparretarock-en lehen fruituak Txakunen disko konpaktoa eta Mister Saguak-en maketa dira, eta

Hazparnen egoitza duen Amanita Productions disketxe eta grabaketa estudioko arduradunetako bat da Stephan Krieger.

aurten argitaratuko dituen hurrengo lanak Mister Saguak eta Mikelats-en diskoak izango dira.

Paxkal Indo, Txakuneko partaidea izateaz gain ZTK-ko kide da: «Iparraldean halako koordinakuntzarik ez dagoenez, askotan

rrian taldeak bizi badira, taldeei beraiei esker da, «publikoa gebienbat beste taldeetako musikariak dira».

Bukatzeke, Indok komentatu digu «Zapatak ari ziren» bere lehen lanaren ekoizpena eurek ordaindu zutela eta zuzeneko emanaaldien bitartez ari direla zorra kitatzen. Orain dela gutxi, Iruñean izan zuten jotzeko aukera baina egun berean beste kontzertu bat zutenek Ipar Euskal Herrian, ez ziren azkenik Iruñera joan. Ipar Euskal Herriko kontzertuan jotzeagatik 6.000 libera (135.000 pezeta inguru) eskaini zizkieten eta Iruñekoan gastuak ordaintzeko adina baino ez.

Ixabel Etxeberria

Joxi Goikoetxea

■ «Disko bat egin daiteke, baina zaila banaketa da, diskoak saltzea» ●

PANTXIX BIDART

taldeak sortu eta desagiten dira ezer egin gabe». Jaialdiak egiteko garaian baliabideak urriak izaten dituzte. «Kontzertu bat egin eta 300 edo 400 lagun joanez gero, kontzertu ona da. Rock publikorik ez dago hainbeste». Bere ustez, Ipar Euskal He-

monografikoa = mugapean

SUSA
literatura
aldizkaria

30

zenbakia
liburudendetan

16 orrialdeko eraskina dohan
(Xabier Lizardi + Jean Etchepare)

x

1938. urteko Igarobidea (euskal pasaporte) kolorezko argazkiez

SUSA © (943) 37 07 38

Fermin Iraolagoitia, Euskal Editoreen Elkarteko lehendakari berria

«Hainbeste argitaldarirentzat merkaturik ez dago»

Azken 30 urteotan ikastolen munduan lanean aritu zaigun apaiza dugu Fermin Iraolagoitia, zuzenbide doktoradutza egina, Ibaizabal argitaletxeko arduraduna eta Eusko Editoreen Elkarteko partaidea, sortu zenetik. Jose Maria Sorsek utzitako lehendakari posturako aukeratu dute, oso momentu zailean, egin berri duten ikerketa lanak hitz handitan adierazten duenez.

ARGIA. *Euskal Editoreen Elkartearen aurkezpene egingo al zeniguke?*

F. IRAOLAGOITIA. 17 partaide gara, eta produkzioari begira, Euskal Herrian kokaturiko editorialeek %80 - 90 osatzen dugu. Kanpoan geratzen dira, azken 2 urteotan etorri diren enpresak.

Sartzeko baldintza batzuk daude, gutxienez urtean hainbat liburu euskaraz ateratzea, sortzea. Gure helburuak hauek dira: elkarte-kideei informazioa eta laguntza ematea, nola ekonomia hala komertzial aldetik edo tekniko eta juridiko

aldetik. Gero, promozioa eta propaganda egitea, eta horretarako, merkaturia eza gutu premia sortzen da, eta premia hori ikusita, burutu da Sayma etxeak egindako estudioa.

Eskaintza kolektiboak sortzen ahalegintzea dugu, guzti honekin batera, gure ardatzen artean.

A. *Guzti honetan zertan*

■ «Salmenta kontuak, marketina, publizitatea... zuzentzeko alternatibarik osatuz gero, egungo egoera alda dezakegu» ●

asmatu eta zertan huts egin du?

F.I. Azken puntu horretan ez dugu ekintza aipagarririk egin. Orain artean, lan aipagarriena erakunde publikoekin (Eusko Jaurlaritza eta EAeko diputazioekin, batipat) harremanak eduki eta dirulaguntza zenbait bideratzea izan da.

Baina, ikerketa horretan agertu den legez, beste arazo batzuk ditugu. Gehien nabaritzen den hutsunea da argitaldarien enpresa itxura txikia dutela. Enpresa gestioa ez dute, gehientsuenek, behar bezala egiten. Beti aritu gara kulturaren asmo kutsu horrekin, enpresa bigarren mailan utziz, eta etorkizunari begira, alde-rantziz izan behar duela uste dut; bestea ahaztu gabe, noski.

A. *Nola tajutu, baina, etorkizuneko urratsak?*

F.I. Egungo egiturari begira, ekonomia, administrazioa edo komertzial arloetan hutsune askodun gestioa dugula nabarmentzen da. Erosketak eta salmentak egiteko orduan ez dugu irizpide bateraturik, bakoitzak bere *ghetto*-an funtzionatzen du.

Etorkizunari begira, elkar laguntzen saiatu beharko genuke, enpresa heziketa jorratu eta erreziklatuz. Erosketak egiterakoan, elkartzeko gai bagara, kasu, asko irabaziko dugu; eta barrutik, salmenta kontuak (ez gara iristen eta *stock* izugarriak ditugu pilaturik), marketina, publizitatea... Zuzentzeko alternatibak osatuz gero, egungo egoera aldatzeko bidean litzateke.

A. *Zeintzuk dira zailtasunak?*

F.I. Ideia aldetik premia sentitzen da; beharbada ez daukagu proiektu argirik. Momentu honetan, adibidez, hamar-hamabi argita-

letxe gabiltza eskola materialak sortzen, eta gure merkatua gainetik ezagututa, horretarako, hiru argitaletxe nahikoa ginateke. Orduan, modu batera edo bestera, bide berriak jorratu beharrean gaude, gestio eta elkartzaren alorretan edo aliantza batzuk sortuta; bestela, batzuk pikutara joan beharko dugu.

A. Merkatuak al du errua?

F.I. Ez dago merkaturik hainbeste argitaldarirentzat. Gestioaren aldetik, bide batzuk ikasi eta erabaki batzuk hartzen ez baditugu, hiru-lau urtera, batzuk, ez daukagu zer eginik. Ez da posible horrela jarraitzea.

Gai izango bagina, Elkar-tearen bitartez, ikerketak egin, proiektu batzuk atera eta mailaka, gaur erosketak, bihar salmentak eta etzi elkargo batzuen bitartez lana egiteko, beharbada tokia egongo litzateke lanerako, eta aurrera egiteko.

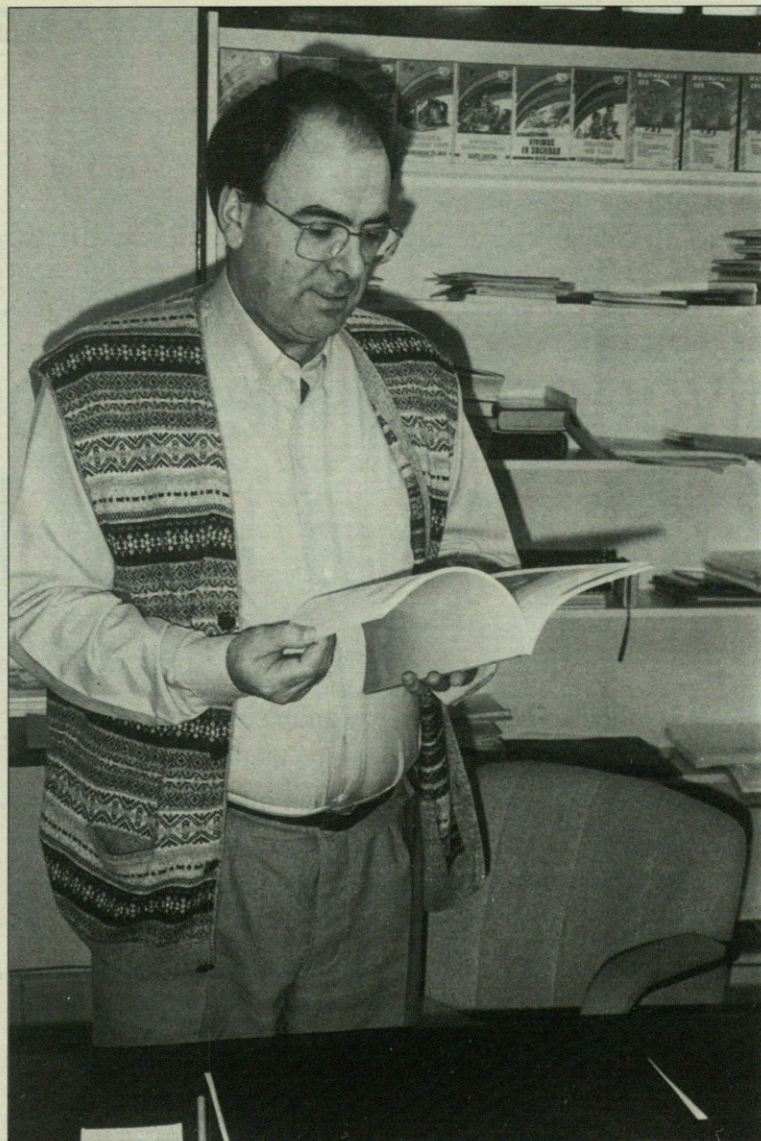
A. Euskal Editoreen Elkar-tea al da horretarako tresna?

F.I. Izan daiteke horrelako bide bat bideratzen hasteko tresna. Orain artean, erakundeekin hitz egiteko bildu izan gara, baina, askoz ere inportanteagoa da, erakundeei eske eta eske joan beharrean, proposamen batzuk eskaintzen joatea. Joan gaitezen enpresa modura, hau edo hura sortzeko laguntzak eskatzera. Hori dugu bide egokiena, probetxugarriena, aurrera begira.

Horretarako, flexibilitate piska bat behar da gure artean, errezelo handiak izaten ditugu, beldurrak... eta gaingitu behar ditugu.

A. Institutuzioekin egun daramazuen dinamika ez dela egokia diozu?

F.I. Arriskutsua da. Mo-

«Modu batera edo bestera, bide berriak jorratu beharrean gaude, gestio eta elkartzaren aldetik edo aliantzak sortuta; bestela, batzuk pikutara joan beharko dugu».

mentu honetan, dirulaguntza horiek eduki ez bagenu porrotean egongo ginateke hainbat editorial; baina, di-

■ «Gehien nabaritzen dugun hutsunea, argitaldarien enpresa itxura kaskarra da» ●

rulaguntza horiek goitik behera badoaz, laster goaz porrotera.

Aurre egiteko beste formularik bilatzen ez badugu,

beltz dator etorkizuna.

A. Zer funtzio betetzen dute dirulaguntzek?

F.I. Hemengo liburua defizitariora denez, parekatzea. Baina, hori ere, goitik behera doa, alde guztietan. Estudio horretan ikusi denez, dirulaguntzarik ez balego, momentu honetan elkartekide guztiok zorretan egongo ginateke, premiei erantzuteko posibilitaterik gabe.

A. Beraz, pastela ez da handitzen eta banatzeko gutxiago duzue.

F.I. Estudio serioekin, merkatua ondo ikasi eta es-

katzen duena betez gero, ugaritu egin daiteke. Egun, ikastola eta ikastetxeetan, badakigu euskaraz erakusten dela. Gero eta gehiago sortzen dugu guk ere. Produktu egokiak sortu behar dira, ordea, eta honi aurre egiteko orduan ez daukagu egiturarik, denok denetik sortu eta saltzen dugu...

Editoreen Elkar-tearen helburuak ondo daude, beteko badira; hor sartzen dira aipatu ditugun bide guztiak, eintza kolektiboak sortzearena barne. Indarra hori etor dakiguke.

J.J. Petrikorena

Morazan, El Salvadorreko musika taldea bira bat egiten ari da Euskal Herrian

«El Salvadorreko herri borrokaren zati bat dira gure kantauak»

Elkarren ezagutzen sakontzeko asmoz, Euskal Fondoa erakundeak eta Zizurkil, Zaldibia, Erandio, Ordizia eta Oiartzungo udalek bultzatutako proiektuari esker etorri da Euskal Herrira Morazan musika taldea. El Salvadorreko gatazka armatua erbestean sortu zen Comunidad Segundo Montes-ekoa da talde hau, eta zenbait zuzeneko emanaldi eskainiko ditu Hego Euskal Herrian.

ARGIA. Billabonan, uztailaren 20an egin zenuten zuen lehenengo kontzertua Euskal Herrian.

MORAZAN. Hona etortzera gonbidatu gaituzte Comunidad Ciudad Segundo Montes bisitatzera joan ziren zenbait alkate lagunek. Orain musika beraientzat joko dugu. Musika originala jorratzen dugu, El Salvadorren izan zen gatazka armatua eta Morazan taldea bizi den herriaren historiari lotuta dagoen musika.

A. Mezu bat zabaltzera etorri zarete.

M. Kantatuko ditugun abestiak El Salvadorreko herri borrokaren zati bat dira. Herri honek bere eskubideak eskatzeko egin zuen borrokaren zati bat.

A. Nondik norakoa da El

Salvadorrek gaur egun bizi duen egoera?

M. Gatazka armatua eten egin da baina Mexiko eta New Yorken sinatu ziren zenbait hitzarmen oraindik ez dira bete. Beste batzuk betetzen hasi dira. Esate baterako, Polizia eta Goardia Nazionalek desagertuko zirela aipatzen zutenak. Muntatu da Polizia Nazionalek Herriarra, eta bertako zenbait talde sortu eta departamentu batzuetara joan dira.

Comunidad Segundo Montes hobe sentitzen gara orain, gatazka zegoenean gu zapaltzeko baliatzen zuten izua ez dagoelako. Ge-

rrila zegoen zonaldean geunden. Armada etortzen zenean gerrila erasotzera bonbak botatzen zizkiguten, hegazkinak pasatzen ziren... Baina orain ez. Ez daukagu lehen izaten genuen beldurra.

A. Hobe bizi zarete orain?

M. Beldurrik ez daukagu, baina gerra eta gero gerra ondorena etorri da. Alde horretatik, oraindik ez dago konfiantzarik eta beldur pixka bat ere badago. Bاندak sortu baitira, lapur taldeak.

Gure komunitatean ez daukagu gosearen arazorik,

baina bai aldamenekoetan. Jende hori gu baino behar-tsuagoa da. Guk ez dukagu bizitzeko ezinbestekoa den guztia, baina nazioarteko elkartasunari esker jasotzen dugu falta zaiguna. Urte hauetan estimagarria izan da nazioarteko elkartasuna k guri laguntzeko egin dituen proiektuak.

A. Nazioarteko elkartasunari esker etorri zarete orain Euskal Herrira.

M. Bai, noski.

A. Zenbat zuzeneko emanaldi egingo dituzue?

M. 15etik 20ra bitarte.

A. Duela zortzi inguru sortu zen Morazan taldea.

M. Taldean orain gaudenok orain dela hiru urte inguru hasi ginen, baina taldeak, berez, zortzi urte daramatza. Lehen taldea handiagoa zen, hamabost partaidek osatzen zuten. Gu gazteak gara baina lehen jende helduagoa zegoen, emakume gehiago zeuden. Baina 1991. urtean bira bat egiteko beharra zegoen eta Ingalaterrara joan ginen, Alemaniara, Belgika-

■ «Gertatzen denaren inguruan egiten ditugu kantauak; ez gara musika komertziala jorratzen duen talde bat» ●

| Gaztelun izan ginen Morazan taldekoekin, eta beraiek esan zigutenez, komunikabide bilakatu dira El Salvadorren.

ra; Bartzelonara ere, Valladolidera, Asturiasera... eta taldean partaide gutxiago gelditu ziren. Orduan osatu zen taldean orain daukagun egitura.

A. Hau izango da egingo duzuen bigarren bira.

M. Hauxe izango da kanpora ateratzen garen bigarren aldia.

A. Musika talde asko al daude El Salvadorren?

M. Bai, ez da zaila musika talde bat muntatzea, baina gu ez gara besteak bezalako talde bat. Ezberdinak gara. Gertatzen denaren inguruan egiten ditugu kantuak. El Salvadorreko herriaren historia kontatzen dugu, Comunidad Segundo Monteseiko historia. Ez gara musika komertziala jorratzen duen talde bat, maitasuna, ema-

kumea edo antzeko gaiak lantzen dituenak. Mezua duen musika egiten dugu, eta horri esker lortu dugu hona etortzea. Erbestean, errefuxiatuen kanpamendu batean sortu zen taldea. El Salvadorreko gainerako taldeetan

■ «Oraindik ez dago konfiantzarik El Salvadorren; beldur pixka bat dago» ●

partaideak bildu, instrumentuak erosi, jotzen hasten dira eta dirua irabazi nahi dute. Kantuak ez dituzte beraiek sortzen normalean, Mexikoko kantuak hartu eta aldatu egiten dituzte pixka

bat. Morazan sortu zenean bakoitzak bere lanbidea zuen eta ez zuten dirurik eskuratzen jotzeagatik. Komunikabiderik ez zegoenez, taldeak paper hau bete zuen eta meza, bisita eta ekitaldi ofizialekin jotzen zuen. Ofizialak ziren bi talde zeuden garai horretan.

A. Komunikabide bilakatu zen taldea.

M. Jendea informatzeko, kanpaina politikoetan, osasun eta hezkuntza kanpainetan. Mezu bat daukan talde bat da Morazan, ez da ondo pasatzeko talde bat, El Salvadorreko gainerako taldeak bezala. Erbesteratuta zeudenak herriratzeko garaian El Salvadorreko gobernuak jendea itzultzearen aurka zegoen, eta EEBB, Kanada eta European laguntzak

aurkitzeko asmoz kaset bat argitaratu genuen.

Orain El Salvadorren gaude eta berdin jarraitzen dugu, gertatzen dena kontatzen dugu kantuetan. Pertsona bat hiltzen badute kantu bat egiten dugu, janari hobea nahi du herriak eta kantu bat egiten dugu.

A. Jaietan jotzen duzue gehienbat.

M. Erakundeen jaietan, ezkontzetan, herrietako jaietan...

A. Pozik etorri zarete Euskal Herrira?

M. Esperientzia aberasgarria da guretzat hona jotzera etortzea. Beste herrien bizitzeko modua ezagutzea, beren kultura...

Joxi Goikoetxea

UZTAILAK

30

■ REKALDE ARETOKO HIRU ERAKUSKETA

BILBOKO Rekalde Aretokan uztailean zehar ikus daitezkeen erakusketatik bi uztailean 31n bukatuko dira: Begoña Zubero margolariaren «Kao-sean ez dago akatsik» izeneko eta Anton Goiriren «Loak hartutako hiria». Dena den, irailaren 5 arte luzatuko da egunotan ere zabalik dagoen **Robert Rauschenbergen** argazki erakusketa.

ABUZTUAK

1

■ BILBOKO MODERNIZAZIO PROEIKTUAK ERAKUSGAI

«ABANDO IBARRERAKO proposamenak» izena duen eta Bilboko berrantolaketaarako proposamenak biltzen dituen erakusketa abuztuaren lehenengo egunera arte egongo da zabalik hiri honetako Arte Ederretako Museon.

Honen ordez, abuztuaren 3tik aurrera **Gerardo Ruedaren** lan grafikoa ikusgai izango dugu. 60ko hamarkadako pintore abstraktu garrantzitsu honek 113 serigrafia ekarri dizkigu Bilbora.

ABUZTUAK

3

■ EDUARD RESBIERREN ERAKUSKETA

ASTEARTEAN zabalduko du Nafarroako Museoak kataluniar honen erakusketa. **Nafarroako Pintura Jaialdiaren irabazlea**, bere ausardia erakusten digu «Titulurik gabe» izeneko margoan.

ABUZTUAK

5

■ JAZZ KONTZERTUA GASTEIZKO JAIETAN

GASTEIZKO jaien egitarauak jazz eta blues-ari tarte utzi die. Zuzeneko emanaldiak Amerika plazan izango dira eta abuztuaren 5ean joko du **Goialde Senperena Quartet** taldeak.

ABUZTUAK

8

■ ARTE ARETO BERRIA HONDARRIBIAN

Maite Berazadi aretoak antolatu duen lehenengo erakusketa abuztuaren 8an amaituko da eta **Carmelo Ortiz de Elgea** margolariaren zenbait lanek osatzen dute.

B E G I B E L A R R I

Z I N E M A

Berezko zigilua

EEBBetatik etortzen diren filmak, gehienek badute berezko zigilua. «Made in America». Woophi Golberg eta Ted Dansonen azken filmea horietako bat dugu. Nahiko argi gelditzen da, tituluak ez baitu zalantzarako tarterik ematen. Beraz, Coca-cola edanez eta palomitatek janzek ikusteko filmea da —badakizue girotzeko eta, batez ere, filmearekin bat egiteko—.

Woophi Golberg aski ezaguna da «El Color Purpura» egin zuenetik. «Tres hombres y un biberon» enbertsio estatubatuarra eta, batez ere, «Cheers» telebista saioa izan ziren Ted Dansonen tranpolina. Filmeak ez dauka misterio berezirik: komedia afroamerikar eta estatubatuar eredu

klasikoen —emakumea African Queen izeneko dendaren jabe da eta gizona auto saltzaile saltsero bat— arteko harremanean oinarritzen da, bien arteko kontraesan eta gorrotoetan. Baina azkenean, mota honetako filmeetan gertatzen den legez, maitemindu egiten dira, Ooo!!! Lagundutako ernalketa, bere benetako aita ezagutu nahi duen 16 urteko alaba, zuria dela jakitean izugarrizko ustekabea hartuko duena... Argumentu erraza, ezta? Hala eta guztiz ere, dibertigarria da, gau aspergarri bateko denbora betetzeko gai, baina ez zaitezte joan beste mota bateko sakontasunik bilatzera. Arina, umorea, rap erritmoak eta koloreak, Marlboro eta

MADE IN AMERICA

ANTZEZLEAK: WOOPHI GOLDBERG, TED DANSON

ZUZENDARIA: RICHARD BENJAMIN

Coca-Cola gustukoa, etxe zoragarriak, eta jende guapoa.

MYRIAM GARTZIA

ABUZTUAK
8

■ MIGUEL ITUARTEREN MUSIKA ZUMAIAN

URTERO izaten da abuztuan eskaintza zabala kultur ekitaldi aldetik. Zenbait hitzaldi, pintura tailer eta musika jaialdik osatzen dute aurtengo egitaraua. Horrela, abuztuaren 8an gaueko 10etan **Miguel Ituarte** musikariak piano kontzertua egingo du Maria y Jose ikastetxean.

ABUZTUAK
11

■ ZINEMA EMANALDIAK TOLOSAN

GAUEKO 10.30etan ikusi ahal izango da abuztuaren 11n **«Behiak»** filmea Tolosako Euskal Herria plazan. «Gau giro 93» egitarauak eskainiko du filme hau euskaraz, eta 27an **«Robin Hood»** ikusi ahal izango da, euskaraz ere, ordu eta toki berean.

ABUZTUAK
14

■ TRIKITILARI TXAPELKETA ZEANURIN

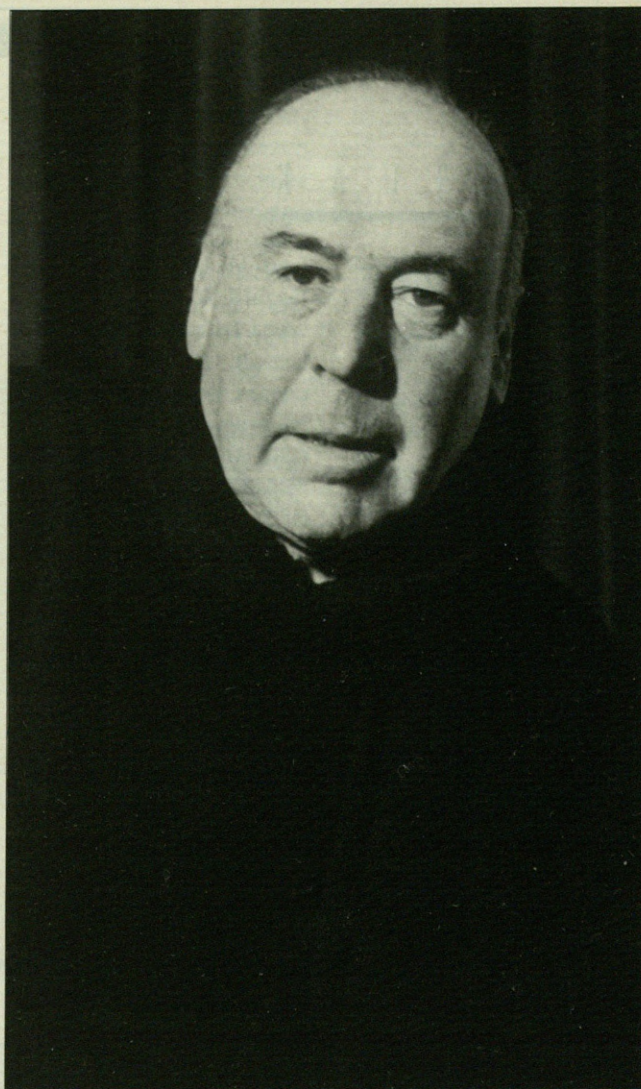
ZEANURIKO Txistulari Taldeak antolatu du Bizkaiko Foru Aldundia eta Zeanuriko Udalaren laguntzaz **Euskadiko Trikitilari Gazteen XIII. Txapelketa**. Saio bakarra izango da Zeanuriko plazan gaueko 9.30etatik aurrera, eta bertan parte hartu ahal izateko 22 urteko adinean jarri dute muga. Finalean parte hartuko duten bikoteak hamar izango dira.

Abuztuaren 10 arte egongo da zabalik izenematea Zeanuriko udaletxean, eta jo beharreko doinuak jota edo porrusalda, fandangoa edo arin-arina eta dantza giroko bat izango dira.

ABUZTUAK
16

■ AMA SAY BILBOKO JAIETAN

BILBOKO Aste Nagusian parte hartuko du Ama Say talde bizkaitarrak. Gas Plazan, gaueko 12etatik aurrera joko du talde honek Galiziako Os Resentidos taldearen aurretik.

MIKEL LABOA, Xaximiku eta Sorotan Belek parte hartuko dute ARGIA aldizkariak abuztuaren 14erako antolatu duen kantaldian. Goizuetako pilotalekuan, gaueko 10.30etatik aurrera entzun ahal izango dira kantaria eta bi taldeon doinuak. Sorotan Bele zazpikote gazteak bere estreinako diskoko kantu ezagunak joko ditu jaialdi honetan, Xaximikuk orain dela gutxi plazaratu duen **«Saldaberri»** lana aurkeztu, eta beharbada egongo da aukerarik Mikel Laboa prestatzen ari den disko berriko kanturen bat entzuteko. (Argazkia: Xouse Simal).

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxa: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

L I B U R U A K

«MARGARITA GANORABAKO». MAITE CARRANZA ETA MARGARITA MENENDEZ. ITZULTZAILEA: JON SUAREZ. SM. 32 or.

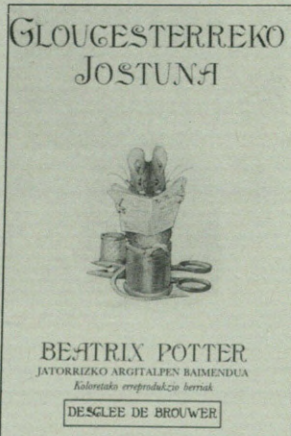
GARBI dago gero eta borroka latzagoa ari dela ematen haur literaturaren munduan argitaletxeen artean. Lan hau, Espainian oso indartsua den SM argitaletxeak kaleratua da eta Margarita Ganorabako auzoaren landareari ura botatzen ari da eta ustekabeen beste familiakoak blai uzten ditu... ■

«GEU GASTEIZ». 1993.EKO UZTAILA. 8. ZENBAKIA. 32 or.

ARI dira ari gasteiztarrak euskarazko materiala sor-

tzen. Ale honetan Gasteizko Jazzaldiak jaso du azala, baina bada eskaintza zabalagorik: Alaves futbol taldearen berri, oporraldiarrako aholkuak eta eskaintzak, Antonio Riverari elkarrietzeta, «Euskal Unibertsitaterantz» izeneko artikulua, argazki saila, Tourreko arbarren berri... ■

«GLOUCESTERREKO JOSTUNA». BEATRIX POTTER. ITZULTZAILEAK: IDOIA GILLENEA, GARBINE LEGORBURU. DESCLEE DE BROUWER. 59 or.

IPUIN famatu hauek itzuliz sail berria osatu du Desclee de Brouwer argitaletxeak. Marrazkiak ere egilearen akuareletan daude oinarriturik. Ipuin honetan, 1901-ean idatzia, Westgate kaleko denda batean lanean jo eta ke aritzen zen jostun bat eta bere katuaren historia kontatzen zaigu, saguekin izandako gorabeherak... ■

«UR UHERRAK». AINGERU EPALTZA. PAMIELA. 312 or.

NAFARRAREN lan honek 1991.eko Xalbador saria jaso

zuen. Bost ataletan banaturik, Billie gaztea eta Jazinto zaharra ditu protagonista nagusi eta norberaren bizitzaren izaera garatzea zein zaila den erakusten du eleberri honek ■

EUSKAL ADITZA

TAULAK
ARIKETAK
ADIBIDEAK

BILBO ZAHARRA

«EUSKAL ADITZA». BILBO ZAHARRA EUSKALTEGIA. 198 or.

MATERIAL ugari sortzen ari dira euskaltegi honetan euskararen irakaskuntzan ikasleei laguntzeko. Kasu honetan, taulak, ariketak eta adibideak dira liburu hau osatzen dutenak. Oso komenigarria etxean lan egin nahi dutenentzat ■

«BAPATEAN 92» EUSKAL HERRIKO BERTSOLARI ELKARTEA. 298 or.

MARDULA, zinez, aurreko urteari dagokion alea. Argazki ugarietz jantzirik, eta oso praktikoak diren eranskinez lagundurik, urtean zehar plazaz plaza bota diren bertsoen laburbilduma da honakoa, honez gero saileko bostgarrena. Maiztasunari so egiten zaio bertso-

lariak aipatzeko eta bakotzari gutxienez hiru bertso kopurua ematen ■

Iraultza Heletan

Errepublikarentzat hil behorrari

Xipri Arbelbide

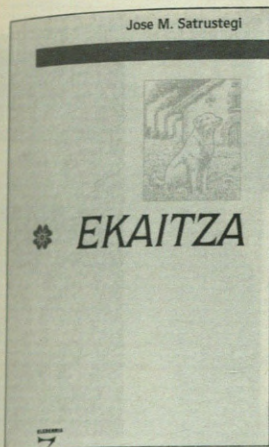
«IRAULTZA HELETAN. ERREPUBLIKARENTZAT HIL BEHORRARI». XIPRI ARBELBIDE. ETOR. 312 or.

BESTE ezer baino gehiago agiri bilduma eta dokumentu baliagarria izan nahi duen lan honen helburua Estatu frantziarreko Iraultzaren 2. mendeurrena herri txiki batean nola bizi izan den azaltzea da eta, era berean, garai hartan iraultza bera nola bizi izan zen jakinaraztea. Heletako herriko etxeko garaiko agiriak arakatu ondoren, informazio ugari bildu du Arbelbidek 1706az geroztik ■

«ALI BABA ETA BERROGEI LAPURRAK. EGILE EZEZAGUNA. PATXI ZUBIZARREAREN EDIZIOA. MARRAZKIGILEA: AGURTZANE VILLATE. PAMIELA. 78 or.

HERRI ipuin arabiar ezagun honen euskarazko edizioa moldatu du Patxi Zubiza-

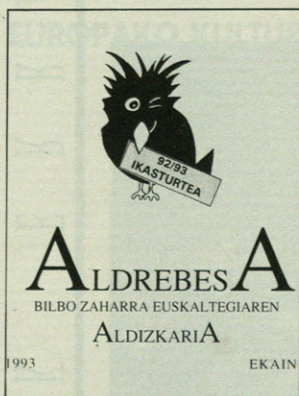
meta idazle ordiziarrek. Herri arabiarren lilura ahozko narratibaren eskutik jasoa da ipuin honetan, *Mila gau eta bat gebiago* saileko eza-gunena seguruenik ■

«EKAITZA». JOSE MARIA SATRUSTEGI. MINTZOA. 127 or.

ORAIN hogeit urte izan zen idatzia eleberrri hau. Hainbat

aldaketa egin dira, grafia aldatzea adibidez, eta Udargi herriak nekazaritzatik industrigintzara emaniko jautzia du gai. Lau zatitan banaturik, bakoitza urtaro bati dagokio, euskaltzainaren lan hau egun ere irakur daitekeen mezu ezkor eta kezagarriaren biltzaile da ■

«ALDREBESA». BILBO ZAHARRA EUSKALTEGIA. 1993.EKO EKAINA.

IZENAK dioen bezala, oso aldrebesa da aldizkaritxo hau, bai egituraketa aldetik bai osaketa aldetik ere. Hainbat materialek osatzen dute, komiki eta marrazki ugaritik hasi eta batez ere, litaratur lanek: «Jesusen bihotza ikastetxea», «Mendiko sermoia», «Euskal Telebista», «Hogeit urtez beherakoak», «The oldies»... ■

«IPURDITXO BIHURRITXO». JOSE LUIS CORTES ETA AVI. ITZULTZAILEA: JON SUAREZ. SM. 32 or.

ZESAR Ponpeio da protagonista, eta ipurdiko ugari jasotzen ohituta dago, beraz, alde egitea erabakitzen du haurra ipurditxorik gabe utzirik.

Irakurteraza eta koloretako marrazki ederrez hornitua ■

«BI SAGU BIHURRIREN IPUINA». BEATRIX POTTER. ITZULTZAILEAK: IDOIA GILLENEA, GARBINE LEGORBURU. 59 or.

PANPIN etxe eder bateko jabeak diren Kattalin eta Aneri buruz mintzo zaigu ume-ipuin hau. Etxetik ateratzen direnean bi saguk aukera hori baliatzen dute etxera sartu eta bihurriak egiteko... ■

B E G I B E L A R R I

L I B U R U A K

Itzalpetik

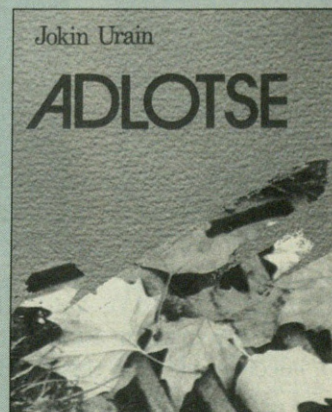
«**BAINA** Jokin Urainek proposatzen dizun bidaiak ustekabeen harapatuko zaitu...» azaltzen dū Adlotse elaberriak dakarren gibeiko oharak. Egiaren erraiteko, idazlearen sareetan kateastatürik kausitzen gütü, Txalaparta Tafallako argitaletxeak karrikaratü elaberriak. Zinez ustegabea...

Jokin Urain, 1959an Mendaro herrian sortürik, 1986an geroztik, Estatu espainoleko hainbat «itzalgüneetako» bizizale bilakatürik da. Itzalpe nekezü hortarik igorten deizgü, hatsa ebakitzen deigüen hitzak.

Adlotsek kontatzen düan ixtorioa bi moldetarat irakurten ahal dügü, idazleak hortan berak ez dükean askatarzün osoa üzten deio leizaleari: politika-fikzione krüdel baten

maneran, edo egünko *ekidazu* hontako egoeraren metafora erreal gisa. Alabena, libürüa mirail bat da, Adlotse eta estolda biak disdirazten dütüana. Mirailaren zilarrean iraüten düenak, potere omni-potente baten aztaparretarik ezkapatzeko ahaleginetan galtzen dira, etsitzear daude, eta poterea geroago leherzaleagoa bilakatzen zaie. Üdüri dü aterabiderik ez dela, fikzioneer bezala, metaforan. Ordea...

Süspense horrek gütü mentüraz lotzen hoilari, eta «harrapatzen» urteko nobelarik interesanteena esküalatu dügüla aitortzerat ausartzealaino. Ürretü beno lehen azpimarraztekoa dügü ere, Jokin Urainen idazkera sümendi baten pindarrez horra zaigüla, itotzen gütüela, Estoldako zikinkeria ürrina gure larrüetan

«ADLOTSE». JOKIN URAIN. TXALAPARTA.

eratxekiaraztez, eta Adlotseko ebia gure gaintialat ixurtez. Ezpainetara-tzen ahal ez diren hitzen izkribatzea ez da debetürik, zorionez.

ITXARO BORDA

T E I L A K

■ ABAO-REN
DENBORALDIA

UDAKO musikaldien ondotik, irailaren 17an abiatu eta martxoaren 17ra bitartean iraungo dute ABAOren opera festibalek. Azken urteotakoari jarraituz, Bilboko Coliseo Albia antzokian jokatu dituzte obrak, sei guztira. «L'elisir d'amore», Donizettiren operarekin emango zaio hasiera (irailaren 17, 20 eta 23an) eta jarraian: Belliniren «Il Pirata» (Urriaren 1, 4 eta 7an); Wagner-en «Tristan e Isolda» (urriaren 29 eta azaroaren 2 eta 6an); Verdi-ren «Don Carlo» (Urtarrilaren 10, 13 eta 15ean); Pucciniren «Tosca» (otsailaren 18, 21 eta 24ean) eta Verdiren «Otello» taularatuko dira.

■ BEÑAT DAGORRET HIL
DA

BEÑAT Dagorret, «Herria» aldizkariaren Donapaleuko berriketaria hil da, 66 urterekin. Makean sortua, Uztartzeko apaizgaitegian burutu zituen ikasketak, Lafitte ondoan zuela. Pari-

sera egin zuen gero. Euskal Etxearen sortzaileetakoa izan zen, bertan. Euskararen kezkak loturik, hainbat idatzi, nola bertsoz hala prosaz, landu zituen. Euskara ikasteko modu erraz eta sinplea ere sortu zuen. «Herria»ri Amikuzeko berriak igortzen zizkion, aspaldi honetan.

■ BATZORDERIK EZ DA
SORTU

EUSKAL Herriko Unibertsitateko Gobernuko Batzordeak egindako azken bileran, atzera bota zuten irakasle kaleratuen arazoa jarraitzeko batzorde informatiboa eratzearen proposamena (Luis Bandresek aurkeztu eta Batzordeko hamalau sinadurak bermaturikoa). Ate txikienak ere, beraz, itxita darrai.

Honetaz gain, Beharizanen Memoria berria (EHUren aurrekontuen egitasmoa) onartu zuen, subentzioak % 10 (1.400 milioi pezeta/60 milioi libera) igotzea aurrikusiz. Guztira, 27.300 milioi pezeta dira, datorren ikasturteari begira, xahutu nahi dituztenak.

E R R A N A K E R R A N

«Euskalgintzan dibarduten guztiak demokrazi esparruan lehenbaitlehen erakartzea behar beharrezkoa zaigu. Eta bori ez da lortuko zenbait talde eta ekinbide gero eta gehiago estutuz».

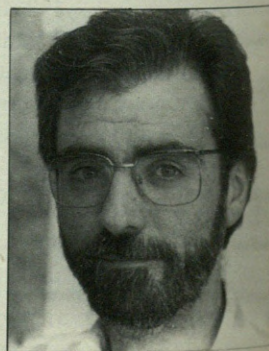
Mikel Atxaga, kazetaria.
Deia, 93-VII-20.

«Euskara sare pribatura desplazatu nahi du Hezkuntza Departamenduak».

Thierry Delobel, Ikas-Biko lehendakaria.
Egin, 93-VII-17.

«Euskal Herri osoko literatur aldizkaririk ez dago».

Gerardo Markuleta, idazlea.
Egunkaria, 93-VII-21.

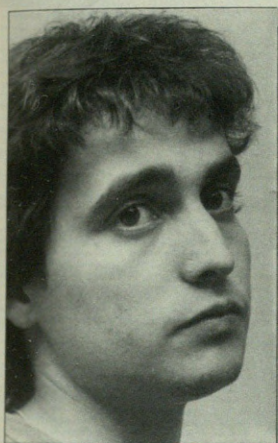

T X U T X U - M U T X U K A

EUROPAKO KULTURA GUTXIENGOTUAK

NAFARROA Beherean dagoen Bunuze herrian, abuztuaren 13, 14 eta 15ean, Europako Kultura Gutxiengotuei buruzko ihardunaldiak antolatu dira, Inxau-setako soroetan. Lehen egunez, hainbat komunikabideren parte hartzeaz, mahaingurua egingo da. Politiko, hizkuntz arduradun nahiz adituek hartuko dute hitza, jarraian: Alain Lamassoure, Jaques Ralitte, Floren Aoiz, Mari Karmen Garmendia, Harlem Desir, Jean Glavany, Jakes Abeberry, Max Siomeoni eta Ives Fremion-ek. Bigarren egunean, elkarte, erakunde, eskola eta beste bilduko dira mahai inguruan. Bukatzeko, berriz, Gilles Perrault, Tahar Ben Jelloun, Pier-Pol Berzaitz, Christian Laborde, Milan Kundera, Regis Debray eta Bernard Langlois, idazle, pentsalari eta sortzaileak biltzea espero dute antolatzaileek. Tartean, musika, antzerkia...

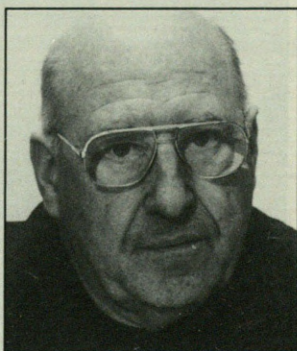

«Zenbaitek dituzten fobia politikoak oraindik ere euskaingintzako zenbait arlo blokeatzen ari dira. Horrek neri pena ematen dit, eta malaletxea».

Jon Sarasua, bertsolaria.
Egin, 93-VII-17.

«Joseba Arregi nitaz mintzo da, Picasso Bilbora ez ekartzearen errudun banintz bezala. Eta berak ez dit deitu ere egin zer gertatu den jakiteko. Mindu egin nau».

Carmen Gimenez, New Yorkeko Guggenheim Fundazioko kontserbatzailea.
El Diario Vasco, 93-VII-21.

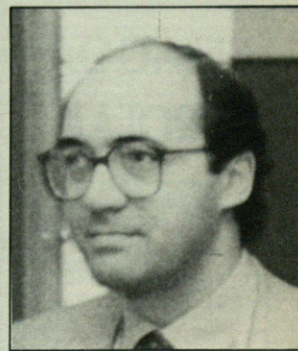
JEAN HARITXELHAR

boterea eta eliza euskararentzat irabazi behar dituelakoan, aterik ate ibili zaigu egunotan. François Bayrouk hartu zuen, lehen aldiz. Eta Fernando Sebastianek, Iruñeko Artzapezpiku berriak. Elizak, sermoiak euskaraz emateko gogorik badu? Euskararen aldeko «sermoiez» gain, zertarako dago prest Bayrou? Horra kezak ●

ODON ELORZARI

oraindik afinatu gabeko Auditoriumaren pieza errebindikatu behar dela eta masailak haizez bete zituen Musika Hamabostaldiaren aurkezpenean erronka botatzeko. Ondotik, Maria Jesus Aranburuk, oraindik arazo handiak daudela... Eta Joseba Arregik: «Ez dago konpromezu hori errepikatzen ibili beharrik». Ez dago, zer? ●

JOSE LUIS AVILAK

ikastolen gainean ariketa mentalak egitea oso erraza du: ikastolak ez dira esistitzen. Konfederazioa sare pribatuan dago. Beraz, nerekin ikastola publikoak, ez, eskola publikoak, mintzatu nahi badute, beren ordezkariak ez daitezke Konfederazioakoak izan, eta hala badira... berriro, ikastolak ez dira esistitzen... ●

N O R - N O R I - N O R K

Valderejo, ahantzitako bailaretan zehar

EUSKAL Herriko bailara zein mendietara abiatzeko edozein une aproposa bada ere, udak aukera bereziak eskaintzen ditu urtean zehar buruan eduki eta denboragatik egin ezin ditugun zenbait proiektu aurrrera eramateko. Oraingoan Arabako ekialdean kokatutako bailara ezkutu zein ahantzi bateraino hurbilduko gara eta horretarako Sua edizioak ateratako liburuskat bat erabiliko dugu, «Valderejoko Parke Naturala, Ibilbide eta txangoak», Jose A. Gil-Garciak idatzitakoa.

VALDEREJOK iparraldera Gaubearekin (Valdegovia) egiten du topo, ekialdera Tobalina arroarekin, men-

debaldera Losa eta Tobalinarekin eta, azkenik, ekialdera Araba eta Burgosekin. Bere ezaugarriengatik eta nekazari zein abeltzantzaren inguruan izandako jardueratik txikiagatik gero eta despoblatuagoa agertu izan den zona dugu. Baina, horrengatik hain zuzen, bere natura ondarea nahiko ondo mantendu ahal izan du. Lau herriska

dauzka, Lahotze, Lalastra, Erribera eta Villamardones, baina Erribera eta Villamardonesen jadanik ez da inor bizi. 1992an Valderejo parke natural izendatu zuten bi helburu nagusirekin, batek bere ondare aberatza zaintzea eta, bestetik, populatutako Lahotze eta Lalastraren berreskurapen ekonomikoa.

Liburuan Valderejon egin daitezkeen hamalau ibilaldi deskribatzen dira, guztiak interesgarriak eta normalean hiruzpalau ordutan egin daitezkeenak. Hemen, Valderejori itzuli osoa ematen dion ibilaldian oinarrituko gara. Ibilaldia 912 metrora dagoen Lalastra herrian hasi eta bukatzen da, eta agudo samar ibilitako zortzi bat ordu behar dira, guztira egin beharreko 1.800 metroko desnibela gainditzeko. Arrayuelaseko gaina hartu, Requecotik jarraitu, azkenik Vallegurullera heltzeko. Guztira ia 30 kilometroko ibilbidea da baina aukera

Valderejok ondo mantendu izan du bere natur ondarea eta ia parke natural izendatu zuten. Hona hemen izen bereko ibaia eginiko arroila ederra.

ederra eskaintzen du bailara osoaren ikuspegi orokorraraz jabetzeko.

Bere pagadi eta pinudien artean ibiltzean animalia ugariarekin egin dezakegu

topo eta bertako zeruetan samur ikus dezakegu saiarrea, sai beltzaren ondorengure hegaztietan handiena. Beraz, ibilaldi on eta ugariak opa dizkizuegu ■

BELAGOA KIROLAK

Easo kalea 9

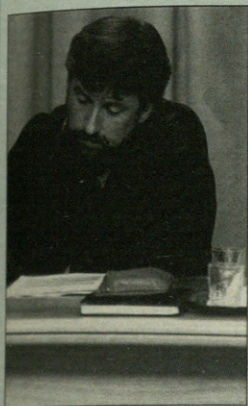
DONOSTIA

Tel: (943) 42 22 91

HURA OTORDUA!

ANTTON
KAZABON

Idazlea

Anttonek txuletak

Sukaldari lanetan 1etik 10era bere buruari nota jartzeko eskatu diogu Anttoni, eta bostetik aurrera ez omen da pasatzen. Orrialdeotak o nota hobe behar dela eta, bigarren aukera eman zaio. Baita azkar erantzun ere: limoizko krema izeneko postreaz gaintitzen dituela berak sukaldeko azterketak. Hona hemen bere txuleta: esne kondentsatu bospasei katilukada hartu eta dozena bat katilu esne erantsi; ondoren limoi zukua gehitu eta azkenik dena irabiatu. Handik hozkailura. Horrela gozatzen ditu, beraz, bere etxera joan ohi direnak: lehenbizi txuleta ederrak jarri eta postrerako limoizko krema. Ez da errezeta kaxkarra alajaina! Errezeta txarrak ez diren bezalaxe, Oiarzungo Anixeta eta Olaizolan har daitezkeenak.

Julian Retegiri, orain eta aspaldiko txapeldunari

MARKA ederra ezarri berri du Julianek azken txapelarekin. Guk, betidanik retegizale porrokatuak, merituzko azken txapelarekin pozik, menu berezia eskainiko diogu.

Hasteko txangurroa, zain-zuri kremarekin, atzapar indartsu horiek sendotzeko. Ondoren, zigalak labean erreta, estragoi aromaz jantzirik.

Arrainetarako, txibi tartaleta, nafarra izan arren itsas platerak ere gustuko dituelakoan. Haragitarako berriz, eta kontuan harturik ehiztari amorratua dela, usapalak saltsan oso erraz jango dituela uste dugu.

Postre edo deserterako, sasoiko frutetz eginiko entsalada, mazedonia moduan.

Hasierako platerekin txakolina oso aproposa izango du eta Etzaniz izan daiteke onentsuena.

Haragitarako, bera bezala nafarra. Campanas ardo beltza eskainiko diogu.

Zorionak, bada, Julian eta ea hurrengo urteetan ere aurtengoa bezalako pozaldiak ematen dizkiguzun ■

BOST IZARRETIK GORA

HILARIO

ARBELAITZ

Julian Retegirik rekor berria ezarri du aurten eskuz banakako pilota txapelketan bere hamaikagarren txapela eskuratuz.

MENUA

Udarea endibia eta gaztarekin

OSAGIAK

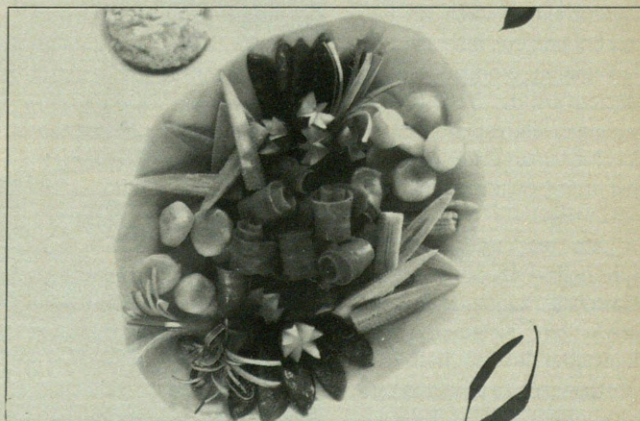
LAU LAGUNENTZAT

2 udare handi ● 2 endibia
txiki bostotan banatuta ●
250gr gazta urdin

Saltsarako: 2 koilarakada
ardo zuri ozpin ● 2
koilarakada intxaur olio ●
koilarakada erdi bat
xeбетutako laranja azal ●
azukrea ● gatza

PRESTATZEKO ERA

Lehenengo saltsa egin, osagai guztiak ontzi txiki batean sartuz eta ongi nahasiz. Udareak zuritu eta zerra finetan zatitu. Endibiak eta

Entsalada honek ez du batere zailtasunik egiteko orduan, eta uda partean oso egokia da.

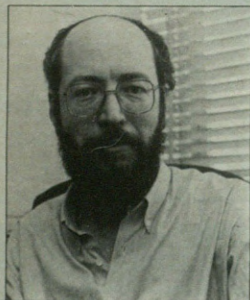
udareak elkarrekin jarri eta gainetik saltsa bota. Gazta zerretan moztu eta gainetik

jarri. Entsalada segituan mahaira atera laranja eta perrexilarekin atondu ondoren ■

BATA ZURIA ERANTZITA

J.M. RODRIGUEZ
IBABE

Elhuyar-eko kidea

52 urte

DUELA denbora gutxi ezagun batek jubilatzeke lau urte gelditzen zaizkiola esan zidan. Harrituta gelditu nintzen. Ondoren, adinaz galdetu nion: 48 urte. Sarturik gauden krisialdi honetan, nere lagunaren lantegian jubilazioa 52 urtera aurreratzea erabaki dute. Lagunak dituen kezkek bere egoera ekonomikoarekin eta egunez egun orduak betetzeko zer asmatzearekin erlazionaturik daude. Horretaz gain, halako baldintza berezietan beste arazo-motak ere agerian gelditzen dira. Erabaki hori hartu ondoren, nahiz eta beharbada epe laburrera lantegiaren egoera ekonomikoa zer edo zer hobetu, epe luzera ikusita lantegiaren etorkizuna hondatzen ari da. 52 urterekin ezaguera eta esperientziaren konbinazioari esker pertsona bat fruitu onak emateko saioan dago.

Joan den urtean «euskal lehengaia» izenburuarekin Gasteiztik kanpaina bat zabaldu zen. Ezaguna denez, kanpaina horren helburua pertsonaren formazioa eta ahalmena Euskal Herriko bereiztasun handienak direla azpimarratzea izan zen. Bi helburu horiek eta lehen aipaturiko 52 urteko aurrejubilazioa neurri batean erlazio-

naturik daude. Euskal Herriko lehengaia pertsona bera dela ez da bereiztasun bat inguratzen gaituzten gainontzeko beste herriekiko. Era berean, akatsik gabeko produktuak lortzea Europako Komunitate osoaren helburu bat da (Japoniaren industriari eta teknologiari aurre egiteko bereziki). Beraz, gainontzeko herrietan ere pertsonen formazioa helburu nagusi bat da eta zenbait espezialistarentzat krisialdi honetatik irteetako bide bakarra hori da.

Formazioa askotan ez da liburuetan aurkitzen. Esperientzia eta gauzak ondo egiten jakitea ezin da behar bezala liburuetan adierazi. Horretarako, bai goi-mailako bai tailerreko lanpostuetan esperientzia eta ezaguera hori transmititu behar da. Langile-kopurua bapatean txikiagotzen baldin bada adin-piramidearen arabera, pertsona bakoitzaren esperientzia eta ahalmena kontutan hartu gabe, luzera ikusita lantegi horren kalitatea kalteak gerta liteke. Aurrejubilazio selektiboa, hau da, adin kontutan sartu gabe, ezin da alternatiba bezala kontsideratua izan. Horren ondorioz lantegi batean sor daitezkeen arazo sozialak nabarmenak izan daitezke. Beraz, adin-piramidea kontutan hartzeak dirudi aukera bakarra. Hala ere, zergatik ezin dira beste irtenbideak bilatu esperientzia handiko pertsona horiek industri arloan baliagarriak izateko? Lanbide heziketan, unibertsitatean eta gure hezkuntz sarearen zenbait tokitan teoriko gehiegi dago eta industrian azaltzen diren eguneroko arazoak eta kezkak ez dira inoiz aztertzen. Zergatik goizegi jubilatuta diren pertsona horien baliagarritasunak aprobetxatu ez? Beste herrietan hori aspaldidanik dago martxan jarritik.

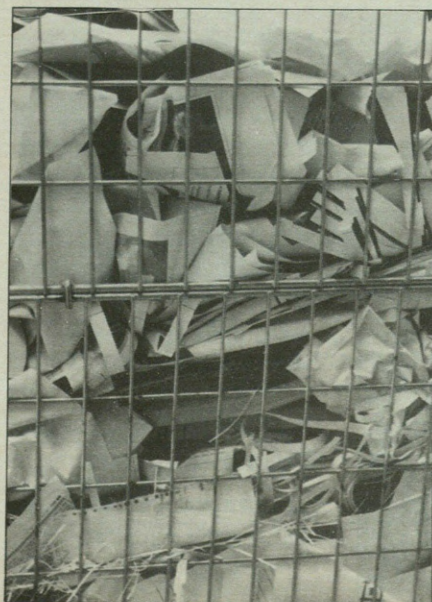
Paper birziklatua ez da dirudien bezain kaltegabea

GEURE buruak ekologizatzen ditugunoi ostikada ederra eman digute azken hilabeteotan Austriako institutu bateko ikerlariek. Laxenburg-eko Sistema Aplikatuaren Analisirako Institutuan eginiko ikerketa baten emaitzen arabera, hainbat aldiz laudatu dugun paper birziklaketa ez baita hain ekologikoa.

Ikerketa horretan parte hartu duen Sten Nilsson suediarrek paper birziklaketa paper normalaren ekoizpenak baino lehen mailakoa eta itzulezina den energia kopuru askoz handiagoa eskatzen du. Paper berria ekoizterakoan, beharrezkoa den energiaren % 80 erabilitako egur beraren eraketatik sortzen da, paper birziklatua egitekoan erreketa horrek energiaren % 45 ematen duen bitartean. Horrek beste erregai fosilen beharra dakar, energia gehiagoren

kontsumoa eraginez.

Beraz, zenbat eta gehiago birziklatu papera, gero eta itzuliezin eta lehen mailako energia gehiago eskatzen du. Gainera, erabateko birziklapenarekin sufere dioxido emisio kaltegarriak % 53 hazten dira, eta % 7 nitrogeno dioxidoarenak. Hala ere, informazio hau jaso ondoren, hainbat datu gogortzea interesgarria izan daiteke. Erabateko birziklapenak egur kontsumoa % 27 gutxitzen du, eta birziklapen partzialak % 17. Gainera, metano emisioak erdiraino gutxitzen dira, karbonoarenak % 30 eta anhidrido karbonikoa (negutegi efektuaren eragilea) % 45. Irakurle bakoitzak erabaki dezala zer nahiago duen. Lehengai gutxiago edota atmosfera beroagoa. Beste batzuek metanoagatik aukeratuko dute birziklapena, sufrea ahaztuz. Garbi dago ez dela aukeraketa erraza ■

Paper birziklatuak karbono dioxido emisioak erdiraino gutxitzen ditu, baina horrek ez du esan nahi beste emisio batzuk alderatzen direnik. Sufre eta nitrogeno emisioak, adibidez, gehitu egiten dira bere ekoizpenean.

Moketa ezartzeko hamaika komeria eta buruhauste

LEHEN lana familiako guztiak hondartzara bidaltzea da, etxean lekua izateko. Moketatu nahi duzun gelan hasteko, altzari guztiak aterra eta ezartzen hasi. Kontuan izan zein den gelaren distribuzioa, eta lurraren diseinua ebakiak egin aurretik. Gogoan izan ez bakarrik kolorea, moketaren oihalmota ere bai.

CUTTER bat beharko duzu sobera gelditzen diren puskak mozteko, baina oso zorrotza denez, lurra honda dezake eta beraz nahikoa izan daiteke sukaldeko aiztoaz egitea. Gogoratu moketaren ileak baduela alde baterako joera, eta garbituko den zentzuan ezarri behar dela; kontuan izan

kaltegarria dela joeraren aurka garbitzea.

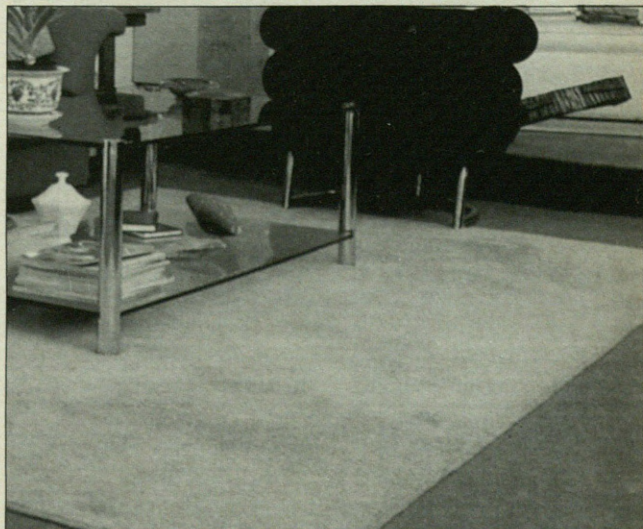
Bestela, eransteke arazorik ez da izaten, oso erraza baita ezarpena.

Aipa ditzagun orain kontuan hartu beharreko hainbat kontu, moketa ahalik eta hoberen kontserbatzeko.

Garbiketa garaian, likidoren bat eroriz gero, oihalbatez saiatu behar da ahalik eta lehorren uzten, eta gero oso praktikoa da gaseosura barreiatzea gainera; oso ona da eta ondo garbitzen ditu geldi daitezkeen arrastoak.

LOHI arrastoak badira, egokiena ur ozpinez lehortu eta igurtzitzea.

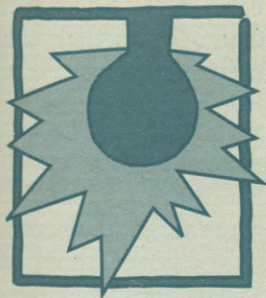
Azkenik, altzariek moketa puskek zapaldu baldin

Moketak baditu bere exigentziak eta errespetatzea komeni da urte askotarako gorde nahi baldin badugu.

badituzte, oihal bat ezarri gainean eta plantxa berobatez igurtzi. Amaitzeko,

joeraren arabera orraztu ileak eta berria zeneko moduan geldituko da ■

ARGIA

Orain ARGIAren harpidedun eginez gero, SUSA argitaletxearen 4 liburu dohainik izango dituzu

Gartzelako poemak — J. Sarrionandia — (poesia)

Odolaren usaina — Mikel Antza — (ipuinak)

Speed gauak — Edorta Jimenez — (nobela)

Hitz etena — «Txikia» — (olerkiak)

IZEN DEITURAK

HELBIDEA

HERRIA

HERRIALDEA

Tfnoa

BANKU EDO AURREZKI

KUTXA

SUKURTSALA

SUKURTSAL ZKA

KONTU ZENBAKIA

HARPIDETZA SARIAK (BEZ barne): Hego Euskal Herria: 10.300 pzta. / Ipar Euskal Herria: 685 libera / Espainia: 10.300 pzta. / Beste atzerriak: 13.450 pzta. / Airez: 21.300 pzta.

ARGIA: Industrialdea 1-2. LASARTE-ORIA 20.160 Tel. 37 15 45 Fax. 36 10 48

TELEBISTA-IRRATIA

● TELEBISTA-IRRATIA ● TELEBISTA-IRRATIA ●

BOTOIA SAKATU AURRETIK

IKUSI BAIETZ

● Asteazkenean, abuztuaren 4ean, 17.55etan, zuekin zuzenean, **Zeledonen jai-tsiera**, Gasteizko festa nagusiei hasiera ematen diotena. Jarraian, 18.25etan, **Rowan Atkinson-en Poteko Barrea** izango dugu ikusgai: Mr. Bean eta Blackadder telesailen protagonistaren saio berezia.

● Mister Flamingoren hautaketa egunean aratoteiek arazo ugari sortuko dituzte. Claudio Chiapucci bera, beltzez jantzita, Roman kamarero buruaren atzetik dabil, diru arazoren bat dela eta: **Flamingo berria**, ostegunean, 17.55etan.

● Kirolen nagusitasuna gero eta nabariagoa zaigu udako programazioan. Txirrindularitzak jasoko

du, aste honetan, arreta gehien: uztailaren 2tik, astelehenetik, uztailaren 5era, ostegunera, **Burgo-seko Itzuliaren** laburpenak emango zaizkigu, 23.00etatik aurrera. Larunbatean, abuztuaren 7an, **Donostiako Klasikaren** jarraipen zuzena egingo da, 15.55etako «Kirolez Kirol» programan. Eta igandean, uztailaren 8an, **Urkiolako Igoera** dago, 16.10etan, aukeran.

● Ostegunean, **Lizarrako Futbol Torneo**a: Zaragoza eta Spartak Vladikavkaz taldeen arteko partidua, 18.55etan hasita. Larunbatean eta igandean, Torneo bereko beste 2 partiduk eskainiko dira, 19.00etan lehena, 18.25etan bigarrena.

Marino Lejarreta espeakerrak, larunbateko Donostiako Klasika eta igandeko Urkiolako Igoera txirrindularitza probetako giroa eta martxa azalduko digu.

TXORI BATEK ESAN DIGU

Badakizue, uztail eta abuztuaren, hona deitu eta hara deitu, erantzuna asmatzea ez da zaila izaten: «Oporretan dago, dei ezazu...». Notiziarik ez, (eguzkitan urtzen dela dirudi), zer kontaturik ez. Asmatzea ere bekatu, eta tarteko bidea, usainarena izaten du kazetariak. Horrela bada, iritsi zaigu txoritxoaren oihartzunik, oraingoan. Nola bertsolari sonatu batek, udazken aldera, euskarari buruzko lehiaketa egingo duen. Abuztuaren prestakutako dute saioa, Miramonen. Ikuskin ekoiztetxearen eskutik. Asko erretzen du berak, plazarik plaza egiten du uda (eta negua), oso ona dela diote eta liburutik ere idatzi du. Zarautarra da. Andoni Egaña, noski. ETB-1en hurrengo fitxaje sonatua, bera.

Hippie izan nintzen

Hippien komunitate baten muina eta funtzionamendua erakusten digu Arthur Pennek (Arlo Guthrie, Woody Guthrie kantari ospetsuaren semea eta lagunaren bitartez), asteazken gaueko filmean.

ASTEAZKENAK 4,

21.05etan, ZINE GAUA:

«ALIZIAREN JATETXEA».

ZUZENDARIA: ARTHUR PENN.

ANTZEZLEAK: ARLO GUTHRIE,

PAT QUINN ETA JAMES

BRODERICK.

ARLO Guthrie, Woody Guthrie kantari ospetsuaren semea eta bere lagunaren ibilerak hartu ditu oinarritzat Arthur Penn zuzendariak hippie komunitate baten muina eta funtzionamendua

erakusteko. Tarteka xele-break, tarteka tristeak eta hunkigarriak diren istorioak biltzen ditu.

Aurretik iragarria zegoen filme honek espero dezagun, oraingoan ere, huts ez egitea (gure irakurleak nahasten erraza dute, baina, ETBn!). Hippiek zekarten haize berriak, aurten hainbat gogoratu eta «loratu» dena, nondik nora jo zuen jakiteko bezala hartara bildu zirenen arrastoak jarraitzeko duzu «Aliziaren jatetxea» ■

●ABUZTUAK 7,

23.10ETAN, GAUEKO

PELIKULA : «ARAZO LATZA».

ZUZENDARIA: JHON

CASSAVETES. ANTZEZLEAK:

ALAN ARKIN, PETER FALK ETA

CHARLES DURNING.

STEVE Richey eta Leonard Hoffman edozein trikimailu erabiliz jendeari dirua kentzen saiatzen diren lapurrak dira. Halako batean, Leonardek, plan bat prestakutako Steve eta bere emazte bitxiak bete dezaten ■

●ABUZTUAK 7,

12.00ETAN, ZINEA:

«HERENSUGEIA ETA HARTZA».

MARRAZKI BIZIDUNAK.

SIR Olivier Bumble Rommeldan hiri txiki erromantikotik hurbil dagoen Bumble izeneko gazteluan bizi da. Bertan, dragoitxo bat duen arrautza berdea aurkitu ondoren, zaindu eta hezitzen saiatuko da. Dexter herensugea, ordea, hazi eta haziz joango da, neurri izugarriak hartuz ■

Xabier Euzkitze: «Saioak, oso pilotazale ez zena harrapatzeko ahalmena ere izan du»

Ez da Euskal Herrian bera ezagutzen ez duen frontoirik, ezta plazarik ere. Bere ahotsak, ha-
maika sake, atxiki, dejada eta tantoez gain,
beste horrenbeste puntu, koplak eta doinu
ahoskatu ditu. Azpeitian jaio baina Azkoitian
bizi den geminis hau, gazte programa ba-
tean, albistegi eta «Azken Txanpa»n lan egin
ostean, azken bi urte hauetan, «ETB Kantxa»n
gutziz murgildua dabil. 27 urteko bertsolari
ezagun hau, «H-Egan» saioko gidoigileetari-
ko bat ere izan dugu.

ARGIA. Bertso saioetako eta
telebistako «mikroek», zer
ezberdintasun dituzte?

XABIER EUZKITZE. Gaur
egun, telebistakoak gehiago
tentatzen nau.

A. Pilotari baten alde inoiz
dirurik jokatu al duzu?

X.E. Txanpon batzuk; baina
ez da komenigarria.

A. Zein duzu gogokoen, es-
kuzkoa, pala, erremontea

edo zesta punta?

X.E. Denak ditut gustuko.

A. Labrit, Galarreta, Depor-
tibo edo Euskal Jai Berri.

X.E. Labrit.

A. Maizen «segurtasuna»,
Zezeagaren «indarra» edo
Arretxeren «nerbioa».

X.E. Arretxeren nerbioa.

A. Esaiguzu zesta-puntako
gogoko duzun «estelar» bat.

X.E. Uriarte-Felix, Inclan-

Aranbururen aurka.

A. Zein gaintitzen duzu
errazen, eskuetako mina,
tripako mina edo berrimi-
na.

X.E. Eskuetako mina.

A. Eugiren «jenioa», Una-
nueren «ezkerra» ala Alusti-
zaren «beldutasuna».

X.E. Eugiren jenioa.

A. Atano-Galartza eta Re-
tegi-Azkarateren arteko
lebia utopiko batean, noren
alde egingo zenuke?

X.E. Retegi-Azkarateren al-
de.

A. Sanchez palista zarauz-
tarra pilotaren «Induraina»
abal da?

X.E. Ez, ezta gutxiago ere.

A. Finalean Galartzak 17na
berdindu ostean, uste al ze-
nuen irabaz zezakeela?

X.E. Bai, uste izan nuen.

A. Bolibar herria, Simon Bo-
livar edo Bolibarko Txikito.

X.E. Bolibarko Txikito.

A. Pilotan azken aldiz jo-
katu zenuenean, zure es-
kuek nola bukatu zuten?

X.E. Oso gaizki. Sendatzeko
hamabost egun behar izan
zizuten.

A. Noiz izango da pilota,
behar duen mailan, kirol
olimpikoa?

X.E. Sekula ez. Bartzelonan
azken aukera izan zuen
eta....

A. Egun argiz pilotan,/
bertsotan gauean.

X.E. Baita nesketan ere/
tokatzen denean,/
nor ez dut izaten/
maiz aldamenen,/
hargatik murgiltzen naiz/
jan ta edanean.

IKUSITAKOAK

IKUSITA

Zer berri?

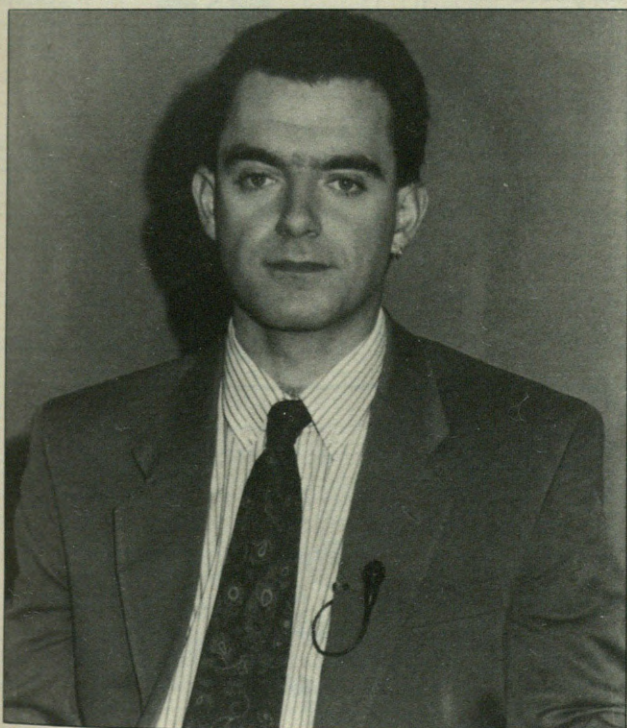
A URTENGO oportetan
ez naiz urrin ibiliko.
Behar izanez gero,
kotxez, ordubetea
naukazu bueltan.
Urrean baina kan-
poan aldi berean.
Euskal Herrian gerta-
tzen diren letra handi-
koetaz enteratzen naiz
majo, bertara heltzen
baitira egunkari, irrati
eta telebista kate
desberdinak. Eskena-
tegitik kanpo beraz,
baina aktualitatea
deitzen dugunaren li-
bretoa eskutan edukiz
bezala.

Baina bada faltan bo-
tatzen dudana zertxo-
bait: albistegietan
esaten direnak erlati-
bizatu eta bere tes-
tinguruan jarriko di-
tuzten elementuak.

Informazio hutsak
jasotzea bezain ga-
rrantzitsua zaidalako
ene sailkatze propioa
egin ahal izatea eta
horretarako adiski-
deak behar ditut, lan-
kideak, dendan neure
aurretik txanda due-
nak esandakoak en-
tzutea eta, nola ez, nik
neronek ikusitakoak.

Beti zaila da norbe-
rak ezagutu edo bizi
izan ez dituenaz zer-
bait jakitea, baina te-
lebistak engainu ede-
rra egiten digu horre-
tan. Eta, hemen na-
goela, informazio itu-
rri bakar gisa komuni-
kabideak (deituri-
koak) dauzkate. Eta
izenak kontrakoa
adierazi arren, komu-
nikaziorako ez dute
balio, agian informa-
bideak ere ez direlako.
Ez bakarrik behintzat.

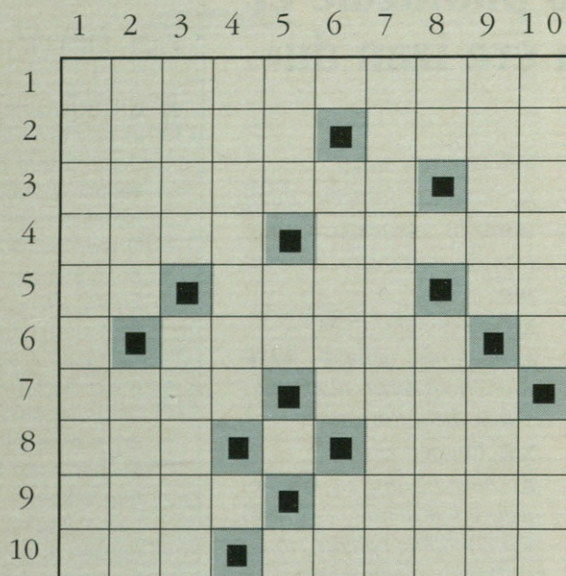
EDORTA ARANA

Xabier orain hamar bat urte hasi zen irrati munduan; harrezkero
hainbat «pilotakada» joa da.

JON ODRIÓZOLA

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Edaleak. 2.- Animalia adardun. Letoniako hiriburua. 3.- Behe lainoa. Islandiako ibilgailuetan. 4.- Eguzkia. Ez arrak. 5.- Musika nota. Herri kirola. Har ezan! 6.- Tona. Ez leuna. Lehenengoa. 7.- Iparraldean, halere. Bilera batean jasotakoaren agiria. 8.- Begirada. Hamar. Fruitua. 9.- Zuhaitz mota. Geldoa, motela. 10.- Joan aditzaren adizkera. Emakume izena.

GOITIK BEHERA: 1.- Geldotasun. 2.- Egonkortasun. Hegazti exotiko. 3.- Zein gauzari. Mendiko atea. 4.- Usain txarra. Bat. 5.- Zintzoa. Ogi, hitz elkarketan. Kontsonantea. Bokala. 6.- Röntgenen sinbolo kimikoa. Tokia. Larehun eta larogitaameretzi. 7.- Altzari handi eta trauskil. 8.- Bi. Bokala. Esna. 9.- Beharbada. Itsas arraina. 10.- Burua. Emakume izena.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Astapito
Boskotea
Ikastola
Sarobeak

7 letra

Arotzak
Lanesku
Magalak
Onetsia

4 letra

Aire
Anoa
Arku
Aroa
Arto
Aski
Bago
Bake
Egia
Eire
Eman
Ezak

Ezar
Gara
Iaio
Iaia
Lana
Oria
Otia
Sara
Sari
Tako
Zart
Zila

2 letra

Ai
Ar
El
Ga
Iz
Ko
Os
Pa

ERANTZUN zenbakidunak bete ondoan, pasa ezazu letra bakoitza dagokion goiko taulako laukira eta grabatuan ageri den pertsonaiaren izena, Errenteriako abeslari gazte baten izena alegia, ageriko zaizu.

1	2	3	4	5	
6	7	8	9	10	11

Prataera Miatu		Ezagutu Euskal herrialdea		Ipar-orratza Olariagaren animalia		Oinarritzko edari
				3		
Mendikate ezaguna		Begiaren erdian				
7			4			
Musika nota		Erenoko auzoa				Ura 100 ° C-ra iritsi
Naitzen hori		Bokala				
			Masurioa		Iodoa	Bat
			Zakur ezaguna	6	Euskal atzizkia	2
						Ataurre
Mota zirkua		Hizki bat		Errusia ohiko enperadore (Ald.)		
Zerriak		Interjekzioa		Iparretarrak		
					Eta	
5				9	Erdi hitz elkartetan	
Itzak						10
Opuzkoari dute	1					
		...egin istua bota		Barre		
		Azkenekoa		Potasioa		8
Auza-tergiak				(Errep.) Komikietako pertsonaia		
						11

—Hieroglifikoa—

-R

Hura ikustean ... geratu zen.

Aurreko asteko soluzioak

JOSU LANDA

Gurutzagrama

● A ● Z ● B ●
E R A I L L E A
● J ● D ● A R R O T Z
B O T U E M A I L E A
● L ● I L A U N A K ●
B A R N E ● D A ● I Z
● S E T A T I ● I Z U
I L ● A R A G O U T
● E T S A I ● A I N A
O K ● U G A R I ● A B
● U E N ● L ● N U K E

EZKER ESKUIN 1. Iepazainak 2. Anketa 3. Re. 3
Gin. Kaiola 4. Uztaila 5. Nau. 21. S. A. 6
Tirokatuak 7. Ana. 1. Laz. 8. Sa. Etoekin 9. Ukimera
DI. 10. N. Sena. Dok.
GOTTIK BEHERA: 1. Laguntasun 2. Erizainak 3
Pintura. IS. 1. Ak. A. O. Ene. 5. Zekizkien. 6. Atala
Oru. 7. Iata. Tiral. 8. N. O. Suak. D. 9. Arlo. Azido. 10.
Kot. aK. Nik.

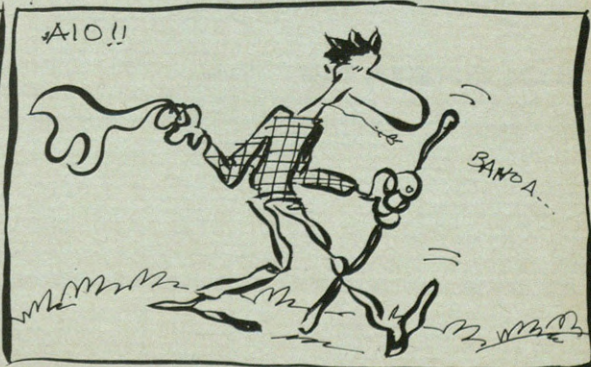
Hieroglifikoa: Bi oilar

B	I	L	O	N	A	Z	A
B	E	R	A	A	Z	A	R
A	T	A	B	A	L	A	K
I	A	E	T	O	R	K	I
T	A	K	E	R	A	L	R
E	Z	A	R	E	L	A	I
A	E	D	I	R	A	K	Z
L	A	R	A	T	Z	A	K
A	R	I	B	A	K	A	N
I	R	A	N	R	R	I	G
O	K	E	R	P	I	K	O

Hitz Kateatuak

KAXKU

Mati

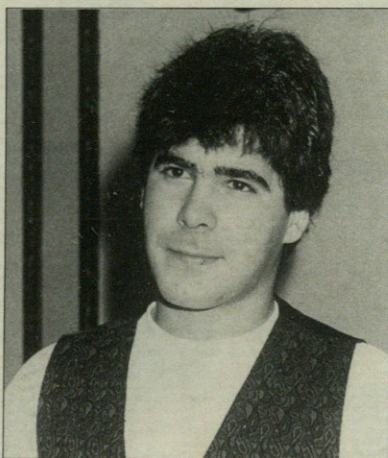

Pedalik ukitu gabe

GURE azken hiru asteetako bazkalondoak asetu dituzten heroiak joanak zaizkigu honezkero lehertutako odoluzki eta eskuetako babak sendatzera. Edozein hondartzatan ikusiko dituzu, eta berehala igerriko: Juan Benetek aspaldian irudikatuaren kontrako kamiseta zuria daramate, ilerik gabeko zango beltzaren bezain distirantak dituzte eta Oklahomatik Tucsoneraino zaldiz joandako *cow-boy*-ak bezala ibiltzen dira, hankak zabal zabal, izartea zelaren kontra aspaldi erreta. Pariseko *Zelai Eliseoetara* bizikleta gainean iristea erdietsi duten txirrindulariak dira. Olinpoko jainko berriak.

Egia esatera, Olinpoko urrezko zerrendan gutxi batzuek baino ez dute izena izkiriatzerik izango. Aukeratuak. Eta horien artean, noski, enperadorea, Miguel/Mikel I. Aurten *Rasputin* bilakatu nahian ibili zaizkio Rominger eta printze berriak, Jaskula eta Mejia, baina alferrik. Azken urteetako txirrindularitzak ugazabarik izan badu Iruñeko lantegian ekoiztutako femur luzedun mutikotea horretara jarri zenetik, eta bera aldamenean izanik besteei olinpikoena baino Sifoso etsituen tankera hartzen zaie.

KOLONBIATIK Rincon eta Mejia aurreiragarri zituzten jada urte batzuk izar beltzaren berri gisa,

MIKEL ELORZA

ARGIAko kidea

eta biek lan egin dute kontratua lauzpabost puntu goragotik bertizeko merituz, batez ere Mejiak nahiz eta azken orduan podiuma galdu (izan ere, Hegoamerikarrek erlojuen ez kontra ez alde; beste pazientzia batekoak dira). Poloniarraren aurrean ere txapela kendu behar, hainbeste kilometro besteen gurpiletik bi metrora egin eta gero, etapa eta podiumaz etxeratzea ez baita atariko haizea.

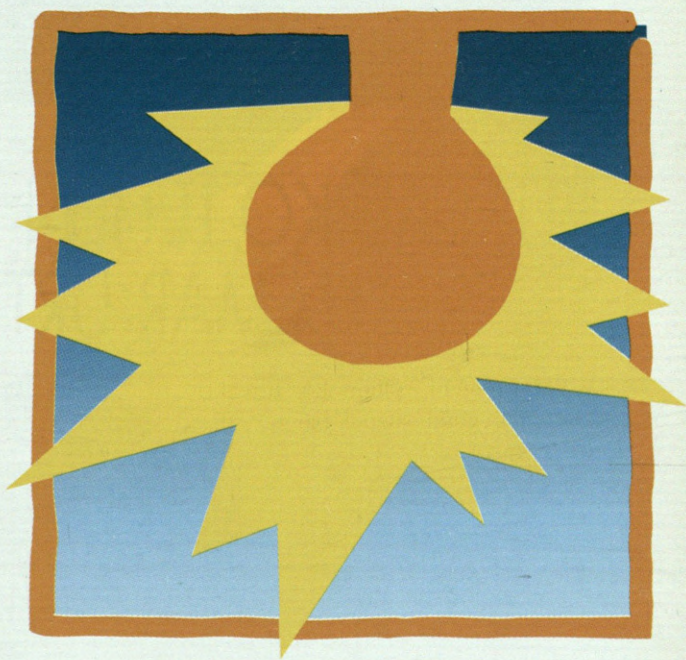
Ezin denak aipatu: botilak eramaten jardun duten *unzaga* eta delgadoak, tiraka ibili diren *escartin* eta *rueak*, aldamenekoaren ukondoaren beldurrik izan ez duten *nelissen* eta *abdujaparovak*, matxinsalto moduan ikuskizuna alaitzen aritu diren *rosciolli* eta *ghirottoak*... Askotxo. Biek merezi dute aipamen berezia (merezimendutan hasita, aipamena, isuna, espediente zabaltzea...): Breukink eta

Bugno. Hauentzat lan egiten dihardutenak gero irabazitakoa banatzekotan, zer? Funtzionariak al dira? Hortxe dugu Rijs, orain arte bere etxean bazkalorduan ezagutzen zutena: etapa eta bostgarren. Alegia, beste bi horiek botilak igotzera, gainontzekoak bezalaxe.

MUNDUKO publizitate-txirrindularitza proba ospetsuenak urtebeteko atsedena du txirrindularien osperako ibilbide bat egokitzen (balain eta talderik lortzen badute), eta badirudi ez dela aldaketa handirik emanen harik eta izar frantses berririk sortzen ez den arte. Aztertzen ari diren alternatiba Indurain nazionaltzeada, edo nolabait frantsestea, denak balio baitu (Ocaña, esaterako, non esaten denaren arabera Cuencakoa da edo Mont-de-Marsan-en jaioa). Aukeran ez ditzatela Aubisque eta Tourmalet helmugatik 100 metrora jarri.

Azken asteotan izen bakarra ibili da denon ahotan, eta hauxe zoritxarra Atarrabiako apolineoa baino Chiappucci bezalako dionisiakoak nahiago ditugunontzat. Beldur gara, honezkero, txirrindularitza utzi eta irrati eta telebista guztietara eroaten dutenean: daukan etorri eta hizjarioarekin Di Stefanoren motz markak gaindi ditzake. Bejondeigula.

MIKEL LABOA

GOIZUETA

ABUZTUAK 14 - Gaueko 10,30etan - PILOTALEKUAN

Antolatzailea: **ARGIA**

Sarrerak salgai:

Hernanin: TXILI, JARKI, ARALAR.
 Usurbilen: TXIRIBOGA.
 Andoain: TXURI-BELTZ.
 Astigarragan: IKATZA.
 Tolosan: BILINTX, TXALUPA.
 Donostian: ERNIOPE, HERRIA.
 Oreretan: IRRINTZI, ARKAITZA, MANUEL.

Oiartzunen: AMAXKAR.
 Leitzan: TXOKO, LEITZARRA.
 Beran: ERREKALDE, EKAITZA (Puy).
 Lesakan: ZIALDO, TELEBOTE, ATXASPI.
 Donezteben: TITI Bar.
 Ituren: HERRIKO OSTATUA.

1992an

EUSKADIKO LEHEN KOMUNIKABIDEAK HAMAR URTE BETE DITU

Hamar urte pasatu dira eta badirudi atzo bertan izan zela. 1982an Euskal Irrati-Telebista martxan hasi zen. Gaur egun, bi telebistakate eta lau irrati-emisora dituela Euskadiko lehen

komunikabidea da dudarik gabe: bai entzulego alde-tik eta bai jendearen partaidetzagatik.

Oraindik badago zerginik, proiektu berriak, helburu berriak...

HAMAR URTE